

Z letne konference komunistov železarne

V petek, 17. februarja, je bila v veliki dvorani delavskega doma pri Jeleni letna konferenca komunistov železarne. Konference se je udeležilo skoraj sto delegatov iz osnovnih organizacij, poleg njih pa še številni gostje. Med njimi član predsedstva CK ZKS in član CK ZKJ Viktor Avbelj ter Jože Božič, član CK ZKS. Konference sta se udeležila tudi predstavnika ZK iz železarne Štore in železarne Ravne na Koroškem. Razen njih so bili tudi predstavniki sindikalne organizacije, delavskega samoupravljanja, uprave podjetja ter družbeno-političnih organizacij občine Jesenice.

Tov. Viktor Avbelj je v svoji razpravi ob koncu konference ocenil celotno razpravo kot zelo kvaliteto. Zato je prav, da ji posvetimo več pozornosti. Odločili smo se, da v današnji številki objavimo izvirne izveščke iz nekaterih razprav, v prihodnji pa nameravamo objaviti še razpravo tov. Viktorja Avblja v celoti.

inž. Avgust Karba

O nagrajevanju in proizvodnih stroških

V svoji razpravi je inž. Karba najprej opozoril na obisk tov. Vide Tomšič na Jesenicah in citiral del nje-

nega razgovora s predstavniki naše železarne in občine Jesenice. Takrat je tov. Tomšičeva dejala, da je zelo zadovoljna, ker smo v železarni problematiki in ustvarjanju ter delitvi dohodka posvetili toliko časa. Meni tudi, da je prav to osnova dobrega gospodarjenja v podjetjih, kajti če bodo posamezna podjetja slabo gospodarila,

bo slabo tudi z našim celotnim gospodarstvom. V naši državi bi tako imeli na razpolago manj sredstev in težave bi bile še večje.

Ustvarjanje dohodka postaja v naši železarni precej problematično. Vse to spremeni rekonstrukcija, po drugi strani pa uveljavljanje gospodarske reforme, višje cene surovinam in transporta.

Tudi s prodajo naših izdelkov ne kaže najbolje, saj kmalu ne bomo mogli prodati vsega, kar bomo izdelali. Gre predvsem za tiste izdelke, ki niso naročeni in nastajajo proti naši volji iz različnih vzrokov, tudi subjektivnih. Zadovoljni bomo

lahko, če bomo ustvarili toliko sredstev, da bomo imeli ob koncu leta nekoliko večji osebni dohodek, medtem ko se o delitvi skladov ne bomo mogli kaj prida pogovarjati. Prav gotovo s takšno perspektivo ne moremo in tudi ne smemo biti zadovoljni. Smo pred življenjsko važnim vprašanjem, kaj naj storimo, da bi se stanje kljub reformnim pogojem ne poslabšalo, ampak izboljšalo. Možnosti zaradi zunanjih instrumentov so izčrpane, zato moramo rešitev poiskati znotraj podjetja. Precej možnosti je v tem, da proizvajalce materialno zainteresiramo pri zmanjševanju proizvod-

nih stroškov. O proizvodnih stroških govorimo že nekaj let nazaj, jih planiramo in analiziramo, toda zaenkrat še nismo prišli daleč, kot da ugotavljamo dejstvo, da so stroški prekoračeni ali pa zmanjšani.

Proizvodni stroški direktno ne vplivajo na osebni dohodek, ker maso osebnih dohodkov planiramo na podlagi višine proizvodnje in asortimenta. Zato se tudi bolj zanimamo za proizvodnjo in manj za proizvodne stroške. Povečanje stroškov čuti železarna v celoti, ker ustvari manj dohodka in s tem tudi manj skladov ter v končni (Nadalj. na 8., 9. in 10. str.)

9. seja delavskega sveta železarne

Potrjen proizvodni načrt železarne

Na 9. seji delavskega sveta železarne, ki je bila pravzaprav nadaljevanje 8. seje in je trajala kar dva dni, so obravnavali poročila komisij in sprejeli pravilnik o izplačevanju nadomestila osebnih dohodkov za prvih 30 dni nezmožnosti za delo zaradi bolovanja. Ta pravilnik je bil pred tem v razpravi v delovnih enotah in so na seji delavskega sveta železarne upoštevali pri sprejemanju tudi pripombe delovnih enot.

Poročila so na tej dvodnevni seji podale komisije za prošnje in pritožbe, predvsem o pritožbah na razporeditev na delovna mesta po razpisu za nove obrate vzdrževanja, komisija za gospodarstvo o programu investicijskega vzdrževanja in amortizacije za zamenjavo ter o investiranju računskega centra in komisija za nagrajevanje o premiranju vodilnega kadra, o formiranju osebnih dohodkov vzdrževalcev, o likvidaciji posojil in še nekatere podobne zadeve. Na koncu seje je še predstavnik železarne v komunalni skupnosti socialnega zavarovanja v Kranju informiral delavski svet železarne o programu bližnje skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja.

Na podlagi poročila komisije za prošnje in pritožbe so na seji reševali 23 pritožb oziroma prošenj. Nekaj teh so rešili pozitivno, nekatere pa so kot neutemeljene zavrnili. Kako je delavski svet

železarne reševal posamezne pritožbe oziroma prošnje, bodo v najkrajšem času obveščeni posamezniki, ki so pritožbe vložili, zato v tem poročilu s seje delavskega sveta železarne ne bi obravnavali.

Po daljši in izčrpni razpravi so potrdili program investicijskega vzdrževanja in program amortizacije za zamenjavo z nekaterimi spremembami predloga, ki ga je DS posredovala strokovna komisija. Na predlog gospodarske komisije so sklenili, da se mora za vse pozicije investicijskega vzdrževanja in amortizacije za zamenjavo izdelati takšen kontni plan in takšen sistem naročanja in kontrole, da v nobenem primeru ne bo mogoče presegati odobrenih vsot.

Na predlog komisije za gospodarstvo in osnovna sredstva so na tej seji sklenili:

— odobri se odprodaja osebnega avtomobila FIAT 2100 na javni licitaciji z

isklicno ceno 18.000,00 N din;

— potrdili so elaborat o investicijskem vlaganju za izpopolnitev strojnega parka centra za obdelavo podatkov (IBM), kar zajema: program uvajanja strojne obdelave podatkov, nabavo novega sistema IBM 360, izgradnjo stavbe za ta center in kadrovske zasledbe;

— sklenili so, da se morajo vse zaloge materialov R-3, za katere statistika IBM ugotovi, da v zadnjih dveh letih ni obračanja, komisijsko pregledati in preveriti ter določiti vrsto ukrepa:

— ali prenos v drugo skladišče, ali odprodaja, ali likvidacija.

Na predlog komisije za nagrajevanje, produktivnost in organizacijo dela so sklenili:

1. Glede premiranja tehniškega kadra, v katerega spadajo delovodje, referenti priprave dela v obratih, asistenti, vodje oddelkov v vzdrževanju v tistih delovnih enotah, ki za razdeljevanje osebnih dohodkov, poleg drugih meril uporabljajo tudi norme, so sklenili, da se začasno obračunava premija v višini povprečnega odstotka norme obrata ali oddelka. Takšen obračun bo veljal samo v I. četrtletju, za drugo (Nadaljevanje na 4. strani)

Jesenice, 25. februarja 1967
LETO IX

Poštnina plačana v gotovini
Številka 8

Seja DS DE plavž

Povečati bomo morali tehnološko in delovno disciplino

Na svoji seji je delavski svet DE plavž razpravljal o problemih proizvodnje in o drugih vprašanjih. Delavski svet se zaveda, da je letošnji proizvodni načrt postavljen precej visoko. Ob tem smo ugotovili, da smo v letu 1966 imeli zelo dobre delovne pogoje. Kvaliteta rude in kvaliteta koksa sta nam omogočila, da smo lahko dosegli take proizvodne rezultate in znižali proizvodne stroške.

Letošnji plan postavlja pred kolektiv še bolj odgovorne naloge. Povečati bomo morali tehnološko in delovno disciplino. Posebno to velja v posameznih oddelkih za pripravo rude, kajti dobro pripravljena ruda veliko pripomore k dobri proizvodnji na plavžih. Vzdrževalci na plavžu bodo morali skrbeti, da bodo posamezna postrojenja redno vzdrževana, pri zastojih pa okvare čimprej in kvalitetno popravljene. Od koriščenja koledarskega fonda je tudi odvisna sama proizvodnja.

Delavski svet je razpravljal tudi o vprašanjih delitve topllega obroka in je bil mnenja, da pri nas zaradi pogojev dela, ki jih narekuje proizvodnja, ne zgubljam preveč časa za malice, de-

lavci pa se toplih obrokov tudi precej poslužujejo. Delavski svet smatra, da je treba temu vprašanju posvetiti več razprave, preden bodo sprejeti kakršnikoli zaključki.

Razpravljali so tudi o morebitni združitvi zdravstvenih zavodov na Jesenicah. Pri tem je bila mišljena združitev naše obratne ambulante z zdravstvenim domom. Delavski svet smatra, da bi ta združitev prinesla več škode kot koristi. Tako velik kolektiv kot je železarna, ima lahko po svoje organizirano zdravstveno službo. Z delom naše obratne ambulante je delavski svet zadovoljen ter se boji, da bi vsaka združitev imela za posledico poslabšanje tega stanja. V primeru ponovnih zahtev (Nadaljevanje na 4. strani)

Seja IO in UO ZJZ — poročilo na 4. strani

Dileme samoupravljanja v železarni

Nič manj kot je staro samoupravljanje v železarni je staro tudi vprašanje večje demokratičnosti in ekonomske racionalnosti samoupravljanja. Oba faktorja sta bila zelo odločujoča, ko smo izvajali decentralizacijo samoupravljanja oziroma oblikovali delavske svete delovnih enot. Ob tem se že odpira dvojno vprašanje:

— ali smo z decentralizacijo dosegli večjo demokratičnost in racionalnost in

— ali smo obdržali homogenost delovnega kolektiva, ki je glede na tehnologijo dela v železarni nujna.

Obe vprašanji bi kazalo s sistematičnim in znanstvenim proučevanjem obdelati. Nekaj več razmišljanj pa naj danes velja onsovnemu vprašanju, ki ga odpirajo seje delavskega sveta železarne, to je vprašanju metod in vsebine dela našega osrednjega samoupravnega organa. Sedanja praksa kaže, da so seje dolgo-vezne, nenačelne in lokalistično obarvane. Nemalokrat se govori in sklepa o stvareh, ki jih statut in pravilniki že sami po sebi urejajo. V preveliki zaverovanosti v svoje ožke, sebične interese posameznikom tovarniška zakonodaja ustreza le takrat, kadar v njej vidijo samega sebe in svoje osebne interese ali interese ožje skupine ali svoje delovne enote, sicer pa jo ne spoštujejo ali celo zavestno kršijo. Seje so včasih podobne licitacijam, namesto načelnim debatam. Nekateri člani DS predstavljajo bolj delegate in advokate svoje delovne enote in njenih interesov, ne pa člana osrednjega samoupravnega organa delovnega kolektiva, ki bi moral zastopati interese celotnega kolektiva in družbene skupnosti. Ob tem razmišljanju pa ni nič manj pomembno vprašanje, kakšno vlogo imajo pri takem drobnjarskem delu strokovne komisije DS in strokovne službe železarne. Če bi razčistili te odnose in če bi DS resnično predstavljal osrednji organ upravljanja, suverenega nosilca oblasti v železarni, potem seje ne bi trajale tri ali celo več dni. Delavski svet ni strokovni organ, ampak politični organ. To pomeni, da razpravlja o ciljih in ne o sredstvih za doseganje in ureničujevanje ciljev, razen takrat, kadar je več enakovrednih sredstev za uresničitev cilja.

Sredstva, način, pot do cilja določajo podrejeni sodelavci, strokovnjaki in strokovne službe. S tem pa ni rečeno, da tudi pri določanju ciljev ni potrebno tesno sodelovanje s komisijami in strokovnimi službami.

Glede na to, da DS sprejema številne in po naravi popolnoma različne odločitve — od najpomembnejših do najbolj drobnih, je nujno njegovo sodelovanje s svojimi komisijami in drugimi strokovnimi službami. Za racionalizacijo dela DS bo treba najti take mere oblasti, da samoupravljanje niti ne ožije niti po nepotrebnem ne širi. Pri svojih odločitvah bi se morali mnogo bolj opirati na mnenja svojih komisij in strokovnih organov. Seveda pa bi šele temeljita znanstvena analiza in proučevanje sprejetih sklepov lahko pokazalo, koliko se samoupravljalci lahko oprejo na svojo lastno odločitev oziroma na svobodno presojo in koliko se lahko podredijo mnenju komisij in strokovnih služb.

Celotna dejavnost DS oziroma kvaliteta in racionalnost dela pa je očitno odvisna od izobrazbene stopnje upravljalcev in od stopnje njihovega interesa za samoupravljanje. Razen tega pa tudi od položaja in funkcije, ki jo imajo v delovni enoti ali kolektivu. Skrajni čas je, da vprašanju izobraževanja in izpopolnjevanja upravljalcev posvetimo več pozornosti. Samoupravljanje je tesno povezano z družbeno celoto in stopnja njegovega razvoja je odvisna od stopnje splošnega razvoja cele družbe. Zato kvalitetno izpopolnjevanje in dviganje samoupravljanja pomeni tudi boj za dviganje in izpopolnjevanje cele družbe.

Kvalitetno izpopolnjevanje samoupravljanja, poglobljanje demokratičnosti in racionalizacija zaslužijo mnogo večjo skrb tudi znanstveno proučevalnih institucij. Zadnja seja DS železarne v dveh nadaljevanjih je veljala čez 500.000 S dinarjev (izgubljene dneve). Del teh sredstev vložimo v znanstveno in strokovno proučevanje teh vprašanj, pa bomo seje lahko naredili bolj učinkovite in krajše, vložena sredstva pa se bodo kmalu obrestovala. Jova

Zbori delovne enote v profilnih valjarnah

V prvi polovici februarja so imeli v profilnih valjarnah zbere delovne enote. Ker sodijo profilne valjarne med največje obrate oziroma delovne enote v železarni, so zbere organizirali po posameznih izmenah. V celoti je bilo prisotnih 220 naših sodelavcev, obravnavali pa so izpolnitev proizvodnega načrta v preteklem letu in proizvodni načrt za leto 1967. Razpravljali so tudi o osnutku pravilnika o delovnih razmerjih ter o delu delavskega sveta DE.

V glavnem so imeli pripombo le na 18. člen pravilnika o delovnih razmerjih. Predlagajo, naj bi se omejen član glasil tako, da bi bili v valjarnah in še zlasti na progah lahko zaposleni mlajši delavci, vendar morajo biti močni in zdravi. Pripominjajo namreč, da je precej mladih delavcev zaposlenih na progah ter pri škarnjah.

Na sejah zbora delovne enote so razpravljali tudi o ukinitvi delovnega mesta delovodje elektro kvalitete. Zaradi dodatnega dela pa so glavnemu delovodju povečali tarifno postavko. Prav tako naj bi ukinili delovno mesto menjalne skupine ter delovno mesto skladiščnega delavca rezervnih delov. Na novo naj bi odprli delovno mesto »urejevalec armatur«.

Delavski svet DE profilne valjarne je imel devet sej. O gradivu so razpravljali že na sejah posameznih komisij, v nekaterih primerih pa so morali problematiko reševati takoj.

V poročilu, ki so ga prebrali na sejah zbora DE, je bilo poudarjeno, da je treba zaslužiti, če hočemo izdelke prodati. Toda, če hočemo izdelke prodati, moramo tudi dobro delati. To je in bo barometer izplačilnih kuvert. Zato mora biti politika v delovni enoti takšna, da je tre-

ba nagraditi pridne, udariti pa po lenih. Vsak naj dobi toliko, kolikor zasluži. Da bi takšno politiko čimprej uveljavili, iščejo v profilnih valjarnah nove načine in pota, uspevajo pa le v okviru možnosti, ki so na razpolago. Ugotavljajo tudi, da je dovolj možnosti, da pravega človeka postavijo na pravo mesto in da je uspeh delovne enote odvisen od dobrega dela posameznih delavcev.

Precej pripomb je v poročilu tudi glede dela disciplinske poravnalne komisije. Komisija v glavnem obravnava le neopravičene izostanke, toda večkrat se zgodi, da delavec, ki je prišel na delo, iz raznih razlogov več škoduje kakor tisti, ki je ostal doma. Zaradi boljšega gospodarjenja bo treba ta odnos bistveno spremeniti, pogoji pa bodo dani takrat, ko bo delovna enota sama odločala o svojem dohodku.

Ob koncu poročila je rečeno, da so nekateri člani DS na sejah premalo aktivni. Takrat, ko bi morali uveljaviti mnenje članov kolektiva na seji delavskega sveta, molčijo, namesto da bi spregovorili. Delavski svet profilnih valjarn vabi k sodelovanju tudi tiste člane kolektiva, ki sicer niso člani DS, vendar probleme dobro poznajo. Včasih se zgodi, da povabljeni nočejo sodelovati pri izpolnjevanju odrejenih

nalog, ker se bojijo odgovornosti, ali pa se nočejo zameriti. Ob takšnih primerih se vsiljuje misel: če sami ne bomo odločali, bodo to stori-li drugi, vprašanje pa je, kako.

Ker smo o izpolnjevanju proizvodnih nalog za leto 1966 že poročali, prav tako tudi o letnem načrtu profilnih valjarn za letošnje leto, podatkov ne bomo ponavljali, razen tega pa so člani kolektiva z vsemi bistvenimi podatki o proizvodnji dobro seznanjeni in so jim na razpolago na oglasnih deskah.

- or

Železarski globus

BRAZILIJA — Ta južno-ameriška država v bodoče ne bo več uvažala bele pločevine. Pred kratkim je pričela obratovati v železarni »Volta Redonda« nova naprava za elektrolitsko pokositrenje pločevine. S tem se bo dvignila brazilska proizvodnja bele pločevine od sedanjih 170.000 na 320.000 ton letno, kar bo zadoščalo za domačo porabo.

ITALIJA — V tej državi se zaloge zemeljskega plina zaradi velike porabe naglo zmanjšujejo. Zato vedno resneje računajo na to, da bi ga za potrebe industrijskega področja severne Italije dobavali iz Sovjetske zveze po cevovodu. Gradnja takšnega cevovoda iz Ukrajine do Trsta, kjer bi bila končna postaja, bi zahtevala okoli 250 milijonov dolarjev finančnih sredstev in približno en milijon ton jekla.

Strma pot vedno vodi na vrh

Z letom 1967 stopa kolektiv železarne v obaobje, ki bo in mora začeti hitreje kot doslej vračati sredstva, ki smo jih vlagali v rekonstrukcijo proizvodnih obratov. Če temu ne bo tako, potem se bomo ob letu gotovo znašli v položaju, da z dohodkom ne bomo mogli pokriti naših obvez in pripravljeni moramo biti na posledice, ki takemu stanju sledijo. To je naša zahteva in naloga obenem. Utekanje proizvodnje v valjarni vročih trakov, elektrodnem obratu, jeklovleku, valjarni bluming in na nekaterih posameznih novih strojih v obratih, letos ne more biti več opravičilo za neizpolnjevanje planskih nalog.

In kaj imamo poleg tega prvenstveno še napraviti letos:

— dokočno zaključiti linijo rezanja za valjarno vročih trakov;

— opremiti v celovit in zaključen sistem oddelek za hladno oblikovanje profilov na Beli;

— zaključiti rekonstrukcijo nove žične valjarne na Beli;

— urediti čistilnico polizdelkov valjarne bluming;

— postaviti novo električno peč v jeklarni;

— zaključiti rekonstrukcijo v predelovalnih obratih;

— zaključiti glavne objekte I. faze nove aglomeracije.

Za te gradnje, ki imajo značaj investicij in večjih popravil, bo potrebno 84.993 tisoč N din (okrog 8,5 milijard S din). 62.176.000 N din je zagotovljenih s posojilom, razliko 22.817.000 N din pa bomo pokrili iz sredstev investicijskega vzdrževanja.

Poglejmo, koliko bomo pravzaprav imeli lastnih denarnih sredstev. Po predračunu bo znašala vrednost amortizacije osnovnih sredstev v letu 1967 48.000.000 N din.

Delitev bo takale:

— anuitete in končne obveznosti	40.400.000 N din
— sredstva za dokončanje in utekanje valjarne Bela	1.600.000 N din
— obvezna rezerva	2.000.000 N din
— sredstva amortizacije za zamenjavo v obratih	4.000.000 N din
skupaj	48.000.000 N din

Po sprejeti stopnji 3,6 za sklad investicijskega vzdrževanja se predvideva za letos 30 milijonov N din (3 milijarde S din) sredstev.

Elektrojeklarna včeraj, danes, jutri...

Še danes žive naši bivši sodelavci, ki so bili jeseni leta 1939 priča pomembnemu dogodku v razvoju jugoslovanskega jeklarstva. Takrat je namreč začela obratovati naša 8-tonska BBC peč kot prva v Jugoslaviji. Nekaj manj kot 28 let je preteklo od takrat. Danes ima Jugoslavija celo vrsto električnih peči deloma v jeklnah, deloma v raznih livarnah. Naša ožja domovina Slovenija ima zaenkrat dve elektrojeklarni, ki sta orientirani na proizvodnjo elektrojekla in sicer Ravne in Jesenice. Obe jeklarni sta še v izgradnji. Ravne bodo v bližnji prihodnosti poleg sedanjih peči dobile dve 40-tonski obločni peči, mi pa bomo v tem letu postavili drugo 60-tonsko peč, ki je že na Jesenicah. Razen tega je predvidena izgradnja 50-tonske obločne električne peči v Štorah.

Poleg naštetih obratov so najpomembnejši proizvajalci elektrojekla še železarna Nikšič, Zenica in Sisak. Električne peči pa imajo še železarna Smederevo, Crvena Zastava Kragujevac, livarna v Jelšingradu, podjetje Vulkan Reka itd.

Brez pretiravanja lahko trdimo, da so bile Jesenice šola skoraj vseh kadrov, ki so danes zaposleni v naštetih jeklnah. Prehojena pot elektrojeklarjev v preteklih skoraj treh desetletjih je vsekakor povezana z ogromnimi napori, saj se je v tej zvrsti jeklarstva orala ledina. Mnogo pomembnih uspehov bi lahko naštetili v tem obdobju, pa tudi mnogo težav in razočaranj. Vendar, to je za nami; toda kje smo danes? Neusmiljena stvarnost nam ne daje prav nobene priložnosti več, da bi se krasili s tradicijo, veteranstvom in podobnim. Vsekakor pa je lahko solidna osnova za naše nadaljnje delo in trdna zapoved sedanjih generacij, da s svojim delom potrjuje, sloves jeseniških jeklarjev in ohrani tradicijo v edinem rentabilnem dejstvu: v kvaliteti. Zato je prav, da si postavimo vprašanje, kje smo danes?

Elektrojeklarna ima v svojem sestavu danes dve ob-

ločni peči in sicer: 8-tonsko BBC peč iz leta 1939 in 60-tonsko ASEA peč, ki je šla v obratovanje leta 1965. Nova ASEA peč stoji v podaljšku martinarske hale. Vsi vemo, da je prostor utesnjen in da je livna jama ozko grlo. Toda dejstvo je, da je peč tu in z njo je treba za vsako ceno dobro delati! Rezultati, ki jih dosegamo ob naših objektivnih in subjektivnih težavah, so sicer vedno boljši, toda še vedno ne taki kot bi morali biti in kot si jih vsi želimo. Vendar mislim, da je prvi korak k povečanju in boljši proizvodnji narejen in da bi morali biti vsi naslednji lažji.

Karakteristično za naš obrat je to, da gre razvoj v dve smeri. Po eni strani razvijamo proizvodnjo nerjavječih in drugih visokolegiranih materialov na mali 8-tonski peči. ASEA peč pa je orientirana na izdelavo konstrukcijskih jekel, jekel za pobojšanje, dinamno materialov in navadnih SM kvalitet. Taka različnost programa in iskanje, predvsem pa uveljavljanje novih postopkov, terja od vsakega zaposlenega veliko naporov. Priznati moramo, da nam je marsikaj uspelo, pa tudi to, da je še dosti stvari, ki ne »sedijo«.

Vsekakor pa lahko ugotovimo razveseljivo dejstvo, da

smo na ASEA peči uspeli znižati stroške proizvodnje na nivo stroškov SM jekla. Z gostovostjo lahko trdim, da imamo dokaj možnosti,

plan v tonah
doseženo v letu 1966
% izpolnitve
skupna izpolnitev plana
(v obeh pečeh) %
poraba kWh/t
poraba elektrod kg/t
redukcija toka ur
remonti sten ur
zastoji, defekti ur
izplen %
izmeček %
izmeček na vso proizvodnjo
(v obeh pečeh) %

Ce navedemo k vsemu temu, da je znašala vrednost

da te rezultate popravimo in tudi to, da bodo prihodnje leto zanesljivo boljši.

Sicer pa naj navedem nekaj karakterističnih podatkov:

ASEA	BBC
50.000	15.000
61.674	10.897
+ 23,25	- 27,35
	111,65
637	735
6,23	6,36
365,30	25,25
950	293
121	30,30
90,92	89,48
0,9	5,12
	1,03

proizvedenega jekla nekaj nad deset milijard S din ali

okrog 140.000 S din na tono, potem si lahko ustvarimo grobo sliko o našem delu. Povprečni kvaliteten nivo izdelanega jekla na ASEA peči je nižji od planiranega, ker ni bilo ustreznih naročil. Ugotoviti moramo še to, da je bila proizvodnja v višini 15.000 ton za BBC peč previsoko planirana, ker je planer vzel za osnovo plana proizvodnjo BBC in Tagliaferri peči v letu 1965. Tagliaferri peč pa ni več v sestavu našega obrata. Da smo dosegli razmeroma visoko ceno našemu jeklu, je brez dvoma v veliki meri doprinos BBC peči, ki je v lanskem letu izdelala okrog 4200 ton jekel iz grupe 3.3. Mislim, da bi bilo napak, če bi sami sodili (Nadaljevanje na 5. strani)

9. seja DS DE šamotarna

Januarski proizvodni plan so dosegli S 105,2 odstotkov

V četrti točki dnevnega reda 9. redne seje DS šamotarne je bila razprava o prehodu na skrajšani delovni teden. Sprejeli so določene zaključke, ki jih bodo skušali realizirati do 15. marca, ko nameravajo pričeti z organizacijo skrajšanega delovnega časa.

Člani DS so bili uvodoma seznanjeni z nekaterimi zaključki letne konference ZK železarne. Na osnovi podanih zaključkov so sprejeli sklep, da bodo o delu in sklepih konference komunistov železarne razpravljali na političnem aktivu.

Po poročilu o proizvodnji v letu 1966 je obratovodja seznanil člane tudi s proizvodnimi uspehi in težavami v januarju. Proizvodnja v tem mesecu je bila dosežena s 105,19 odstotki, vendar pa je bila poraba električne energije in goriva napram planu precej večja. Glavni vzrok, posebno pri porabi generatorskega plina, je bil v

neekonomičnem izkoriščanju talnih in rotacijske peči.

Kvalitetni podatki ne kažejo nikakršnega odstopanja v pogledu fizikalno-termičnih zahtev, ne glede na to, da je bila vzdržnost ponovc v SM jeklarni nekoliko slabša na pram mesecu decembra, medtem ko je bila vzdržnost v elektrojeklarni skoraj za eno šaržo boljša.

Vzdržnost obokov električne peči je bila v povprečju za dve šarže boljša. Pri vzdržnosti ostalih peči pa ni bilo bistvenih sprememb.

Poročilo je zajemalo tudi povečanje izmečka za skoraj en odstotek na proizvodnjo šamot in silika opeke in pa izredno število bolnih do in nad 30 dni.

Pri surovinah se je ugotavljala boljša ognjeodpornost surove gline Globoko, medtem ko pri ostalih ni bilo bistvenih sprememb. V razpravi so ugotovili, da nekaj sodelavcev stalno zamuja in prepozno prihaja na delovno mesto, kar ovira organizacijo proizvodnje. Tudi nepopolna posada, oziroma normativ delavcev ovira izpolnjevanje delovnih obveznosti. Ugotovili so, da mora en mlinar mleti na dva mlina in ne more zaradi tega biti dovolj pozoren na kvaliteto svojega dela. Za odpravo teh težav si bodo oddelki morali med seboj pomagati tako, kot je to primer pomoči ostalih oddelkov pečnemu oddelku ob izkladu peči 19.

Predsednik komisije HTV je razpravljal o poškodbah,

ki jih sicer ni bilo veliko, vendar še tiste zaradi nepazljivosti. Na koncu razprave o proizvodnji so sprejeli sklep, da je potrebno zaostri odgovornost, izboljšati organizacijo dela in poiskati rezerve tudi tam, kjer se smatra, da ji ni moč več najti.

Iz finančnega poročila je bilo razvidno, zakaj je bilo prekomerno preseganje planiranih materialnih stroškov in prekomerno odstopanje stroškov storitev, ki se izkazujejo na kontu 41 in o čemer so razpravljali tudi na 7. seji DSŽ. V razpravi za prehod na skrajšani delovni teden so sprejeli odločitev, da se predhodno pripravijo ekonomski, tehnični, organizacijski in personalni pokazatelji ter da naj bi se prehod izvršil postopoma, tako kot v delovni enoti livarna. Pri tem se bodo koristila vsa dosedanja problematična vprašanja, izkušnje in zaključki, ki jih je posredoval sektor za ekonomiko.

Iz poročila komisij je bilo razvidno, da je disciplinsko-poravna komisija obravnavala osem predlogov o kaznovanju in je enega izmed teh predlagala delavskemu svetu zaradi hujših kršitev delovnih dolžnosti v izključitvah.

Poročilo HTV komisije pa je zajemalo zaključke o pregledu zaščite delovnih mest, higienskih prostorov in o uporabi varnostnih zaščitnih sredstev.

-aR

Dopisujte v ŽELEZARJA

Delitev bo naslednja:

— za dela, vezana na investicije 22.817.000 N din
— za investicijsko vzdrževanje v obratih 7.123.000 N din
skupaj 30.000.000 N din

Iz sredstev AZ in IV je torej predvidenih skupaj 78 milijonov N din (7,8 milijarde S din). Toda samo 11.123.000 N din (1 milijarda 112 milijonov S din), ali nekaj nad 14 % bodo dobile delovne enote za klasično zamenjavo strojev in investicijska popravila. Vse ostalo gre za rekonstrukcijo. To je logična posledica naše skupne odločitve, da moderniziramo obrate. Taka delitev nas bo prisilila v skrajno racionalno porabo tudi tistega dela sredstev, ki nam še ostanejo za tekoče potrebe obratov, to je 11.123.000 N din.

Ta položaj morajo razumeti kolektivi posameznih delovnih enot, ki so svoje želje in resnične potrebe za AZ in

IV sredstva predložili v skupni vrednosti čez 100 milijonov N din. Iz vseh teh predlogov pa je bilo mogoče ugoditi komaj desetini zahtev.

Situacija je torej dosti resna. Tako resna, da izključujemo vse stranske kanale, ki so doslej še dopuščali izvesti to ali ono reč izven programirano odmerjenih sredstev. Nič več ne bo mogoče, da bodo nekateri na podlagi »nekih« starejših obveznosti naročali stroje kot je bil to že lani primer z računskimi stroji za stari IBM računalnik. Uprava osnovnih sredstev ne more več dovoliti, da sredstva IV sklada, ki so odrejena obratu in jih ta v tekočem letu še ni izkoristil, porabi za druga dela. Veliko, preveč je še takih primerov.

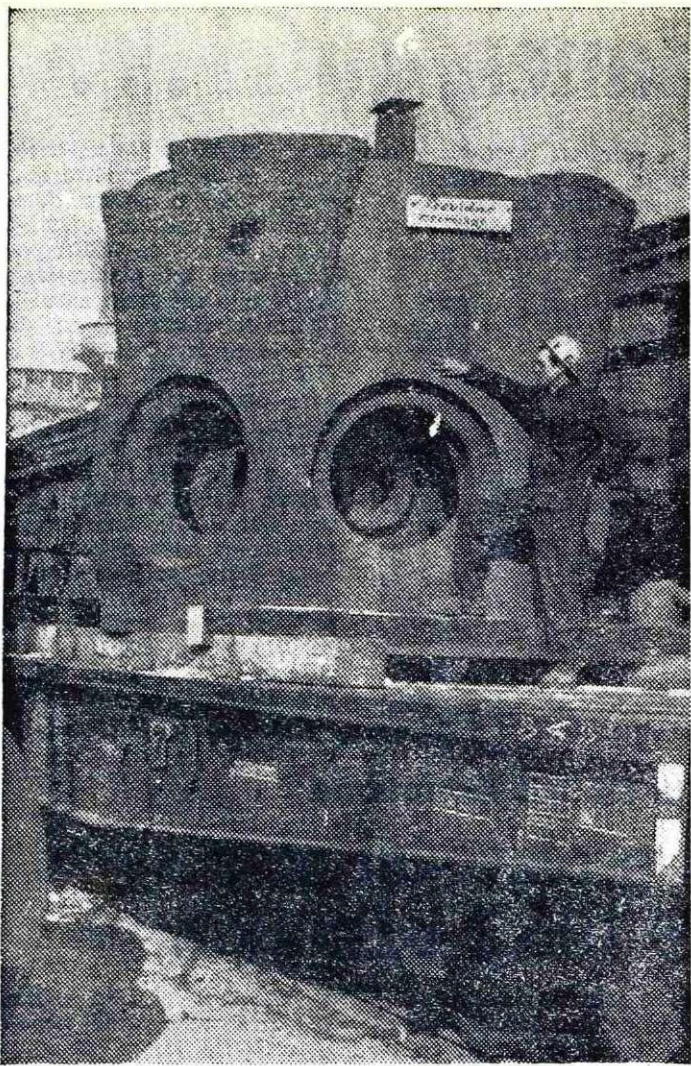
V naših splošnih naporih za urejanje tehničnih pogojev proizvodnje so mnogi, z dobrim namenom, delali velike napake. Zaradi teh napak

mnoge stvari danes imamo, ki bi jih sicer ne imeli, imamo pa obenem pritisk plačil neplaniranih računov, za katere ni kritja.

Ce je kaj mogoče zaključiti iz dosedanje prakse, potem lahko zaključimo to, da mora takemu delu v letu 1967 biti konec.

Naj na tem mestu ponovim stališče gospodarske komisije DS, ki ugotavlja, da tudi proizvodni plan I. za leto 1967 s končnimi rezultati dohodka kaže, kako veliko breme je prevzel nase kolektiv železarne z odločitvijo, da izvede rekonstrukcijo zastarih obratov. Današnji gospodarski položaj proizvodnje jekla pri nas in v svetu kaže, da je bila ta odločitev pravilna. Finančna predvidevanja plana I. pa istočasno resno opozarjajo, da je vsako povišanje sredstev za razširjeno reprodukcijo nad sedanjim obsegom za kolektiv nesprejemljivo.

inž. Miroslav Noč

Odlitek pešte turbine za HC Srednja Drava odposlan v nadaljnjo obdelavo v Litostroj

Seja IO in UO združenja jugoslovanskih železarn

V petek, 17. februarja, je bila na Jesenicah redna seja izvršnega in upravnega odbora združenja jugoslovanskih železarn. Poleg predstavnikov jugosl. rudnikov in železarn so se seje udeležili kot gostje tudi podsekretar zveznega sekretariata za gospodarstvo Vlado Jurišič, predsednica zveznega zavoda za plan Milija Stefanovič in sekretar združenja jugoslovanske strojne industrije Bauman.

Na seji so poslušali poročila predsednikov strokovnih odborov o delu in operativnih problemih, sprejemali zaključni račun združenja in

govorili o delu v prihodnjem obdobju. Posebej so govorili tudi o skrbi s surovinami, o kreditih, sodelovanju z metalurškimi instituti in o izdaji tehničnega slovarja. Naši predstavniki so načeli tudi vprašanje varnosti pri delu in ponovili predlog, da se vsaj v težkih in vročih obratih uvede zakon o varstvu pri delu, ki velja za rudarje. Tov. Jurišič je obljubil, da bo predlog podprl pri zveznih organih. V posebni točki so obravnavali sodelovanje, tako med člani združenja kot z oblastnimi organi, pri sestavljanju dolgoročne ga načrta razvoja.

Potrjen proizvodni načrt železarne

(Nadaljevanje s 1. strani)
četrtletje pa morajo odgovorne službe pripraviti ustrežnejši sistem premiranja tega kadra.

2. Odobrili so način nagrajevanja oziroma način formiranja osebnih dohodkov v novih delovnih enotah vzdrževanja. Obenem pa so naročili kadrovskemu sektorju, da mora po preteku I. četrtletja analizirati delovanje novega sistema in predložiti poročilo komisiji za nagrajevanje in delovnim enotam vzdrževanja. Komisija za nagrajevanje naj potem delavskemu svetu železarne predloži eventualne popravke, če se bo pokazala pomanjkljivost v sistemu.

3. Odobrili so, da se odpišejo nevrnjena posojila, ki so jih nekatere delovne enote najele v zadnjem četrtletju prejšnjega leta zaradi nizko formiranih osebnih dohodkov. Odobrili so tudi, da se prihranjena sredstva od nadomestila za 30 dni bolovanja prenesejo v tistih enotah, ki so sredstva prihranila na njihove sindikalne odbore. Sindikalni odbori lahko ta sredstva uporabijo za financiranje rekreativne dejavnosti ali podobno, v nobenem primeru pa teh sredstev ne smejo uporabiti za osebne dohodke. Tistim enotam, ki so sredstva za bolovanje do 30 dni presegle, so odobrili da 50 odstotkov preseženih sredstev krijejo iz skupnih sredstev železarne, ostalih 50 odstotkov pa morajo kriti same iz svojih osebnih dohodkov. Pri tem kritju lahko delovne enote uporabijo rezerve, razmejitve ali letošnje formirane osebne dohodke s tem, da morajo račun poravnati do konca I. četrtletja.

4. V zvezi s spremembo prispevkov za socialno zavarovanje so sklenili, da ostane višina bruto osebnih dohodkov nespremenjena in se zaradi zmanjšanih prispevkov poveča neto izplačilo iz sedanjih 66,8 % na 67,9 %. Nadomestilo za bolovanje do 30 dni, katere mora po novih predpisih podjetje kriti samo in zato ne bo več dobilo refundacije od zavoda za so-

cialno zavarovanje, bomo v naši železarni po sklepu delavskega sveta krili iz dohodka železarne kot celote. Za to kritje se mora iz bruto osebnih dohodkov izdvojiti 1,62 odstotka, delovnim enotam pa bo pripadalo po stroškovniku, ki ga bo izračunal kadrovski sektor po istih kriterijih, ki so veljali do sedaj.

5. Na tej seji so sklenili tudi naslednje:

— predlog valjarne 1300 za določitev cene za rezanje pločevine izven standardnih formatov so zavrnil in naročili sektorju za ekonomiko,

da ponovno analizira predlog in ugotovi, če je cena 0,60 N din za komad res upravičena;

— zaradi organizacijskih sprememb, ki so nastale z delitvijo cevarne na pocinkovalnico in oblikovalnico profilov, so odobrili, da se cenik poveča za 51,89 odstotkov;

— masa osebnih dohodkov za delovno enoto elektrodni oddelk se zaradi prevzema dela na delovnem mestu »urejevalec rezalnih strojev« ne spremeni, ker je to delovno mesto že bilo upoštevano pri spremembi normativa delovne enote.

Izboljšati tehnološko in delovno disciplino

(Nadaljevanje s 1. strani)

za združitev je treba vsekakor prej dobro premisliti, napraviti ekonomske analize, iz katerih bo razvidno, kakšne koristi ali izboljšanje zdravstvenega varstva lahko pričakujemo od združitve zdravstvenih ustanov. Delavski svet smatra, da je vsaka združitev brez ekonomskih računov in funkcionalnih analiz neutemeljena ter se nam rada kasneje maščuje. Cilj zdravstvenih ustanov na Jesenicah naj bo organizirati zdravstveno službo tako, da bo od tega imela korist družba, kakor tudi zavarovanci.

Ce primerjamo stroške obratne ambulante v letu 1966 s sredstvi, porabljenimi za zaščitna sredstva, vidimo, da ni problem v obratni ambulanti, ampak moramo iskati vzroke preveč potrošenih sredstev drugje.

Železarna Jesenice je vložila v organizacijo svoje obratne ambulante toliko sredstev, da se bo kolektiv težko odločil za morebitne spremembe, ki lahko kakorkoli vplivajo in povzročijo poslabšanje sedanjega stanja saj se dobro zaveda, da so največji prihranki mogoči le pri preventivi in ne kurativi.

S. T.

Misli in načela

Človekov duh je bolj prodoren kot dosleden in zaje- me več kakor more povezati. Če je misel preslabotna, da bi bila preprosta, jo je treba zavreči.

Jasnost krasi globoke misli. Mračnost je kraljestvo zmot.

Zmot, ki same po sebi poginejo, ko nanje posveti jasnost razuma, sploh ni.

Človek ne more biti pravičen, če ni človeški.

Kadar pri nekom zaslutimo, da smo pri njem izgubili na ceni, ga kaj kmalu zasovražimo.

Ženske in mladina sploh ne ločijo tega, kar spoštujejo, od tega, kar jim je všeč.

Ni bolj kislih ljudi, kakor so tisti, ki so sladki iz koristiljublja.

Koristoljubje vrže malo cvenka.

Vauvenargues

Pogovori o samoupravljanju

Zgodilo se je že, da v neki naši delovni enoti slabo ali sploh ne dela komisija delavskega sveta enote in ostajajo vprašanja z njenega področja nerešena, kar otežuje delo delovne enote. Zgodi se tudi, da slabo ali pa sploh ne dela predsednik komisije, kar se po navadi odraža v tem, da ne sklicuje sej, čeprav ima dovolj perečih vprašanj za obravnavo ali pa celo da ostavko na mesto predsednika. Takšno slabo delo komisije, posebno kadar gre za disciplinsko komisijo delovne enote, lahko v enoti postane problematično in se zato postavlja vprašanje, kaj storiti v takšnih primerih?

Delavski svet delovne enote je po določilih statuta železarne edino pristojen, da imenuje komisi-

je delovne enote, zato je za njihovo delo odgovoren in so tudi komisije delovne enote za svoje delo odgovorne delavskemu svetu delovne enote. V nekaterih delovnih enotah imajo to vprašanje zelo lepo rešeno in morajo komisije redno na vsaki seji delavskega sveta delovne enote poročati o svojem delu. Tako lahko delavski svet sistematično nadzira delo svojih komisij.

Velja tudi pravilo, da tisti, ki je pristojen, da nekoga imenuje, ima tudi pravico da ga odpokliče oziroma razreši. Toorej, če katera od komisij slabo dela, ali če slabo delajo posamezni člani komisije, je delavski svet delovne enote tisti, ki ima pravico in dolžnost, da takšno komisijo razreši oziroma da odpokliče iz komisije tistega člana, ki slabo dela. Če delavski svet tega ne napravi, potem je za slabo delo komisije soodgovoren.

S tem, da se razreši komisijo ali odpokliče posameznega člana komisije, ki je slabo delal, pa ne bi smelo biti končano delo delavskega sveta delovne enote. Delavski svet bi v takšnih primerih moral predložiti zboru delovne enote postopek za od-

poklic iz delavskega sveta delovne enote tistih članov delavskega sveta, ki so slabo delali v komisiji. Če bi komisija s svojim slabim delom oškodovala delovno skupnost delovne enote, se lahko primeri, da zbor delovne enote odpokliče delavski svet, kar ima vso pravico.

Iz vsega tega lahko potegnemo naslednji zaključek:

Komisije delavskega sveta delovne enote so za svoje delo odgovorne delavskemu svetu delovne enote, zato naj le-ta uvede sistematski nadzor nad njihovim delom tako, da bo zahteval na vsaki seji poročilo o delu. Če bi komisije slabo delale in se delavski svet ne bo poslužil pravic, ki mu jih daje statut, da slabe komisije ali nedelavne članke komisije odpokliče in zamenja z boljšimi, bolj delavnimi, je za slabo delo komisije soodgovoren in ima zbor delovne enote vso pravico in dolžnost, da takšen delavski svet odpokliče, ker je s tem za- pravil zaupanje delovne skupnosti, ki jo je le-ta izkazala s tem, ko jih je volila v delavski svet.

Sneg nas je presenetil, ko smo najmanj pričakovali, vendar v proizvodnji ni bilo večjih motenj zaradi pripravljenosti ekip

Žerjavovodje in njihova strokovna vzgoja

Vsi vemo, da so v železar- ni žerjavi nepogrešljive trans- portne naprave, brez katerih si praktično ne moremo za- misliti nemotenega proizvo- dnega procesa.

Tega se zavedajo proizva- jalci, prav tako pa tudi vzdr- ževalci. Prav je, da je reor- ganizacija vzdrževanja okre- pila žerjavni oddelček s stro- kovnimi delavci, ki bodo ne- dvomno obvladali to področ- je vzdrževanja.

Vse lepo in vse prav. Toda še tako sodobno opremljen in vzdrževan žerjav ne pome- ni dosti, če ga ne vodi spre- ten in strokovno sposoben žerjavovodja. Prav to pa je problem, o katerem želim na- pisati nekaj misli, ki so v neposredni zvezi z dosedanjo prakso strokovnega usposab- ljanja žerjavovodij. Delo žer- javovodje je naporno in od- govorno, zahteva precejšnjo mero psihofizioloških sposob-

nosti, spretnosti in ne nazad- nje tudi strokovnega znanja. To definicijo moram uteme- ljiti z nekaterimi dejstvi. Žerjavovodja opravlja popol- noma samostojno z napravo, ki je vredna več sto milijo- nov. Proizvodni tok je v pol- ni meri odvisen od njegove prizadevnosti in spretnosti. Poleg odgovornosti za stroj in svoje delo, odgovarja še za svoje sodelavce, ki so za- posleni na območju njegove-

ga akcijskega prostora. Po teh grobih definicijah, nam mora biti profil dobrega žer- javovodja približno jasen. Kakšen pa naj bi žerjavo- vodja v resnici bil, ni samo skromna želja, temveč ga v osnovnih potezah oriše sam Zakon o higienskih in tehnič- nih varnostnih ukrepih z žerjavi in tehnična pravila (Uradni list FLRJ — 52/1962), ki v čl. 112 določa:

(Nadaljevanje na 6. strani)

inštitutov, laboratorijev, za- vodov, medicinskih, kmetij- skih in drugih ustanov porab- lja izotope za reševanje znan- stvenih in praktičnih nalog. Sovjetska atomska industrija proizvaja 128 izotopov različ- nih elementov, čez 600 nji- hovih »markiranih spojin« in čez 400 stabilnih izotopov. Tako so ti »govoreči atomi« postali univerzalna metoda raziskovanj in kontrole v strojni industriji, metalurgi- ji, v prehrabeni industriji, kmetijstvu, biologiji in medi- cini. V strojni industriji upo- rabljajo markirane atome, volfram — 185, mangan — 54, molibden — 99 itd. Uporab- nost teh izotopov je zelo ši- roka in z njimi ugotavljajo obdelavo navadnih brzorez- nih in drugih jekel.

V metalurgiji je bilo iz- redno težko zasledovati in kontrolirati čistost jekla. Da- nes radioaktivni izotopi to omogočajo in odkrivajo te vzroke, njihov nastanek in vsebnost. Rezultati tega zasle- dovanja omogočajo jeklarjem izdelovati čisto jeklo ter se vsem nekovinskim ali drugim vključkom izogniti že prej, v kolikor to dopuščajo dane možnosti.

V prehrabeni industriji se uporablja markirana spojina ogljika — 14, tritijema in žvepla — 35. V kmetijstvu se uporablja za izboljšanje strukture tal, za povečanje hektarskega donosa in drugo, poleg tega danes tudi upo- rabljajo izotope za kontrolo potovanja škodljivih insektov. Izredno zanimiva je danes uporaba v medicini, kjer se uspešno uporabljajo znanstve- ni dosežki nuklearne fi- zike, atomske tehnike in radioelektronike pri dia- gnosticiranju in zdravljenju težkih obolenj. Tako v Sov- jetski zvezi danes uporabljajo za razne bolezni stroncij — 90, fosfor — 32, talij — 204 in razne koloidne raztopine zlata, itrija, fosfornih prepa- ratov, natrija, kroma, srebra in joda.

Ravno tako je v Sovjetski zvezi izredno široko razvita radiografska kontrola v ko- vinskih odlivkih, ki omogo- čajo odkrivanje raznih napak v odlitku. Poleg tega se s pomočjo radiografije ugotav- ljajo zvari, ali deli strojev in tako utrdi oziroma pregleda kvaliteta.

— aR

Elektrojeklarna včeraj, danes, jutri ...

(Nadaljevanje s 3. strani) o tem, ali je bilo naše delo v letu 1966 dobro ali ne. Na osnovi gornjih podatkov si vsak bralec lahko sam ustvari sodbo o našem delu v pre- teklem letu.

Ob vsem tem moramo omeniti tudi naše težave v zvezi s kvaliteto problema- tiko. Ti problemi so vedno bolj ostri in delikatni ter s svojimi posledicami prizade- vajo vse podjetje. Zato je njihovo reševanje izredne važnosti in mnogokrat odlo- čajo o tem — posebno sedaj — ali bomo obdržali kupca in tržišče ali ne. Na vsak na- čin na tej za nas vse občut- ljivi točki ne moremo prezeti objektivnih težav, ki poleg naših lastnih slabosti mnogokrat bistveno vplivajo na kvaliteto.

Priznali mi boste, da je najtežje govoriti o subjektiv- nih napakah, ker pač priza- devajo nas, ki jeklo izdelu- jemo. Vsak pa je bolj ali manj občutljiv in le nerad govori o svojih napakah. Vendar mislim, da je pošte- no, če priznamo, da napake so. In napake bodo, dokler bomo delali jeklo, tudi osta- le. Vprašanje je samo, kak- šne in v kakšnem obsegu. Morda bom prav postavil, če trdim, da je osebni vpliv člo-

veka prav pri izdelavi jekla zelo velik. V največ prime- rih je za zgrešeni šarž pravi- loma kriv tisti, ki dela. Ven- dar je vkalkuliran v vseh je- klarnah neki določeni riziko in je postavljen tudi dovo- ljeni odstotek izmečka. Ta odstotek je odvisen od pro- grama in od pogojev, v ka- terih jeklarna dela. Naš iz- meček, kot vidite iz podat- kov, znaša na skupno proiz- vodnjo 1,03 %. Mi smatramo, da je to še v realnih in do- voljenih mejah. Res je pa, da smo v preteklem letu imeli celo vrsto šarž, ki so morale biti zaradi zgrešenih analiz ali drugih napak pre- kvalificirane v manjvredne materiale. To ima negativne posledice zaradi neizpolnjenih dobavnih rokov, prekomer- nih zalog itd. Vsekakor je ta negativna postavka v našem obračunu zelo boleča za vso železarno. Zato mora temu problemu veljati vsa naša skrb in pozornost. Dobro se zavedamo, da moramo nare- diti vse, da se zaostri do kraja tehnološka in delovna disciplina in da vse naše sile angažiramo predvsem v sme- ri poboljšanja kvalitete. Se- veda bi bilo naivno misliti, da se to lahko doseže čez noč.

Prav tako bi bilo naivno misliti, da bi lahko popolno- ma odpravili izmeček. S tem mora pač računati vsaka jeklarna, kjerkoli že je in kakršen koli program ima.

Mislím pa, da bi ne bilo prav, če ne bi navedli tudi tiste objektivne težave, ki negativno vplivajo tako na kvaliteto jekla kot na proiz- vodne stroške.

1. Pomanjkanje čistega vložka z ozirom na vsebnost Cu, Cr in drugih neželenih elementov.

2. Pomanjkanje kisika. V zadnjih mesecih pada pritisk tudi pod 5 Atm. Zato so včasih oksidacije dolge in v metalurškem smislu neefekt- ne ter škodljive za kvaliteto jekla.

3. Nizka napetost električ- ne energije podaljšuje šaržne čase in povečuje stroške.

4. Napačna konstrukci- ja sekundarnega krogotoka ASEA peči. Posledica: pre- majhen odvzem energije tu- di pri dobri napetosti in pre- dolgi časi topljenja in ver- jetno tudi slaba vzdržnost peči.

5. Pomanjkanje voz za od- premo ingotov na Javornik in za dovoz valjavniških od- padkov.

6. Neenakomernost surovin v kvalitetnem smislu.

7. Utesnjen prostor okrog peči.

8. Predolgi analizi časi posebno pri proizvodnji ne- rjavečih jekel zaradi slabe opreme kemičnega laborato- rija (kvantometer že eno le- to v skladišču!).

Poleg naštetih je še cela vrsta drugih težav, ki vsaka po svoje vpliva na našo pro- izvodnjo. Seveda vedno nega- tivno. Zato je prav, če po- udarimo, da vse našete te- žave izvirajo deloma iz naših pogojev (stara tovarna!), de- loma pa iz prevelike razcep- ljenosti med obrati samimi. Po mojem mnenju bi bili re- zultati lahko povsod večji, če bi se problemi reševali hi- tro in z večjo prizadevnost- jo.

Naloge, ki stoje v letoš- njem letu pred nami, niso majhne. Narediti moramo več jekla, kvalitetno boljše- ga in pri strožjih pogojih. Poleg tega je pred nami še montaža druge velike peči, za katero bodo v kratkem za- čeli kopati temelje. Zaveda- mo se tudi, da zaostreni po- goji tržišča na eni strani, po drugi strani pa pomanjka- nje jekla zaradi obratovanja valjarne Bela, predstavljajo za nas nov problem, ki ga nismo bili vajeni.

Zato bomo morali napeti vse sile, da bodo ob letu boljši rezultati kot sedaj!

Jože Ulčar

Žerjavovodje in njihova strokovna vzgoja-

(Nadaljevanje s 5. strani)

Organizacija sme zaposliti na žerjavu s kabino in z dovoljeno obremenitvijo do 3.000 kg le nad 18 let staro osebo, ki ima izpit za ravnanje z žerjavom take vrste, na zahtevnejšem žerjavu s premičnim upravljalnim mestom (prekladalni mostovi, mostni in konzolni žerjavi, polportalni in portalni žerjavi in drugi) z dovoljeno obremenitvijo nad 3.000 kg pa samo oseba, ki je stara nad 20 let in ima kvalifikacije po veljavnih predpisih.

In dalje čl. 113:

Preden stopi na delovno mesto žerjavovodje, mora iti oseba iz 112. člena tega pravilnika na splošen zdravniški pregled, da se ugotovi njeno splošno zdravstveno stanje, poleg tega pa še na specialen zdravniški pregled, da se ugotovijo psihične zmožnosti za opravljanje poslov žerjavovodje in preiščeta njegov vid in sluh.

Izvidi zdravniških pregledov z mnenji zdravnikov morajo biti vpisani v posebno knjižico žerjavovodje in priloženi knjižici žerjava.

Tisti, ki jih napada božjast, vrtoglavica ali krči, ki boleajo za previsokim ali prenizkim krvnim pritiskom ali za malokrvnostjo, ter tisti, pri katerih se ne ugotovi dobra zmožnost za koncentracijo in zadosti intenzivna pozornost s posebno ostro stjo in hitrostjo zapažanja, ne morejo biti zaposleni na delovnem mestu žerjavovodje.

Žerjavovodja mora vsakih šest mesecev na kontrolni komisijski zdravniški pregled, prav tako pa tudi po vsaki

nesreči v zvezi z delom na žerjavu ali po težji bolezni.

Člen 114 določa:

Na delovno mesto žerjavovodje v obratih in na deloviščih, kjer je povečana temperatura ali močnejša koncentracija dima, prahu in škodljivih plinov, je v smislu členov 73 in 82 zakona o delovnih razmerjih (»Uradni list FLRJ« št. 17/61) prepovedano zaposlovati ali razporejati ženske in mladino.

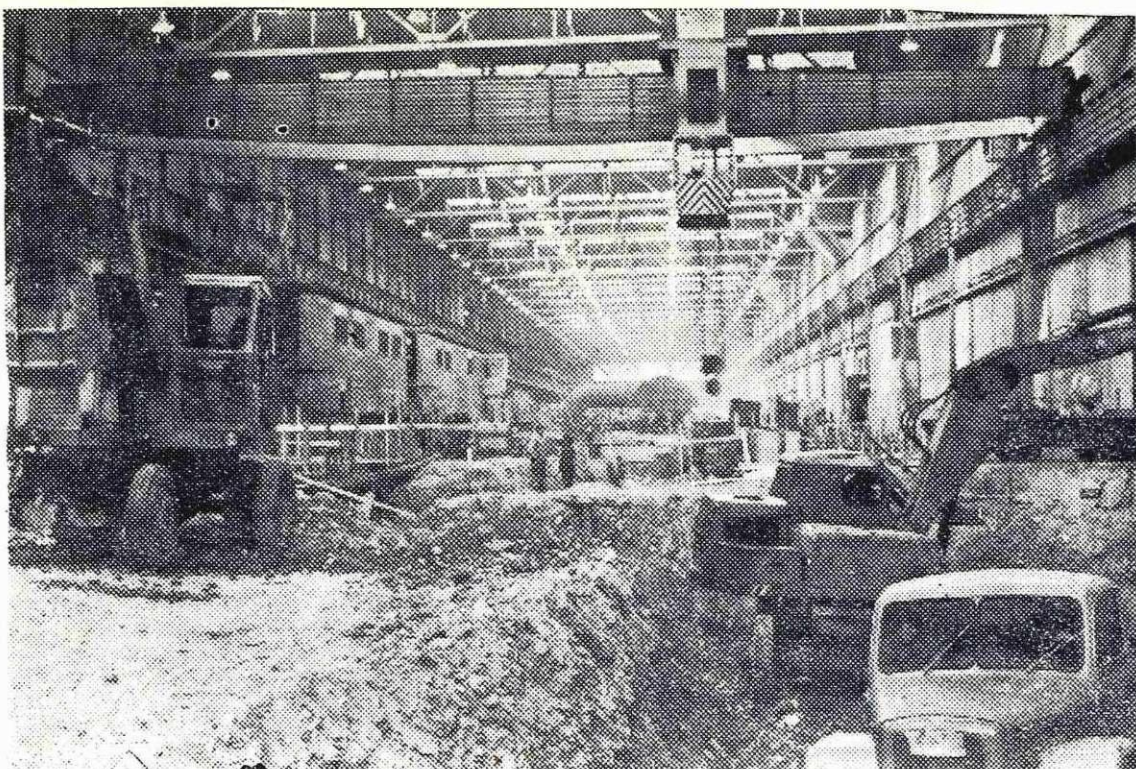
Žerjavovodji, ki je zaradi težkih delovnih razmer (visoka ali nizka temperatura, škodljivi plini in pod.) zaposlen na delovnem mestu s skrajšanim delovnim časom, je prepovedano nadurno delo.

Člen 115 določa:

Organizacija mora na podlagi tega pravilnika in navodila proizvajalca glede na vrsto ali tip žerjava predpisati pravilnik o varnostnih ukrepih na žerjavih. S tem pravilnikom mora na primeren način seznaniti delavce, ki so zaposleni na žerjavu ali okoli njega.

Organizacija mora predpisati tudi navodila o delu žerjavovodje in signalista, o njunem medsebojnem sporazumevanju, o obveznostih vodje obrata za vzdrževanje žerjava, o preizkušanju brezhibnosti žerjava in njegovih delov in o njihovih popravilih ter o obveznostih tistih, ki so odgovorni za varnostne ukrepe na žerjavih in pri delu z njimi.

Žal teh pravil v praksi ne izvajamo vedno in dosledno. Največkrat že pri sami izbiri kandidatov za žerjavovodski tečaj ne upoštevamo dovolj pishofizioloških in stro-

Žerjavi so v proizvodnem procesu nepogrešljive transportne naprave

kovnih zahtev za to delovno mesto. Posamezni obrati prijavljajo za tečaj ljudi, ki pri psihološkem in zdravniškem pregledu ne izpolnjujejo osnovnih minimalnih kriterijev, kar resno ogroža kvaliteto bodočega žerjavovodskega kadra. Kandidati, ki po naših skromnih kriterijih uspešno opravijo psihološki in zdravniški pregled, pa v tečaju ne dojemajo tiste snovi, ki jo žerjavovodja mora obvladati. Vzrok je razumljiv. Pri izbiri kandidatov nimamo določene minimalne predizobrazbe in se v tečaj prijavljajo tudi polpismeni ali taki s tremi ali štirim razredi osnovne šole. Posledica je, da se že pred koncem tečaja zreducira število obiskovalcev na minimum. Primer DE valjarne 2400, kjer smo od leta 1964 do 1966 vključili v štiri tečaje 27 kandidatov, izpit pa je opravilo samo šest tečajnikov, nam dokazuje, da so bili premalo pozorni za dober izbor tega kadra. Nesprejemljivo je že stališče te delovne enote, da je treba

malne izpite brez teoretičnega tečaja. O tem bi lahko verjetno dali svoje mnenje vzdrževalci žerjavov, ki dnevno ugotavljajo grobe napake in okvare, ki so posledica nezadostnega teoretičnega znanja nekaterih žerjavovodij.

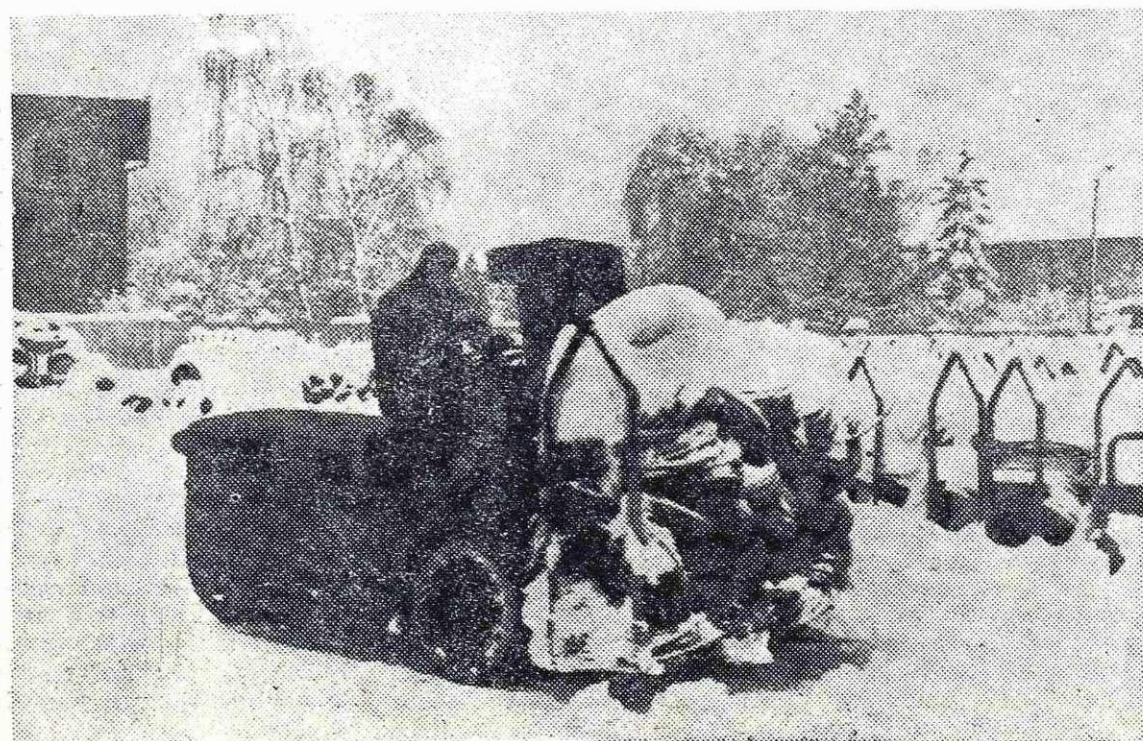
Glede na profil in vlogo žerjavovodja smatram, da ne pretiram, če trdim, da bi moral imeti vsak kandidat poleg zahtevanih psihofizioloških in zdravstvenih sposobnosti tudi ustrezno predizobrazbo in sicer zaključeno osnovno šolo. Industrijsko razvitejša država kadrujejo za težje in odgovornejše žerjave celo ljudi s poklicno šolo strojne ali elektro stroke. Pri nas si tega zaenkrat še ne moremo privoščiti, lahko pa naredimo vsaj prvi korak s tem, da v bodoče kadrujemo za to delovno mesto ljudi z uspešno opravljenimi osmimi razredi osnovne šole. Naš namen je, da dvignemo strokovno sposobnost žerjavovodij, zato bomo pa morali dopolniti tudi učni pro-

gram, ki je sedaj razmeroma na nizkem nivoju.

Ob koncu naj pripomnim še to, da je naziv »žerjavovodja« priznana kvalifikacija in kandidatov za ta poklic ne manjka. Drugo vprašanje pa je, zakaj v nekaterih obratih (npr. valj. 2400) ne uspejo ustaliti ta kader, ki neprestano teži za tem, da fluktuirajo v druge obrate. Če je, kot trdi obratovodstvo, vzrok v tem, da so delovni pogoji žerjavovodji v tej delovni enoti tako težki, potem bodo prej ali slej morali te žerjavovodje ustrezno stimulirati.

Ker nisem uspel v celoti zajeti problematiko vzgoje žerjavovodij, pričakujem, da me bodo dopolnili še vzdrževalci, ki neposredno lahko ugotavljajo razne napake, ki so posledica nestrokovnosti posameznih žerjavovodij. Prav tako bodo lahko javno pohvalili tudi tiste žerjavovodje, ki svoje žerjave vzorno vodijo in negujejo. Tudi take imamo.

Gračner Jože

Novo zapadli sneg ni motil transportiranja žice

ŽELEZARSKI GLOBUS

JAPONSKA — Med LR Kitajsko in Japonsko je razvita zelo živahna trgovinska izmenjava na področju železarskih proizvodov. V razdobju od novembra lani do letošnjega julija bo prodala neka japonska družba LR Kitajski 77.000 ton različnih jeklenih cevi. V zamenjavo in za olajšanje odplačila pa bo Japonska nabavila v tej državi 40.000 ton grodlja ter 15.000 ton premoga za koksiiranje.

KANADA — V kanadski zvezni državi Yukon, ki leži ob skrajnem severozahodu na meji z Aljasko, so odkrili novo veliko nahajališče železne rude. Zaloge cenijo na zanesljive 3 milijarde ton in domnevajo pa celo na 30 mi-

lijard ton. Železa vsebuje 44 %, medtem ko je osnovna težava v tem, da je nahajališče oddaljeno približno 800 km od najbližjega pristanišča. Zato bo pred pričetkom izkoriščanja potrebno zgraditi najprej železniško progo.

ŠPANIJA — Železarska družba »Ensidesa« gradi v Avilesu v severni Španiji novo kisikovo jeklarno in napravo za kontinuirano vli vanje. Jeklo, proizvedeno v dveh 100 LD konvertorjih, bodo vli vali na treh napravah za kontinuirano vli vanje, od katerih bo vsaka imela po šest žil za vli vanje gredic. Ta naprava za kontinuirano vli vanje bo največja med vsemi na svetu, kar jih že obratuje ali gradi.

IZVOZ V LETU 1966

V 1966 smo stremeli za tem, da čim več za izvoz namenjenih proizvodov naše tovarne prodamo v državi s plačilom v konvertibilni valuti. Le-te so nam bile neobhodno potrebne za delno pokrivanje uvoza reprodukcijskega materiala, rezervnih strojnih delov in drugega materiala.

Lani smo izvozili 21.000 ton naših proizvodov na konvertibilna področja, v vrednosti 2.199.219 dolarjev, preračunano na cene franko jugomeja. Ta znesek predstavlja 62 % celokupnega lanskega izvoza, ki je bil dosežen v višini 3.555.678 dolarjev.

Na prvem mestu v našem izvozu je prodaja valjane pločevine in vlečne žice v Italijo. Vrednost izvoženega blaga znaša v preteklem letu 716.345 dolarjev. V to državo smo izvozili 6.846 ton debele pločevine navadne kvalitete po povprečni polni ceni 87 dolarjev za tono franko jugomeja in 983 ton vlečne žice po povprečni ceni 104 dolarjev za tono franko jugomeja. Poleg tega pa smo v Italijo izvozili še 60 ton dinamo pločevine v vrednosti 8.166 dolarjev, paličnega jekla za verige 35 ton v vrednosti 3.150 dolarjev ter 27 ton varilnih elektrod v vrednosti 5.974 dolarjev. Tudi v bodoče bi Italija mogla ostati na vodilnem mestu v našem izvozu debele pločevine in raznih vrst vlečne žice. Tekoče nam prihajajo vprašanja za večje količine teh proizvodov, glede na to, da je Italija naša mejna država, kar se povezuje z ugodnejšimi transportnimi stroški.

Zahodna Nemčija je naš največji kupec toplovaljanega jekla v palicah, od tega dobršen del jekla za rudarske verige. Lani smo tjakaj izvozili 3.893 ton paličnega jekla v vrednosti 352.461 dolarjev, to je po povprečni polni ceni 90,5 dolarjev za tono franko jugomeja. Poleg tega smo prodali še 1.406 ton pocinkane pločevine v vrednosti 201.121 dolarjev za tono franko jugomeja, 885 ton kotlovske pločevine v vrednosti 79.139 dolarjev ter 232 ton dinamo pločevine v vrednosti 28.317 dolarjev franko jugomeja. Čeprav smo redno prejeli od svojega zastopnika na tem tržišču želje za še večjimi količinami valjanih proizvodov, smo morali prodajo omejiti zaradi izredno močne konkurence tamkajšnje domače industrije, nemške zaščitne uvozne carine in davka ter končno dokaj visokih transportnih stroškov od Jesenic do Salzburga. Vse to je seveda občutno vplivalo na dosegljive prodajne cene našega materiala.

Kljub leto dni ali več trajajoči depresiji gradbene dejavnosti v ZDA veljajo te države še vedno za največjega uvoznika žičnikov na svetu. Naše podjetje je lani izvozilo v ZDA 4.420 ton žičnikov v vrednosti 491.160 dolarjev, kar predstavlja približno 63 % za izvoz planirane količine. Razlike okrog 2.500 ton nismo uspeli prodati, čeprav je cena zdrknila na doslej najnižji nivo in sicer US \$ 108 FOB Reka za tono navadnih žičnikov in US \$ 154 FOB Reka za tono pocinkanih žič-

nikov. To je v glavnem posledica zadostne založenosti z navadnimi žičniki za tekočo potrošnjo v gradbeništvu, medtem ko za nekatere vrste drobnih in specialnih žičnikov nimamo dovolj strojnih kapacitet, v obstoječi situaciji na domačem in tujih tržiščih pa jih tudi ne bi bilo smotrno nabaviti.

Poleg gornje količine je bila narejena zaključnica s kupcem iz Kuwaita za 500 ton žičnikov za dobavo v Saudovo Arabijo in Kuwait. Od tega smo v letu 1966 odpremili 234 ton v vrednosti 26.070 dolarjev po povprečni polni ceni 111 \$ za tono FOB Reka. Tudi v letu 1967 bo mogoče na to območje plasirati večje količine žičnikov, vendar je nujno v žebljarni rešiti vprašanje pakiranja žičnikov v 3,5 kilogramske pakete, ki so na teh tržiščih običajni.

V Iran smo v preteklem letu odpremili 1.693 ton raznih vrst vlečne žice v vrednosti 191.148 dolarjev. Tako smo dobavili 773 ton žarjene žice Ø 4 mm za vezanje bombažnih bal po ceni US \$ 104 za tono, 510 ton pocinkane bodeče žice po ceni 133 US \$ za tono, 206 ton pocinkane žice po ceni US \$ 114 za tono in 204 ton vlečne žice za žičnike po ceni 94 US \$ za tono — vse FOB Reka. Ob izbiri proizvodov, ki jih dobavljamo Iranu, je je treba ugotoviti, da oskrbujemo predvsem razna grosistična trgovska podjetja z žicami za široko potrošnjo, medtem ko v industrijo, katera je v rokah vlade ter družb za pridobivanje, predelavo in prodajo mineralnih olj, še nismo uspeli prodreti vsaj s poizkusnimi količinami naših jekel in drugih proizvodov.

Tudi na Kubo smo dobavljali le žične proizvode: 236 ton žice za žičnike v vrednosti 26.904 dolarjev, 731 ton žarjene žice v vrednosti 97.274 dolarjev, 265 ton pocinkane žice v vrednosti 40.326 dolarjev ter 1.312 ton pocinkane bodeče žice v vrednosti 202.476 dolarjev; izračunano na pariteto FOB Reka znaša celotni izkupiček 366.980 dolarjev. S temi dobavami je pravzaprav zaključen krog obsežnih naročil za žice, katera smo zadnja tri leta trajno prejeli od firme Cubametales Havana. V letu 1967 nam preostane dobava le še 800 ton pocinkane bodeče žice kot zaostanek iz preteklega leta.

Poleg dobav pocinkane bodeče žice na Kubo in Iran smo lani izvozili še 450 ton te žice v Brazilijo — vred-

nosti 4.020 dolarjev; našeta tržišča bodo predvidoma tudi v letu 1967 glavni odjemalci bodeče žice, katere bomo predvidoma proizvedli okrog 2700 ton.

Varilne elektrode smo v letu 1966 izvažali izključno v vzhodnoevropske države in sicer v SSSR 897 ton elektrod »Drava« po ceni 217,14 \$ za tono franko jugosl.-mad. meja ter v Romunijo 300 ton elektrod »Emona« po ceni 207 \$ za tono franko jugosl.-rom. meja. Dosežene cene so občutno nižje napram cenam iz prejšnjih let, vendar so bili predvsem Romuni pripravljeni kupiti elektrode pri nas, samo pod pogojem, da cene prilagodimo zahodnim dobaviteljem.

Na Poljsko smo dobavili 1.380 ton jekla za krogljene ležaje OCR 4 ter 400 ton toplovaljanega jekla kvalitete C-45 v skupni vrednosti 366.900 \$. Tudi v letu 1967 imamo najboljše izglede nadaljevati te posle, deloma v okviru list blagovne zamenjave med SFRJ ter Poljsko, deloma pa v blagovni zamenjavi metalurških podjetij obeh držav.

Že iz prejšnjih let imamo dobre poslovne zveze z uvoznimi firmami v Egiptu, Indiji, Kolumbiji in Kambodži. Ker pa je uvoz v te države vezan na uvozna dovoljenja, s kupci iz teh držav nismo dosegli takega obsega poslov, kot so sicer bile potrebe in predloženi zahtevki. Seveda pa je pri takih priložnostnih poslih mogoče doseči izboljšane cene, zato še vedno ostanejo za nas interesantni.

V Kambodžo smo lani odpremili 590 ton pocinkane pločevine po ceni 170 \$ za tono, v Indijo 500 ton pocinkae pločevine po ceni 149 \$ za tono ter v Kolumbijo 160 ton pocinkane pločevine po ceni 165,5 za tono — vse FOB Reka. V prihodnje takih naročil ne bomo mogli več prevzemati zaradi izrednega pomanjkanja pocinkane pločevine pri domačih potrošnikih, čeprav nam iz inozemstva

prispevajo dnevno nova povpraševanja. V Indijo smo dobavili še 156 ton pocinkane žice po povprečni ceni 118 dolarjev za tono, v Egipt 410 ton žice za žičnike po ceni 110 \$ za tono, 266 ton jekla v palicah kvalitete C 45 po ceni 122 \$ za tono in 106 ton varilnih elektrod Jadran po ceni 227 dolarjev za tono, vse FOB Reka.

V okviru blagovne zamenjave med jugoslovanskimi

in češkimi metalurškimi podjetji smo lani uvozili 2.033 ton toplovaljanih trakov v vrednosti 212.923 \$, kot protivrednost pa smo izvozili 1.789 ton kotlovske pločevine. V preteklem letu je začel še več poslov na izmenjavo blaga s češkimi, romunskimi, poljskimi in madžarskimi metalurškimi podjetji, katerih realizacijo pa bomo skušali uresničiti v letu 1967.

Problemi vzdrževanja žerjavov

Več ali manj lahko vsi opazimo, da so teme član- kov v železarju, pa tudi vsakdanjih pogovorov, večinoma iz proizvodne dejavnosti. Menim pa, da se na splošno pri nas premalo strokovno ukvarjamo s problematiko vzdrževanja. Tukaj izvemam polemike, ki so se razpletale okoli reorganizacije.

Na prvi pogled je sicer razumljivo, da posvečamo največ pozornosti proizvodnji, ampak če bomo gledali na delo vzdrževanja preveč ozko, se nam to lahko še pošteno pozna — če se že ne. Poglejmo na primer samo preventivno vzdrževanje. Veliko o njem govorimo, dosegli pa smo še zelo malo. Osebnostno smatram, da tukaj ni toliko krivde na strokovnosti vzdrževalne službe, ampak več na odnosu med vzdrževanjem in proizvodnjo.

Sam se bom dotaknil samo enega od problemov, ki mu posvečamo premalo pozornosti, čeprav praksa kaže, da od njega zavisi dobršen del proizvodnje. To je vzdrževanje žerjavov. Menda smo jih že tako vajeni v večnem gibanju, da si jih nihče dobro ne ogleda, dokler delajo. Šele, ko se ustavijo, jih opazimo in smo jim takoj

pripravljeni naprtiti krivdo za zastoj proizvodnje. Poglejmo to zadevo podrobneje.

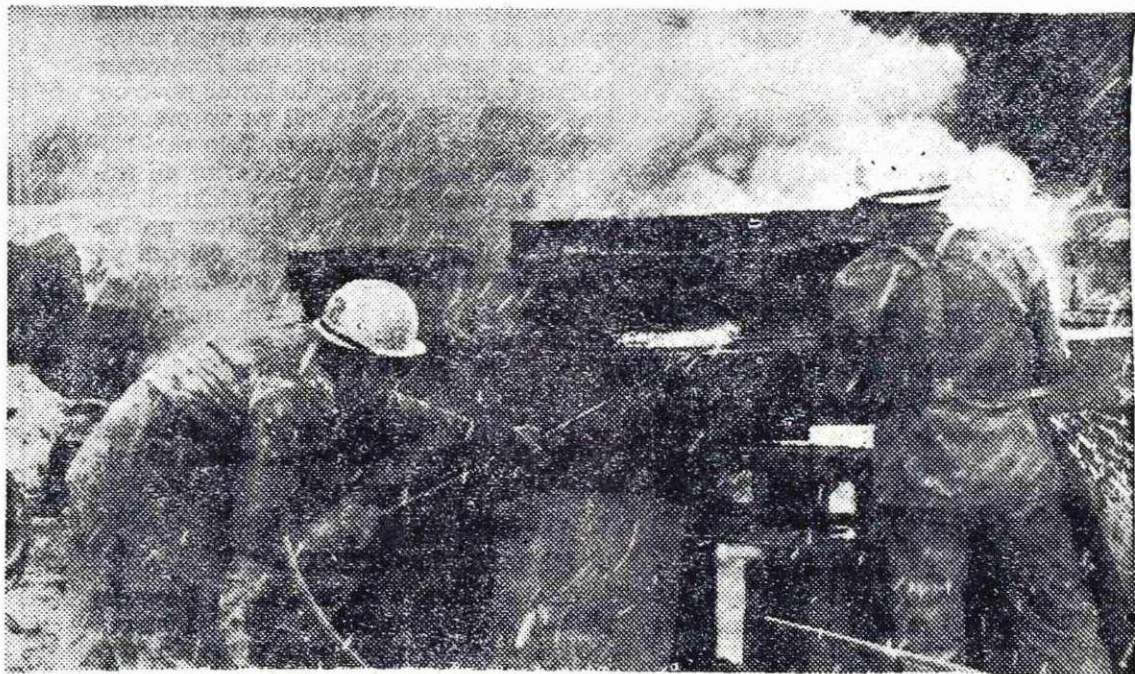
V naši železarni je sedaj v spisku 211 žerjavov. Ne bom dal roke v ogenj, da ni še kar precej naprav za dviganje nad 100 kg težkega bremena, kakor se žerjav tretira, kje po kakšnih kotlih in skladiščih ter jih nimamo na spisku. Med teh 211 žerjavov prištevamo tudi vlagalne stroje v jeklarni, čeprav v svojem bistvu ne spadajo pod žerjave in bi bilo bolj logično, da se z njihovim vzdrževanjem ukvarja obratno strojno vzdrževanje.

Vzdrževanje žerjavov je treba zadovoljiti na teh dveh področjih:

— odprava tekočih okvar; zamenjava rezervnih delov in načrtno vzdrževanje;

— zadovoljitev zveznim predpisom in pravilniku o HTV ukrepah pri delu z žerjavi in tehnična pravila.

To sta dva med seboj precej neodvisna pojma, ki na žalost večkrat drug drugega izključujeta. Zaradi tega je vzdrževanje večkrat pred dilemo, ali naj ustreže zahtevam proizvodnje ali republiškim inšpektorjem. Mislim, da je že zadnji čas, da se to (nadaljevanje na 11. strani)

Avtogensko rezanje jalove glave pri prstanu za HC Srednja Drava v sivi livarni

Z letne konference komunistov

(nadalj. s 1. strani)

fazi zaradi tega tudi manj osebnih dohodkov. Toda povečanje proizvodnje ima pozitiven vpliv tudi na zmanjšanje stroškov, ker na ta način zmanjšujemo fiksne stroške predelave. Toda večkrat dosežemo povečano proizvodnjo na račun ukrepov, ki pa imajo za posledico tudi večje stroške.

V našem statutu je postavljen rok za dokončen prehod na delitev dohodka v delovnih enotah na leto 1959. Rok je dolg zato, ker nas sedanje stanje vedno bolj sili k temu, da celotno gospodarjenje prenesemo na delovne enote, hkrati pa je ta rok kratak zato, ker še danes ne vemo, kako bomo to izvedli, da bi imeli manj težav in neprijetnosti. Toda kljub temu bomo v tej smeri morali delati naprej. Kot prvi korak lahko smatramo predvidene premije, povezane z zvišanjem in znižanjem stroškov, za vodilni kader od delovodij navzgor.

Ta način nagrajevanja bomo morali postopno razširiti tudi navzdol in mu dati vedno večjo veljavo. S tem bomo dobili osnovne pokazatelje za nadaljnjo vedno večjo povezavo sistema nagrajevanja s proizvodnimi stroški.

Nadaljnji korak v ta sistem bomo morali napraviti že v bližnji bodočnosti. Izbrati bo treba eno izmed delovnih enot, ki bi bila glede na možnosti merjenja in ugotavljanja stroškov najbolj primerna in zanjo izdelati sistem nagrajevanja glede na proizvodne stroške. Da se pri tem ne bi zaleteli, bo treba tri mesece računati osebni dohodek po starem in vzporedno po novem načinu, izplačevali pa bomo seveda po starem. Tako bomo ugotovili uporabnost novega sistema izračuna osebnih dohodkov in lahko tudi popravili nepravilnosti, ki se bodo eventualno pokazale.

To bi naj bil prvi korak v smer nagrajevanja po višini proizvodnih stroškov, ki bi

ga potem lahko dopolnjevali, razširjali in postopno uvajali tudi v ostale delovne enote. Seveda še to ni delitev celotnega dohodka po delovnih enotah. Vendar, če nam bo najprej uspelo uvesti takšen sistem, bomo s tem že zainteresirali celoten kolektiv za dobro gospodarjenje. To se bo odsevalo na nižjih stroških in višjih dohodkih podjetja ter vsakega posameznika.

Še nekaj je, kar je za uspeh uvajanja takšnega načina nagrajevanja zelo važno. Pri tem bodo namreč igrali veliko vlogo tudi zunanji faktorji, na katere mi nimamo vpliva. Da bo bolj jasno, bom konkretno. Nedavno smo slišali, da se pripravlja podražitev mazuta za 14%, ki je bila medtem že izvedena. Vendar k sreči železarne ne zadene ta podražitev. Toda, kaj bi se zgodilo, če pri tej podražitvi ne bi bili izvzeti? V naši železarni porabimo letno okoli 116.000 ton mazuta. Če bi ta podra-

žitev veljala tudi za nas, bi pomenilo to okoli 400 milijonov S din več stroškov, ki jih s povečanjem cen, ker so fiksirane, ne bi bili v stanju kompenzirati. Torej bi v tem primeru z eno potezo peresa v Beogradu izgubil naš kolektiv »ne kriv in ne dolžan« 400 milijonov S din dohodka. Na eni strani se naj trudimo, da znižamo z dobrim delom stroške, na drugi strani pa nam lahko takšen administrativni ukrep lep del dohodka naenkrat pobere.

S takšnim načinom poseganja v gospodarjenje kolektivov bo treba prenehati. To velja posebno za primere, ko skušamo z dodatnimi prispevki in davki za eno gospodarsko dejavnost reševati situacijo na drugih področjih. S podobnimi ukrepi samo jemljemo kolektivom voljo za dobro delo, ker ne morejo trdno računati, da bodo z boljšim delom in niž-

Janez Kernc

Komunisti in njihova aktivnost

Vprašanje, ki postaja iz dneva v dan bolj aktualno, je aktivnost članov Zveze komunistov. Gre namreč za množično aktivnost, kakršne smo bili vajeni v prvih povojnih letih. Takrat je Zveza komunistov organizirala akcije, za katere so dobro vedeli ne le komunisti, ampak vsi državljani. Vodilno vlogo pri obnavljanju porušene domovine je prav tako imela naša partija. Člani ZK so aktivno sodelovali na vseh področjih družbenega življenja in vsak izmed njih je imel poleg rednega dela v tovarni še obveznosti, ki so se zdele slehernemu članu partije razumljive in nujne.

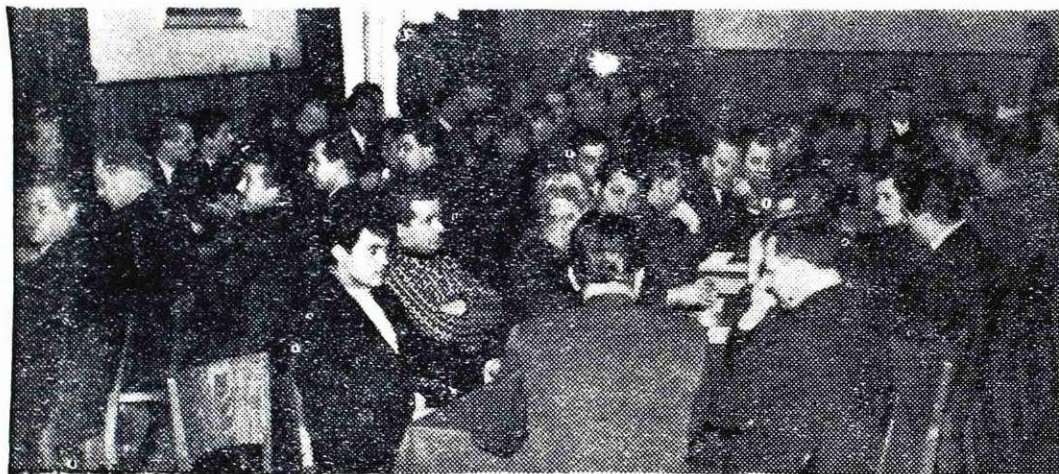
Vprašanje aktivnosti članov ZK je aktualno tudi zato, ker prav sedaj razmišljamo in razpravljamo o novih oblikah ter načinih dela v ZK z namenom, da bi povečali njeno aktivnost. To pomeni, da sedanja struktura osnovnih organizacij ZK v

Delovno predsedstvo konference komunistov

jimi stroški prigrisposodarjena sredstva res ostala v podjetju. Proizvajalci bodo res dobro delali takrat, če bodo vedeli, da bodo od tega posredno ali neposredno tudi nekaj imeli. Če te zavesti ne bo, potem tudi dobrega dela ne bo in s tem bo tudi na razpolago manj sredstev za nas vse!

njih letni življenja obsega standi ga je, a i popušcanja komunisti že takih, k in funkcije v upravljanja kakor v ob Toda njihovi no manjše, imajo samo pa nobene č beno-politič To pa prav i du s cilji dr darske refor komunistov kot so jo mo pravljeni pr volj, če kon čuje članari tom udeleži sestankov. S precej več mora izpoln žal je v pr bi morali pr izključiti iz je, ker ne iz njih nalog k tut ZK. Šev ZK naveden članov, k pa samezniki p

Komunisti železarne so s pozornostjo poslušali poročila in razprave

Tehnični razvoj japonske železarske industrije

(nadaljevanje)

Pocinkanje — Važen napredek na tem področju so dosegli z razvojem kontinuiranega načina pocinkanja. Od leta 1953 naprej, ko je železarska družba »Yawata Iron and Steel Co.« uvedla prvo Sendzimirjevo napravo za pocinkanje, je ta kontinuirni način kmalu postal zelo razširjen. Danes obratuje na Japonskem skupno 19 kontinuirnih naprav za pocinkanje. V letu 1965 so proizvedle kontinuirne proge skupno 65% celotne količine pocinkane pločevine in trakov.

V zadnjem času postaja vedno bolj zanimivo tržišče za pocinkano pločevino in trake avtomobilske industrije.

Pokositranje — Važen mejnik na področju proizvodnje izdelkov, prevlečenih s kositrom (bela pločevina), je bilo leta 1955. Takrat je železarska družba »Yawata Iron and Steel Co.« prvič uvedla v svojih obratih elektrolitsko pokositranje. Danes obratuje v japonskih železarnah skupno osem naprav za elektrolitsko prevlečenje s kositrom. V letu 1965 je bilo na elektrolitski način proizvedeno skupno 75% bele pločevine in trakov, ostalih 25% pa na vroči način.

Ostala površinska zaščita — Vedno večja poraba kositra za površinsko zaščito pločevine in trakov ter različne zahteve potrošnikov so tudi v japonskih železarnah vplivali na uporabo različnih drugih materialov za prevlečenje površine. Posamezne železarske družbe so razvile lastne nove načine površinske zaščite, ali pa so prevzele tuje licence s tega področja. Zelo razširjena tehnika je pomakanje pločevine ali trakov v kromovo kislino, ali pa elektrolitski proces v kromovi kislini. Zaščitna prevleka, ki jo dobimo na ta način, ustreza po svojih lastnostih prevleki s kositrom.

Razen tega so na Japonskem močno razvili tudi zaščito jeklene pločevine in trakov z različnimi plastičnimi materiali in aluminijem.

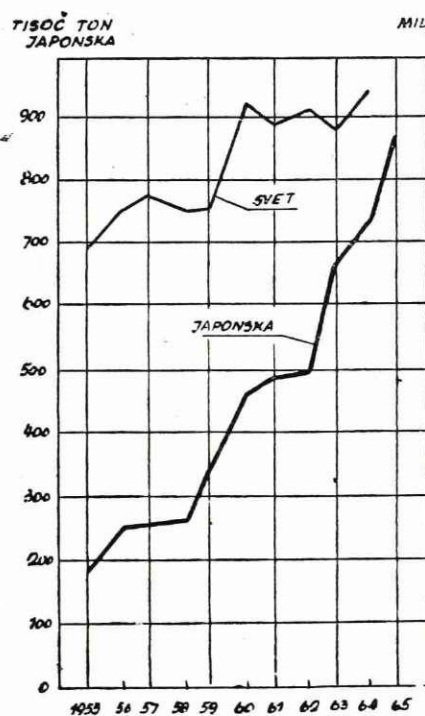
Vsi ti materiali, ki imajo na ta ali oni način zaščiten površino, si vedno hitreje utirajo pot na tržišče.

RAZISKOVALNA IN RAZVOJNA DEJAVNOST

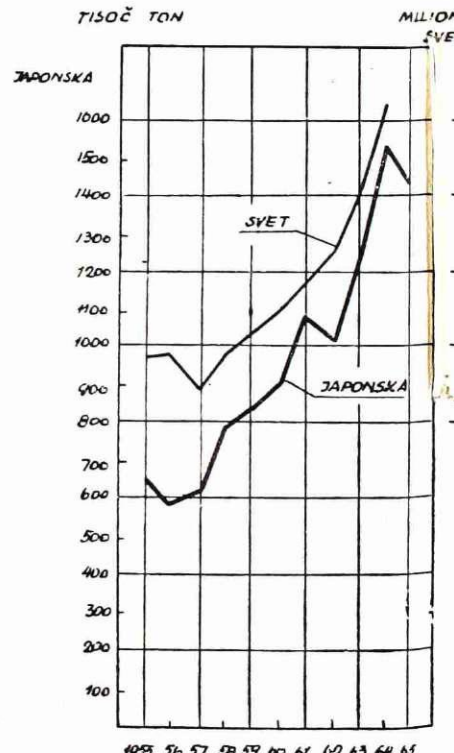
Cas, v katerem živimo, lahko imenujemo obdobje tehničnih novosti. Denarna sredstva, ki jih vlagajo japonske železarske družbe v raziskovalno dejavnost, stalno naraščajo.

Se do nedavnega se je japonska železarska industrija razvijala s pomočjo tehničnega napredka, prevzetega po inozemskih izkušnjah. Danes pa je že toliko na lastnih nogah, da je sposobna razvijati

lastno raziskovalno in razvojno dejavnost. Finančna sredstva, ki jih vlagajo v razvojno in razvojno dejavnost, dosegajo nes v povprečju 0,4 odstotka bruto p

Letna proizvodnja bele pločevine

Letna proizvodnja pocinkanih proizvod

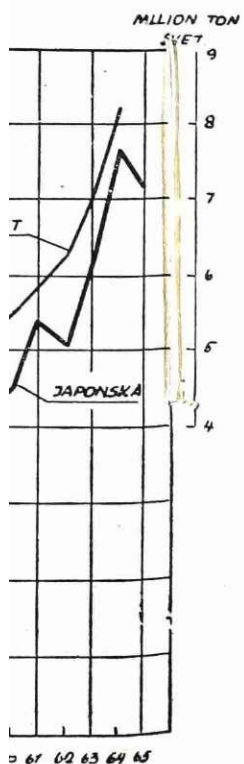
nke komunistov železarne

njih leti zaradi lagodnega življenja ob porastu življenjskega standarda. Naša naloga je, da poiščemo vzroke popuščanja aktivnosti. Med komunisti železarne je precej takih, ki imajo odgovorne funkcije v organih samoupravljanja tako v železarni, kakor v občinskem merilu. Toda njihovo število je vedno manjše. Več je takih, ki imajo samo po eno, še več pa nobene dolžnosti v družbeno-političnem življenju. To pa prav gotovo ni v skladu s cilji družbene in gospodarske reforme, ki terja od komunistov večjo aktivnost, kot so jo morda nekateri pripravljeni prispevati. Ni dovolj, če komunist samo plačuje članarino in se med letom udeležili dveh ali treh sestankov. Statut ZK navaja precej več dolžnosti, ki jih mora izpolnjevati član ZK. Žal je v praksi drugače in bi morali precej komunistov izključiti iz naše organizacije, ker ne izpolnjujejo osnovnih nalog, ki jih vsebuje statut ZK. Seveda so v statutu ZK navedene tudi pravice članov, ki pa jih nekateri posamezniki prekoračujejo in

s tem škodujejo ugledu ZK. Tudi glede aktivnosti moramo težišče dela prenašati na mlajše kadre. Toda podatki za železarno so zaskrbljujoči. V mislih imam namreč sprejemanje mladih v ZK. Stanje je zelo porazno, če upoštevamo, da vsako leto sprejmejo na delo v železarno od 500 — 800 novih delavcev, v ZK pa jih sprejmemo zelo malo. Kje so vzroki, da mladi ljudje ne čutijo potrebe, da bi postali aktivni člani ZK. Ob vsem tem se nam vsiljuje misel oziroma vprašanje: Ali svetla lik komunist, ki naj bo vzor slehernemu občanu, res ni več tako svetla, kot bi moral biti? Ali je spomin na predane borce — komuniste, ki so jurili na sovražne bunkerje, res tako zbledel? Ali je takrat mlad človek manj cenil svoje življenje in je zato, da bi postal član partije, moral uničiti sovražnika v bunkerjih? Mnogi so tudi za vedno obležali pred sovražnimi bunkerji.

Menim, da nismo napravili dovolj, da bi v sedanjih pogojih, ki so bistveno drugačni, (nadalj. na 10. str.)

razvojno dejavnost. jih vlagajo v raziskovalnost, dosegajo dastotka bruto proiz-

61 62 63 64 65

cinkanih proizvodov

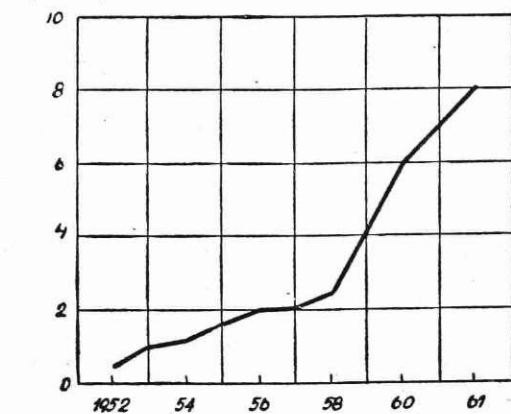
voda. Vendar pri največjih železarskih družbah dosega ta številka en odstotek.

Na Japonskem financirajo raziskovalno in razvojno dejavnost v znanosti in tehniki v višini okoli 70 % privatne družbe in 30 % država. Skoraj enako razmerje je tudi v železarski industriji, kjer prav tako prevladuje privatni sektor.

Kako so z leti naraščala finančna sredstva, vložena s strani šestih največjih japonskih železarskih družb, v raziskovalno in razvojno dejavnost, je razvidno iz diagrama (1 yen — 3,5 S din). **Konec**

Prevedel in priredil ing. Avgust Karba

MILJARDA JENOV

Stroški, vloženi v raziskovalno dejavnost šestih največjih japonskih železarskih družb

MIHA KLINAR ČAS NA BREZCESTJU V. del TRETJA NOČ

42. nadaljevanje

Oba sta bila ljubitelja planin. Unterleutnant Haller je bil Bavarec, doma iz Weilheima ob Ammerskem jezeru. Koroška, ki jo je odkrival v vsej lepoti razgled iz pastirske kočice, ga je spominjala Bavarske. Po drugi strani pa mu je s svojo pripovedjo o veseljačenju in ženskah odkril, da je lahkoživec, ki zna tudi sedaj, ko je vojna, izrabiti sleherno priložnost za uživanje življenja.

Videti je bilo, da bo življenje v oni koči prav prijetno. Jesti so imeli dovolj. Konjaka in druge pijače jim ni manjkalo. To pa ga je premetilo, da se ni napravil bolnega, kakor se je bil nameraval v urah razkrajajočega in utrujajočega strahu, ki ga je doživljal na poti do pastirske kočice in staj.

Občudovanje lepote, ki se je odpirala pred njim v dolini s sinjimi očmi jezer, z griči, vasmami in Celovcem in Beljakom («O, tam ob Vrbskem jezeru poznam čudovito plavalasko, sladko osemnajstletno dekletce, dijakinjo, ki se sleherni dan vozi v Beljak,» je pripovedoval ob grogu unterleutnant Haller.), lepote, ki se je vzpenjala v Osojsčice, gorski pas, ki je kakor zrcalo Karavank in ki je bdel tesno nad Osojskim jezerom («Veste, kamerad Paul, tja gor sem peljal plavalaso lepoticco. Z vzpenjačo sva bila hitro gori. Prijeten planinski hotel in še bolj prijeten sladka noč, ki sem jo preživel z lepoticco, aaah!«), potem Ture in čudoviti Grossglockner, brezoblačni aprilski dan, oficirjevo pripovedovanje o dogodivščinah z dekleti na Norveškem («O tudi tam so lepe plavalaske, prava nordijska rasa, a so večinoma ohole, preveč ohole!») in v Franciji («Kakšna prijetna nočna zabavišča! Le oprezen moraš biti, da te ne zaloti vojna žandarmerija, ti angeli varuhi, ki bdijo in pazijo, da bi se kdo ne zapletel s kako rasno nečisto žensko, recimo s kako židovsko vlačugo!«), vse to je delalo bivanje v oni pastirski koči prijetno. Z unterleutnantom Hallerjem sta si že postala skoro prijateljsko zaupljiva. Haller je zvedel, da bi si najbrž danes stala nasproti («Bil sem rezervni jugoslovanski podporočnik, a sem se k sreči s pobegom odtegnil neprijetnostim, ki bi me tam na oni strani doletele!») mu je bil zaupal. In Haller mu je predlagal, naj bi prostovoljno ostal v nemški vojski, kjer bi prav gotovo takoj prejel unterleutnantsko čast, čin, ki ga je imel v jugoslovanski vojski. («Življenje v civilu, je stiskanje pasu in srebanje enolončnic! Danes lahko na veliko živiš samo v vojski, seveda, če si oficir!») In on se je s Hallerjem strinjal in sklenil, da se bo res ponudil vojski, ko pa je potem Hallerju pripovedoval o svojih doživljajih z ženskami, je nehote omenil tudi Saro. («Sara?» je Haller ob tem imenu nagubal čelo. «Ali ni to židovsko ime? Če je Židinja, nikomur več ne pripovedujte o tem, da ste se spečali z njo. Zardeli ste? Torej je Židinja! Svetujem vam, da zabrišete čimprej sleherno sled o tem razmerju, kakor veste in znate, drugače bi vam utegnilo škodovati, resno škodovati! Uničilo bi vam vojaško in sleherno drugo kario, če ne mislite ostati v vojski!») Poslušal je Hallerja, jezen sam nase, da je omenil to razmerje. («Še sreča, da mu nisem izblebetal, da imam z njo otroka in da sem edino njo, edino njo v resnici ljubil! Zdaj bi mi je stari prav gotovo ne odrekel. Še vesel bi bil, da bi jo vzel in obvaroval pred nasiljem! Rad bi ga videl, kako bi se oblekel v drugačno kožo, ko bi me zagledal v nemški, morda celo v oficirski uniformi! O, prav gotovo bi se stari bogati Žid spremenil v ponižnega plazilca! Zares, rad bi ga videl! Toda... to je najbrž nemogoče! Najbrž bo pospravil svoje kovčke, če jih že ni, in zapustil Evropo.») Take misli so ga včeraj obšle in sam ne ve, zakaj je potem le s težavo prikrival otožnost, ki se ga je lotila ob misli, da Sara ne bo nikoli več videl. (A zakaj bi ga bolelo? Ali ga ni Sara prav tako zavrnila, ponižala je njegovo ljubezen? Sovražiti bi jo moral, ponižati, spremeniti v ponižno psičo, ki bi se mi plazila pod nogami v strahu pred bičem!!) Tako je izrival, oziroma vsaj skušal izriniti otožnost iz sebe s pomočjo užaljenega spomina, ki se ga je lotil, ko se je spomnil, kako sta ga stari Žid in Sara udarila s ponižanjem. «Ne, nikoli več se ne bo poniževal pred njima! Zabil bo sled. Moral jo bo zabrisati! al pa bo sam uničen! Zares, najbolje bi bilo, da bi stari Žid pospravil svoje kovčke in izginil. Potem bi izginila tudi sled mojega razmerja s Saro.» Pa je lepa, tako lepa! Ne, izpljuniti bo

treba vsako misel nanjo. »Židinja je! Židovska psiča, ki me je ponižala! O, z bičem bi jo bilo treba! Z bičem! Jaz sem vendar Nemec! Potomec rodbine, ki bo zapisane v zgodovino. Pred menoj je prihodnost. Velika prihodnost in ne nesmiselno vegetiranje, nesmiselna vegetacija brezimnih in brezpomembnih ljudi, med kakršne sem se štel do nedavnega.» Zavest o pomembnosti, ki mu jo je dal dan poprej gauleiter Kutschera, ga je ozdravila otožnosti in že je začel unterleutnantu Hallerju pripovedovati o sprejemu pri gauleiterju in o gauleiterjevem slavnemu v čast njegove rodbine, pri tem pa seveda zamolčal, da on pripada že »suhi« veji nekdanjih bogatašev in da bi njegova usoda ne bila prav nič zavidlivejša kakor usoda poslednjega, obubožanega Rouarda, pripadnika železarskega rodu, ki so ga uničili njegovi predniki. Da, prav nič zavidlivejša bi ne bila, ko bi ga Nemčija ne dvignila pod svoje okrilje in v njem ne prebudila zavest o nemški večvrednosti, zavest nemškega nadčloveka, ki mu bo kmalu podložna vsa Evropa in z njo tudi del tega balkanskega izrastka, ki se je drznil postaviti neuničljivi Hitlerjevi volji in moči po robu.

Tako bi se včerajšnji pogovor nadaljeval bržkone tudi danes, ko bi ne prišel v kočico dežurni podoficir in poročal, da je telefonska linija z nadrejenim poveljstvom vzpostavljena. Kmalu potem je res zazvonil telefon. Čeprav ni slišal in razločil besed, ki so prihajale do oficirjevega ušesa po bakreni žici, je po spremembi na Hallerjevem obrazu opazil, da novice niso v skladu s Hallerjevim predvidevanjem o »uživanju veikočnega miru in veselem lenarjenju« v tej pastirski koči.

In res je unterleutnant Haller, čim je odločil slusalko, zaklel in preklel počasne in bojazljive Italijane (Diese Feiglinge wollten nur mit unserm Blut siegen!) — je rekel o teh strahopetnih nemških zavznikih), zaradi katerih so morali zapustiti prijetno pastirsko kočico, on pa je začutil v nogah slabost, ko je oficir rekel, da je uživanje »velikonočnih počitnic« konec. («Pošljajo nas v ogenj! Pošljajo na jug! In mi moramo porušenje preprečiti, tako da bo lahko ob štirih zjutraj odšel na ono stran oklopni vlak. Bojim se, da bo vroče že na meji!»)

In tako so prihajale ure negotovosti in strahu: tri ure do sedla na Rožici, ki so se spremenile v začudenje, ker na meji ni bilo nobene jugoslovanske vojaške enote in so prišli do tu, kjer so zdaj, ne da bi naleteli sploh na kako sled o jugoslovanski vojski. Todas trah je ostal! Vsaj Pavel ga čuti. Čuti mnogo bolj, kakor ga je čutil na poti do sem. V ušesih mu še vedno šumi oficirjev šepet, da bodo morali poslati v dolino novega oglednika, če se Alois ne bo vrnil čez četrt, a najkasneje čez pol ure.

»A kdo drugi naj bi ta oglednik bil kakor jaz ali pa oni tretji, ki ga ne poznam.«

Zato je Pavlov strah od minute do minute večji. Napeto prisluškuje v upanju, da bo vendarle zaslišal pričakovane samotne korake. Toda tišina se ne zgane ali pa je oglušel od krvi, ki mu vedno bolj pritiska v možgane in mu bobna v sencih in po bobniču v ušesih, tako da že nekaj minut ne sliši ničesar drugega kakor to bobnanje krvi; bobnanje, ki se spreminja v šum, piskanje in potem v zvonjenje, kakor da nekje v daljavi zvoni, a se prav dobro zaveda, da so vsi ti glasovi samo bitje njegovega, od strahu pred negotovostjo razburjenega srca.

Da, iz strahu pred negotovostjo, ki jo skriva tema, in nevarnostjo, v katero ga bo morda že čez nekaj minut poslal unterleutnant Haller, ki stoji poleg njega kakor temna senca smrti.

Rad bi odtegnil pogled od te sence, bolj temne kakor tema, ki preplavlja gozd, črna in gosta vse do vrhov smrek in an oni strani, kjer bi moral biti zdaj mesec, vse do neba, prepredenega z oblaki. Samo proti zahodu je črno nebo raztrgano in so oblaki obsijani od slabotne mlečne svetlobe, med njimi pa se kdaj pa kdaj zasvetlikajo zvezde.

In tam daleč na zahodu v šiljastem koncu doline, stisnjene med Karavanke in Julijce se pogostokrat zasvetlikajo odsevi raket. Tam je fronta, a jo označujejo samo svetle kače in mala sonca, ki jih prižigajo rakete, strela pa ni slišati nobenega. (Med potjo sem so opazovali to igro svetlobe, unterleutnant Haller pa je rekel, ta tako tihe fronte še ni bilo nikjer in da zanikrni Italijani, namesto da bi napadali in prodirali, bržkone uprizarjajo na zahodu doline beneško noč.) Toda ta svetloba ne prodre med te stoletne smreke, potopljene v tišino noči. Edina svetloba so fosforirani kazalci in številke na unterleutnantovi zapestni uri.

»Noch zehn Minuten.«

Unterleutnantov šepet se dotakne Pavla kakor mrzlo in ostro rezilo.

Priloga Železarja

Skupščina občine Jesenice

Vsebina :

**Predlog družbenega plana občine Jesenice
v letih 1966 - 1970**

**Smernice razvoja gospodarstva in družbenih služb
v občini Jesenice za leto 1967**

Z namenom, da se s smernicami razvoja gospodarstva in družbenih služb za leto 1966-70 ter za leto 1967, občinskim proračunom in programom komunalnih investicij, seznani čim širši krog občanov, da bi lahko na zborih volilcev, v delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih razpravljali o vsebini predloženih osnutkov in stavljali svoje pripombe in predloge o katerih naj pred končnim sprejemom sklepa Skupščina občine, objavljamo v tej posebni prilogi Železarja navedene akte.

Skupščina občine Jesenice želi, da bi bili občani čim boljše seznanjeni s programi in nalogami, ki jih bo v letošnjem in naslednjih letih izvajala občina in je za to zainteresirana za široko sodelovanje že ob samem sprejemu teh važnih aktov.

**Predsednik
Ludvik Slamnik l.r.**

Predlog družbenega plana občine Jesenice v letih 1966-1970

I. DEL

RAZVOJ GOSPODARSTVA V RAZDOBJU 1961-1965 LETA

1. Značilnost razvoja gospodarstva v občini Jesenice v razdobju od leta 1961-1965 je sorazmerno hitra dinamika rasti družbenega proizvoda oz. narodnega dohodka. Poprečna stopnja rasti družbenega proizvoda je znašala 13,1 % družbeni sektor 13,4 %, zasebni sektor 7,2 %, narodnega dohodka pa 12,6 %.

Poprečne stopnje rasti po dejavnostih pa so bile naslednje:

	družbeni proizvod	narodni dohodek
— primarne dejavnosti	7,4 %	6,4 %
— sekundarne dejavnosti	10,4 %	9,9 %
— terciarne dejavnosti	26,7 %	25,2 %

Hitri razvoj terciarnih dejavnosti je bil pogojen z dosedanjim strukturno-neusklajenim razvojem celotnega gospodarstva v komun.

Prevladujoča dejavnost v gospodarstvu komune je namreč sekundarna dejavnost oz. industrija, saj je 1961 leta znašal delež industrije v družbenem proizvodu cca 74 %. Takšna struktura gospodarstva je povzročila velike težave, tako na področju zaposlovanja (permanenčna nezaposlenost ženske delovne sile), kot na področju uslužnostne dejavnosti, zato je bila gospodarska politika v občini v zadnjih letih usmerjena predvsem v razvoj terciarne dejavnosti.

2. Dinamično rast celotnega gospodarstva v razdobju 1961-1965 je spremljala dokaj primeren porast ekonomičnosti poslovanja, kajti poprečno stopnja rasti družbenega bruto produkta je znašala 12,5 %, materialnih stroškov pa 12,1 %.

Doseženi narodni dohodek na zaposlenega v družbenem sektorju gospodarstva se je povečal od 12.900 N din v 1961. letu na 20.370 N din v 1965. letu. Poprečna stopnja rasti narodnega dohodka na zaposlenega v tem obdobju je znašala 12,1 %. Produktivnost dela, računana z narodnim dohodkom na zaposlenega, kaže torej v razdobju 1961-1965. 1. zelo pozitivno razvojno smer.

3. V družbenem sektorju gospodarstva se je v obdobju 1961-1965 število zaposlenih povečalo poprečno letno za 0,7 %, v negospodarskih dejavnostih pa za 1,2 %.

Nominalni neto OD, ki so v obdobju 1961-1965 poprečno naraščali za 20,9 %, kažejo zelo dinamično rast, vendar je porast realnih osebnih dohodkov z ozirom na dinamiko življenjskih stroškov ustrezen porastu narodnega dohodka.

Blagovni izvoz, ki je 1961 znašal 1,765 tisoč \$, 1965 pa 3,622 tisoč \$, je dokaj intenzivno naraščal, saj je znašala poprečna stopnja rasti okoli 19,5 %.

4. V poslednjih petih letih je bilo investiranih v celotno gospodarstvo občine cca. 440 milijonov N din. Hiter razvoj gospodarstva je torej spremljala zelo visoka stopnja investicij. Vendar je dinamičen razvoj gospodarstva samo delna posledica teh investicijskih vlaganj, ker od vloženih 440 milijonov N din odpade samo na Železarno okoli 82 %. Te investicije je namreč Železarna samo delno aktivirala v obravnavanem obdobju.

5. V letih 1961-1965 je bilo na območju občine Jesenice dokončanih 1440 stanovanj (družbeni sektor 1060, zasebni sektor 380 stanovanj). V tem razdobju pa je bilo vloženih v stanovanjsko gradnjo cca 52 milijonov N din. Čeprav je bil v poslednjih petih letih stanovanjski fond povečan za okoli 28 %, je bila stanovanjska gradnja na območju občine počasnejša kot bi bilo potrebno.

6. Turistični promet — gostje, je porasel od 50.917 gostov v letu 1961 na 67.404 gostov v 1965. letu. V tem obdobju se je turistični promet merjen po številu gostov, povečal poprečno letno za 7,2 % (domači 1,5 %, tuji 30,8 %). Stopnja rasti domačega turizma je, z ozirom na dane možnosti, precej nizka, medtem ko je porast inozemskega turizma zelo dinamičen.

II. DEL

MOŽNOSTI RAZVOJA GOSPODARSTVA OBČINE V LETIH 1966-1970

Dinamična rast gospodarstva, ki je značilna za preteklo petletno obdobje, se bo predvidoma nadaljevala tudi v obdobju do 1970. leta.

To predvidevanje temelji zlasti na:

— že doseženi materialni osnovi gospodarjenja,

— aktiviranju novih (oz. moderniziranih) kapacitet v industriji,

— komparativni prednosti v razvoju turizma,

— večje možnosti za modernizacijo obstoječih kapacitet,

— precejšnji rezervi v nezadostno izkoriščenih kapacitetah (več izmensko delo),

— veliki možnosti povečanja obsega trgovinske dejavnosti.

Če upoštevamo te činitelje in normalno tendenco razvoja gospodarstva občine, bo mogoče do 1970 leta doseči porast družbenega proizvoda poprečno letno za okoli 8,6 % in sicer v družbenem sektorju za 8,7 % ter zasebnem sektorju za 4,8 %. Družbeni proizvod se bo torej povečal od 312,4 milijonov N din v letu 1966 (ocena) na 435,5 milijonov N din v letu 1970.

Poprečna stopnja rasti družbenega proizvoda po letih po posameznih gospodarskih panogah bo predvidoma naslednja:

	%
— industrija	8,7
— kmetijstvo	4,2
— gozdarstvo	6,6
— gradbeništvo	1,9
— promet	10,4
— trgovina	13,1
— gostinstvo in turizem	9,3
— obrt	8,9
— druge dejavnosti	8,9
— zavodi z gospodarsko dej.	5,2

V obdobju 1966-1970 bodo predvidoma materialni stroški počasneje naraščali kot pa družbeni bruto produkt in sicer poprečno letno za okoli 0,6 %. Takšen porast ekonomičnosti pa bo omogočil hitrejši porast družbenega proizvoda poprečno letno za okoli 1,3 %.

Pri takšnem razvoju gospodarstva in pri povečanju števila zaposlenih v družbenem sektorju poprečno letno za okoli 0,3 %, bi bilo mogoče računati s povečanjem narodnega dohodka na zaposlenega od 23.360 N din v letu 1966 na 30.815 N din v letu 1970, to je poprečno letno za okoli 7 %.

Po takšni stopnji bo predvidoma naraščala tudi produktivnost dela, medtem ko bi znašal delež produktivnosti v povečanju družbenega produkta okoli 80 % letno.

Realizacija planiranega razvoja celotnega gospodarstva komune bo omogočila povečanje neto osebnih dohodkov poprečno letno za okoli 8,1 %. Osebnih dohodkov bodo torej v 1970 letu za okoli 68,6 % nad ravni doseženo v 1965 letu oz. za okoli 36,6 % nad ravni doseženo v letu 1966.

Akumulacija podjetij bo v letu 1970 za okoli 35 % nad ravni doseženo v 1966 letu.

Poprečna stopnja porasta zaposlenosti bo znašala cca 0,3 %. Možnosti novega zaposlovanja v primarni dejavnosti so omejene in bo predvidoma v tej dejavnosti nespremenjeno število zaposlenih. Prav tako bo ostalo število zaposlenih nespremenjeno tudi v sekundarni dejavnosti. Možnosti širšega zaposlovanja v tem planskem obdobju se kažejo le v terciarnih dejavnostih. Poprečna stopnja porasta zaposlenih v tej dejavnosti naj bi znašala okoli 1,7 %.

Blagovni izvoz, ki je znašal v letu 1965 cca 3,6 milijonov \$, se bo predvidoma povečal v 1970 letu na cca 7 milijonov \$. Prav tako kot do sedaj,

bo tudi v prihodnjem obdobju večji del izvoza usmerjen v področja s konvertibilno valuto. Neblagovni devizni priliv v letu 1970 naj bi se v odnosu na leto 1965 trikratno povečal.

V obdobju 1967-1970 je pričakovati, da bo investirano v modernizacijo in nove kapacitete gospodarstva občine okoli 228 milijonov N din, kar znaša poprečno letno cca 57 milijonov N din. Od vseh predvidenih investicij odpade na Železarno 53 %, na ostale gospodarske organizacije pa 47 %.

Smeri razvoja po gospodarskih panogah

Odločilnega pomena za dinamiko porasta proizvodnje v industriji v naslednjih letih bodo predvsem modernizirane kapacitete ter dvig produktivnosti dela.

Železarna Jesenice, katere delež v družbenem proizvodu komune znaša nekaj več kot 60 % bo v tem planskem obdobju (1966-1970) dokončala I. in nadaljevala drugo fazo rekonstrukcije. To je osnovna smer razvoja podjetja v naslednjem planskem obdobju.

Rekonstrukcija podjetja je osredotočena v proizvodnjo surovega jekla, modernizacijo valjarn in povečano stopnjo finalizacije izdelkov. Dosedanji proizvodni program, ki je po kvalitnem in dimenzijskem asortimentu zelo pester in širok, je z rekonstrukcijo usmerjen predvsem v proizvodnjo naslednjih kvalitativnih vrst: magnetni materiali (dinamo, trafo), nerjaveča in ognjeodporna jekla, konstrukcijska jekla z visoko mejo plastičnosti in garantirano varivostjo, kotlovene in druge kvalitetne pločevine, itd. S tem je do določene meje podana tudi specializacija proizvodnje.

Nakazana usmeritev razvoja bi morala zagotoviti v prihodnjem obdobju kvalitetno in tržnemu povpraševanju ustrezno proizvodnjo, predvsem pa večjo rentabilnost in hitrejšo vključevanje v mednarodno delitev dela.

Napredek kmetijstva mora sloneti na bolj učinkoviti kooperaciji med zasebniki in KZ Jelovico (strokovna pomoč, mehanizacija, preskrba z ustreznim repromaterialom) in na večjem podarku razvoja tistih dejavnosti, za katere ima komuna pogoje (živinoreja, travništvo, pašništvo, v manjšem obsegu tudi sadjarstvo).

Intenziviranje kmetijske proizvodnje pri individualnih posestvih, glede na velik del travnatega sveta na območju občine, mora sloneti na preusmeritvi in na specializaciji živinorejskih gospodarstev.

Nadaljnji razvoj gozdarstva v občini bi moral sloneti na krepitvi osnovnih gozdov ter povečani sečnji na težje dostopnih področjih in degradiranih gozdovih s tem, da se na teh in drugih primernih površinah intenzivira gozdna proizvodnja z gojitvenimi ukrepi (nasadi ustreznega hitro rastočega drevja).

Usklajevanje investicijske dejavnosti z realnimi možnostmi financiranja in pričakovane spremembe v tehnični strukturi investicij (večji podarek na modernizacijo opreme) sta bistvena činitelja za obseg gradbene dejavnosti v naslednjem obdobju. Zato je pričakovati, da bo dinamika porasta vrednosti gradbenih del v naslednjih letih minimalna oz., da bo v primerjavi z dinamiko porasta celotnega gospodarstva le stagnirala. V takšnih pogojih se bodo na gradbenem tržišču uveljavila tista gradbena podjetja, ki bodo z boljšo organizacijo in mehanizacijo dela cenejši izvajalci kvalitetnih del.

Investicijska dejavnost v trgovini, ki je imela do sedaj v pretežni meri karakter adaptacij in renoviranja, bo v naslednjem obdobju usmerjena v pridobivanje novih sodobnih in predvsem ustreznih kapacitet. V ta namen bo zgrajeno okoli 2.450 m² prodajnega in 3.940 m² skladišnega prostora in sicer nove trgovine: v centru mesta, Kranjski gori (dograditev trg. centra), Koroški Beli, Mojstrani, Zatreznici, Žirovnici in Planini pod Golico ter skladišče in industrijski tir na plavškem travniku. Na ta način bo možno zajeti velik odliv kupne moči prebivalstva občine in vključiti trgovsko dejavnost v razvoj turizma,

turističnega tranzita in maloobmejni promet. Ugodne pogoje za razvoj turizma komune bo treba intenzivneje izkoriščati predvsem s povečanjem obsega in kvalitete vseh vrst gostinstvo-turističnih storitev, z ustvarjanjem pogojev za povečanje turističnega prometa v zimski sezoni, z boljšo povezavo vseh oblik turizma (tranzitni, gorski, zdraviliški, lovski, ribiški, obmejni) ter s širšim vključevanjem ostalih storitvenih dejavnosti v turizem.

Prav tako je, za nadaljnji razvoj turizma, nujno zagotoviti večjo angažiranost turističnih društev in večje sodelovanje vsega prebivalstva.

Nadaljnja graditev in modernizacija prenočitvenih in restavracijskih zmogljivosti je tudi eden izmed pogojev za povečanje turističnega prometa. V ta namen bodo povečane prenočitvene zmogljivosti za 350 ležišč, restavracijske zmogljivosti pa za 900 sedežev. Razen tega pa bo z renoviranjem in adaptacijo obstoječih objektov moderniziranih več kot 400 ležišč. Prav tako bodo zgrajene žičnica in vlečnica na Vršču, vlečnica v Martuljku, Mojstrani in na Španov vrh ter servisna delavnica in turistični biro z garažami v Kranjski gori.

Razvoj obrtne dejavnosti je treba v naslednjem obdobju vskladiti z razvojem ostalih gospodarskih področij, predvsem pa je nujno uskladiti nadaljnji razvoj storitvene obrti z naraščajočimi potrebami prebivalstva občine.

Planirani porast OD bo predvidoma zagotovil hitrejšo spremembo v strukturi osebne potrošnje v korist potrošnih dobrin trajnejše uporabe. S tem se bo povečala uporaba vseh vrst gospodinskih strojev in aparatov, radijskih in televizijskih sprejemnikov, kakor tudi vseh vrst motornih prevoznih sredstev. Ker uporaba teh predmetov zahteva strokovno vzdrževanje in takojšnja popravila, je pričakovati večjo iniciativo storitvene obrti pri uvajanju in oblikovanju načina opravljanja storitev občanom za te predmete. V uslužnostni obrti je tudi nujno razvijati kapacitete za usluge in vzdrževanje stanovanjskega fonda.

Nadaljnji razvoj proizvodne obrti bo moral sloneti na modernizaciji sedanjih kapacitet. Prilagajanje tržnim razmeram pa naj se realizira skozi ustrezne oblike poslovnega sodelovanja z drugimi gospodarskimi organizacijami.

III. DEL

Stanovanjsko in komunalno gospodarstvo

V obdobju 1966–1970, to je v obdobju petih letih, bo predvideno vloženi v stanovanjsko gradnjo okoli 81,3 milijonov N din, kar bi pomenilo cca 1.200 stanovanj (družbeni sektor 1.000 stanovanj, zasebni sektor 200 stanovanj), to je 250 stanovanj poprečno letno. Na ta način bi do leta 1970 zmanjšali več primanjkljaj stanovanjskega fonda za okoli 75 %.

Ilokacijska usmeritev stanovanjske gradnje je naslednja: izgr. cenejših stanovanj bo locirana na Lipcah:

- naselje bo obsegalo 900–1000 stanovanj (v I. fazi cca 500 stanovanj);
- v zazidalnem načrtu je treba predvideti in vzporedno graditi ustrezne trgovine, servise in obrtne delavnice;

— gradnja na Lipcah bo realizirana na bazi industrijskega načina gradnje stanovanj v sodelovanju z Gradbenim centrom Slovenije;

— lokacije na Lipcah bo koristila Železarna, vendar bodo na razpolago tudi drugim interesom v kolikor bodo sorazmerno financirali komunalne objekte in naprave ter se priključili v industrijsko gradnjo.

Stanovanja z višjim standardom bodo grajena v mestu, kjer bo investitorju na razpolago dovolj lokacij za okoli 650 stanovanj (brez rušenj 280, z rušenjem 220 in v poslovno-trgovskih stavbah 150 stanovanj).

Preskrba večjega dela prebivalstva s pitno vodo je nezadostna in pomanjkljiva. Zato je v tem planskem obdobju nujno realizirati naslednja investicijska dela:

- rekonstruirati izrabljeno omrežje in cevo-

vode, ki nimajo več zadostne propustne zmogljivosti in sicer na Jesenicah in v Kranjski gori;

— v Kranjski gori vgraditi črpalke za pojačanje pritiska, v Podkorenu zgraditi čistilne naprave, zamenjati črpalke na Bl. Dobravi, zamenjati del vodovoda na Planini ter napeljati novo omrežje v Podkočni;

— dokončati izgradnjo vodovoda Peričnik.

Za te komunalne investicije bi potrebovali 7,6 milijonov N din, vendar viri sredstev še niso zagotovljeni. Realno bi bilo sofinanciranje: Občina — podjetje Vodovod — prizadeto prebivalstvo in del. organizacije.

Glede na to, da je zaostanek v gradnji kanalske mreže precejšen (zlasti v naseljih 400–1.100 prebivalcev), je potrebno v tem planskem obdobju zagotoviti sredstva vsaj za 20–30 % povečanje teh komunalnih naprav.

V razvoj in modernizacijo električnega omrežja na območju občine bo vloženo 4,9 milijonov N din, za razširitev telefonskega omrežja in drugih PTT naprav pa bo vloženi 2,25 milijonov N din.

V tem 4-letnem obdobju naj bi se, tako zaradi potreb samih občanov, kot gospodarstva zlasti vse večjega razvoja turizma in pa seveda prometa, zgradilo, obnovilo in uredilo predvsem sledeče cestno-prometne komunikacije:

— dokončna ureditev in asfaltiranje ulic in trgov ter središč mesta Jesenice, Kranjska gora in Rateče;

— dokončna izgradnja Tomšičeve ulice s priključki;

— dokončna izgradnja ceste v Planino pod Golico, v Javorniški rovt in obnova ceste v Plavški rovt;

— razširitev in ureditev ceste v Vrata, ter eventuelno asfaltiranje te ceste do Peričnika;

— asfaltiranje ceste na Breg od odcepa glavne ceste, ter dela ceste od odcepa glavne ceste in dela ceste na Vrbo;

— ureditev obvoznice na Jesenicah in Kranjski gori;

— ureditev in asfaltiranje ceste na Poljane;

— ureditev vaških poti v KS Žirovnica, Koroški Beli, Dovjem, Kranjski gori, Podkorenu in Ratečah;

— novogradnje in popravilo mostov: v Piškovcih, Jesenicah, Hrušici, Mojstrani, Martuljku in Kranjski gori;

— nadaljevanje urejanja in asfaltiranja ceste na Vršču;

— dokončna ureditev ceste na Srednji vrh in v Tamar;

— ureditev dovozne ceste na Plavški travnik.

Poleg naštetih investicij pa ne gre prezreti izgradnjo nove hitre avtoceste od Lesc do Podkorena oz. Kranjske gore s priključkom na cesto Trbiž-Beljak.

Ker občina s sredstvi pri tako zahtevni investiciji ne more sodelovati, zato pa naj nenehno vodi skrb, da se čimprej napravi projekt ter pomaga pri odstranjevanju težav pri razgovorih z oškodovanci, z novimi lokacijami, zamenjavo zemljišč in drugo.

Sanacija nekaterih hudournikov (Hladnik, Suhelj, v Mojstrani, na Hrušici itd.) pa je izredno nujna, ker sicer grozi, da bo škoda še večja, če ne sploh nepopravljiva. Poglobitev reke Save in izgradnja obrambnih zidov mora biti opravljena čimprej, brez odlaganja. Takoj je potrebno urediti načrtnejše gospodarjenje z vodnim režimom, tako Save kot pritokov in hudournikov, prenehati z nenačrtno eksploatacijo gramoza in sekanjem lesa in grmičevja ob strugah.

IV. DEL

SMERI RAZVOJA DRUŽBENIH SLUŽB

Čeprav je bilo že do sedaj v komuni investirano v izgradnjo in opremo osnovnih šol so-

razmerno veliko sredstev, so obstoječe učne kapacitete še vedno nezadostne in zelo pomanjkljive.

Skoraj v vseh osnovnih šolah v občini se odvija pouk v dveh izmenah, v treh šolah pa je pouk tudi v treh izmenah.

Nekatere šole sploh ne ustrezajo gradbeno tehničnim in zdravstvenim pogojem. Vse to negativno vpliva na zdravstveno stanje učencev, zlasti še to, ker zaradi izmenjave pouka nimajo urejene prehrane, zaradi pomanjkanja telovadnic pa so učenci prikrajšani tudi pri telesni vzgoji.

Demografski podatki kažejo, da se kljub majhnemu naravnemu prirastku ne bo zmanjšala potreba po novem učnem prostoru. Število šoloobveznih otrok bo v obdobju 1966/67–1970/71 predvidoma poprečno letno okoli 3.250.

Potrebe po celodnevem bivanju otrok v šoli oz. uvedbi enozmenskega (ali vsaj eno in pol izmenskega) pouka so v sedanjih prostorninskih pogojih neuresničljive.

Izhod iz takšnega neugodnega stanja, v katerem se nahaja naše osnovno šolstvo, je samo v dograditvi manjkajočih šolskih prostorov. Investicijska vlaganja pa naj bi se izvajala po naslednjem vrstnem redu:

1. gradnja osnovne šole v Kranjski gori,
2. gradnja osnovne šole na Plavžu,
3. gradnja trakta s telovadnico pri osnovni šoli Žirovnica,
4. gradnja osnovne šole na Lipcah.

V kranjskogorski osnovni šoli je na razpolago samo pet učilnic, v katerih se mora zvrstiti dnevno 286 učencev. Šola tudi nima telovadnice in drugih prostorov za kabinete, higienski pogoji pa so tako skromni, da ne odgovarjajo minimalnim zahtevam šolske higiene.

Na Jesenicah se zlasti močno čuti potreba po gradnji nove šole na Plavžu, kamor se je samo v zadnjih dveh letih priselilo več kot 500 novih družin. S tem se je znatno povečalo število šolskih in predšolskih otrok. Pri tem pa je treba upoštevati še, da sta obe šoli na Jesenicah izredno zasedeni (v eni učilnici se zvrsti dnevno kar 85 otrok) in da bi bili z dograditvijo šole na Plavžu v precejšnji meri razbremenjeni.

Gradnja telovadnice v Žirovnici je zelo nujna, ker je okoli 400 učencev te šole prikrajšano pri telesni vzgoji.

Na Lipcah bo v prihodnjem obdobju locirano stanovanjsko naselje z okoli 1000 stanovanji. Trenutno gradnja šole ni tako aktualna, vendar pa bo nujna proti koncu planskega obdobja.

Čeprav bo dobilo izobraževanje v 1967 letu stalne in samostojne vire financiranja svoje dejavnosti, bi bilo nerealno pričakovati, da bo izobraževalna skupnost v naši komuni. Zato je potrebno angažirati dodatna sredstva vseh delovnih organizacij. V ta namen sta oba zbora naše skupščine sprejela sklep, da se vsem delovnim organizacijam v komuni priporoči sodelovanje pri financiranju šolskih investicij (prispevek 80 N din na zaposlenega letno). Pri tem pa bi morale sodelovati vse delovne organizacije, to je gospodarstvo in negospodarstvo, ne glede na sedež delovne enote. Razen tega bi morali sodelovati zasebni kmetijski proizvajalci in obrtniki. Na ta način bi se zbralo letno okoli 1.000.000 N din. Nujno je, da se ta dodatna sredstva zbirajo za dobo treh let.

V bočini deluje 10 kulturno-prosvetnih društev s 30 sekcijami in 3.400 člani, ki uprizore letno okoli 300 predstav. Poglavitni problem društev so prostori, kajti večina društev deluje v slabih in neustreznih prostorih. Zato mora biti pomoč družbe usmerjena predvsem v reševanje tega problema. Prizadevanje gledališča »Tone Čufar«, ki ima letno 7–8 premier in cca 70 predstav, naj bi bilo z izboljšano organizacijo in kvalitetnejšim programom dela predvsem usmerjeno v pridobivanje novega občinstva, zlasti mladine. Na ta način bo gledališka dejavnost v večji meri oprta na lastna sredstva. Sklad za kulturo pa naj v večji meri podpira ureditev neustreznih prostorov gledališča.

Na območju občine deluje 10 knjižnic z 45.500 knjigami. Knjižnice je treba organizacijsko povezati. Prav tako je nujno povečevati knjižni fond z novimi izdajami ter funkcionalno usposobiti neustrezne knjižnične prostore.

Muzejsko-spomeniški dejavnosti bo tudi v bodoče nujna pomoč s sredstvi občinskega proračuna. Potrebno je še naprej zbirati dokumente in eksponate za Tehnični muzej (odd. za delavsko gibanje in NOB) ter smotrnejše izkoristiti muzejske fonde. V tem planskem obdobju naj se dokončajo vsa dela pri Finžgarjevi rojstni hiši, stalna skrb pa naj se vodi tudi za Prešernovo rojstno hišo.

V naslednjem obdobju bo treba bolj načrtno in sistematično razvijati vse oblike družbene skrbi za otroke, kot so: varstvo dojenčkov in predšolskih otrok, celodnevno bivanje otrok v šoli, otroška prehrana in letovanje otrok.

Sedanje kapacitete otroških varstveno-vzgojnih ustanov (6 vrtcev z zmogljivostjo varstva 313 otrok) so premajhne. Zato je treba v okviru krajevnih skupnosti z angažiranjem dodatnih sredstev delovnih organizacij in staršev ustvariti materialne pogoje za razširitev te oblike otroškega varstva. Kapacitete teh ustanov je treba povečati do leta 1970 vsaj za 60 %. Prav tako je nujno ustvariti materialno bazo za razširjeno dejavnost otroških vrtcev (za otroke, ki niso oskrbovanci ustanov) kot so: krožki, mali kino, otroške prireditve, izleti, dnevna letovanja in podobno. Razširjena dejavnost naših otroških vrtcev je pomajkljiva ali pa je sploh ni.

Večji del sredstev (okoli 75 %) za dejavnost otroških vrtcev je bilo financiranih iz sredstev občinskega šolskega sklada, manjši del pa so prispevali starši. Vsekakor pa je tudi v prihodnje nujno v okviru temeljne izobraževalne skupnosti Gorenjske zagotoviti enaka finančna sredstva kot do sedaj, vendar je treba del dejavnosti, predvsem povečanje kapacitet in razširjene dejavnosti, bazirati tudi na sredstvih delovnih organizacij in staršev.

Celodnevno bivanje otrok v šoli je kot oblika družbenega varstva otrok pri nas popolnoma nerazvita. Pomanjkanje učnih prostorov oz. večizmenski pouk v šolah onemogoča to zelo koristno obliko varstva. Problem razvoja celodnevnega bivanja otrok v šoli je treba reševati skupno s problemom šolskih investicij. Osnovni šoli Mojstrana, ki ima možnost razvoja te oblike otroškega varstva pa je treba zagotoviti ustrezna sredstva v okviru gorenjske izobraževalne skupnosti.

Dopolnilna prehrana (šolske malice in kosila) osnovnošolskih otrok in dijakov v šolah II. stopnje je dokaj dobro razvita. To obliko otroškega varstva je treba tudi v naslednjem obdobju razvijati in podpirati. Temeljna izobraževalna skupnost bo morala zagotoviti sredstva za sofinanciranje šolske prehrane za socialno šibke in socialno ogrožene otroke.

Vsa letovanja otrok naj se tudi v bodoče organizirajo v Novem gradu. Razpoložljive kapacitete znašajo nekaj manj kot 100 ležišč, povprečno letno pa se zvrsti okoli 70 otrok. To obliko družbene skrbi za otroke naj tudi v bodoče organizira Občinska zveza prijateljev mladine, sofinancirajo pa naj jo delovne organizacije, občina, socialno zavarovanje in starši.

Pri izvajanju zdravstvenega varstva v komuni bi morala zdravstvena služba dati prednost otrokom, predvsem pa bolj organizirati sistematično zdravstveno varstvo otrok od 1—7 let.

Občina naj bo s svojimi razpoložljivimi sredstvi osnovni nosilec politike in koordinator razvoja vseh oblik otroškega varstva.

Na področju socialnega varstva je v naslednjem obdobju potrebno zagotoviti potrebna finančna sredstva v proračunu za financiranje denarnih pomoči nepreskrbljenim in za delo nesposobnim občanom, ki nimajo drugih virov za preživljanje.

Za zavodsko varstvo ostarelih ljudi je potrebno zagotoviti še nadalje ustrezne pogoje v socialnem zavodu Dr. Franceta Berglja na Jesenicah. V tem zavodu je potrebno izboljšati nekatere higienske pogoje, zlasti pa sanirati kuhinjske prostore in jedilnico.

Še nadalje je treba zagotoviti potrebna sredstva za varstvo udeležencev NOB, ki nimajo sredstev za preživljanje. Ta sredstva naj se vsako leto zagotovijo v skladu za borce, s katerimi se izplačujejo občinske priznavačnine.

Za kritje raznih oblik družbene materialne pomoči otrokom, ki so pod posebnim družbenim varstvom ter v popolni materialni oskrbi družbe, je potrebno zagotoviti potrebna sredstva. Ta sredstva naj strokovna socialna služba smotrno razporeja in odreja na tiste oblike varstva, ki so glede na vsebino najbolj umestne, kot so rejnine in oskrbnine v mladinskih domovih in drugo.

Zdravstvenih zavodov je v naši občini razmeroma dovolj in v tem obdobju ne bo potrebnih novih investicijskih vlaganj. V tem času pa bo morala zdravstvena služba organizacijsko in

strokovno utrditi svojo dejavnost. Zlasti bo potrebno integrirati vse tiste vrste zdravstvenih strokovnih enot, ki so v danih pogojih duplirane. Tako je v tem obdobju potrebno urediti fizioterapevtsko službo, zobozdravstveno službo in še druge strokovne enote, ki sedaj delujejo v Splošni bolnici na Jesenicah, v Zdravstvenemu domu in v Obratni ambulanti Železarne Jesenice.

Razen tega bo potrebno v tem obdobju urediti tudi reševalno službo s tem, da se zgradijo ustrezne garaže za reševalna vozila, da se nabavi radiofonija in z njo opremljene reševalne avtomobile. Nabaviti je potrebno tudi ustrezno število reševalnih avtomobilov, za kar je treba združiti posebna sredstva službe zdravstvenega zavarovanja delovnih organizacij in občine.

V preteklem obdobju se je telesno-kulturna dejavnost v komuni razvijala in spreminjala v cilju množičnega in kvalitetnega delovanja, vendar materialna baza dostikrat ni ustrezala potrebam in vlogi telesne kulture pri oblikovanju zdrave in delovne osebnosti. V telesno-vzgojne organizacije je bilo vključenih nekaj manj kot 12 % vsega prebivalstva komune, delež sredstev za telesno kulturo (ki je bil na razpolago pri Občinski športni zvezi) v narodnem dohodku pa je znašal 0,1 %.

Z ozirom na vse pomembnejšo vlogo telesne kulture je treba v naslednjih letih ustrezno povečati materialno bazo (sredstva proračuna in sredstva delovnih organizacij, ter:

- uvesti in pospešiti sistematično telesno vzgojo v vseh šolskih in predšolskih ustanovah;

- razširiti krog aktivnih članov v šolskih in ostalih društvih; število aktivnega članstva v društvih naj bi se do leta 1970 povečalo za 25 %, kar bi bilo 15 % vsega prebivalstva komune;

- uvesti v večjih delovnih organizacijah aktivni odmor kot sestavni del proizvodnega procesa (do sedaj je organizirana aktivnost v rekreaciji uvedena le pri Železarni).

Občine in delovne organizacije naj v večji meri kot do sedaj podpirajo akcije za uveljavljanje množičnosti v športnih aktivnostih. Še nadalje je treba podpirati tudi vrhunski tekmovalni šport in sicer hokej in smučanje.

Za pospešitev telesno-kulturne dejavnosti je treba v naslednjem planskem obdobju zgraditi nekaj manjših športnih objektov, ki bi jih uporabljale predvsem šole. Potrebno je dokončati izgradnjo hokejskega drsališča na Jesenicah in urediti igrišča v športnem parku na Jesenicah

Smernice razvoja gospodarstva in družbenih služb v občini Jesenice za leto 1967

I. DEL

ZNAČILNOSTI RAZVOJA V 1966. LETU

Zasledovanje razvoja gospodarstva in družbenih služb tekom leta 1966 ter analiza doseženih rezultatov na osnovi ocene za celo leto, so pokazali, da se večina delovnih organizacij v občini, ne samo prilagaja pogojem delovanja in poslovanja, ki jih je spožila gospodarsko-družbena reforma, temveč, da aktivno sodelujejo v realizaciji smotrov reforme.

Kljub takemu razvoju pa obstojajo po posameznih gospodarskih in negospodarskih področjih in panogah težave, ki so le delno posledice zunanjih vplivov, v večji meri pa gre iskati vzroke v nevsklajenosti odnosih znotraj samih delovnih organizacij. Te nevsklajenosti se kažejo predvsem v pomankanju lastnih trdnjših in dolgoročnejših programov notranjih ukrepov, ki bi zajeli bolj skrite in zahtevnejše možnosti izboljšanja lastnega ekonomskega položaja.

V letu 1966 je bilo v komuni doseženo okoli 8,0 % več družb. proizvoda kot v preteklem 1965. letu. V istem obsegu pa sta porasla tudi narodni dohodek in dohodek podjetij. Prav tako je v tem letu dosežena dosti bolj pozitivna dinamika porasta produktivnosti dela. K temu je precej pripomogla zmanjšana zaposlenost, aktivirane nove kapacitete v industriji in trgovini ter koriščenje najbolj očitnih rezerv. Bistvenih premikov v organizaciji dela in trdnjših integracijskih procesih pa je bilo malo.

Ekonomičnost poslovanja v letu 1966. kaže v primerjavi s preteklim letom nekoliko negativno tendenco, ki je posledica tako novih odnosov med cenami repromaterialu in uslugam ter cenami finalne produkcije (Železarna), kot nezadostnih prizadevanj podjetij, da bi te ostrejšje pogoje gospodarjenja nadomeščali z nižanjem produkcijskih in poslovnih stroškov. Na takšno tendenco so precej vplivali tudi povečani stroški pri aktiviranju novih kapacitet v industriji.

Zaloge (zlasti zaloge nedokončane proizvodnje in nekurentnega trgovskega blaga) so tekom leta prekomerno obremenjevale obratna sredstva podjetij in tako povzročale še večje težave v obračanju obratnih sredstev. Prav zato so bile nenehno prisotne motnje tako v plačevanju blaga in uslug s strani kupcev kot v plačilu obveznosti do dobaviteljev.

Poprečni izplačani nominalni neto OD na zaposlenega so bili v 1966. letu 24,0 % (gospodarstvo 24 %; negospodarstvo 24,5 %) nad ravni, ki jo dosežemo v 1965. letu.

Redukcija nominalnih OD z indeksom cen življenjskih stroškov (123 republiško povprečje) kaže, da se je realni OD 1966. leta v primerjavi s predhodnim letom povečal za 0,8 % (gospodarstvo 0,8 %; negospodarstvo 1,2 %).

Poprečno število zaposlenih se je v odnosu na 1965. leto zmanjšalo v gospodarstvu za cca. 1,2 % ter v negospodarstvu za okoli 4,8 %.

Blagovni izvoz, ki je bil v letu 1966 večji le za 0,2 % stagnira, ker so se pogoji na zunanjem tržišču zelo zaostriili (nižje cene in slabše možnosti plasmana), vendar pa ima doseženi blagovni izvoz ugodno strukturo glede na plačilna področja. Od vsega blagovnega izvoza odpade na področja s plačilom v konvertibilnih valutah 62,5 %, na vzhodno področje 17,4 % ter ostali kliring 20,1 %.

Nasprotno blagovnemu izvozu izkazuje odkup tujih plačilnih sredstev po turistični osnovi zelo močno dinamiko porasta in sicer za 37,4 %.

Gospodarske investicije v 1966. letu so v primerjavi s 1965. letom nominalno manjše za okoli 6,3 %. Od vseh investicij je bilo vloženih v gradbene objekte 18,6 % (1965. leta 31,7 %), v opremo 78,9 % (1965. leta je 65,7 %) in ostalo 2,5 % (1965. leta je 2,6 %). Tehnična struktura investicij je torej dosti ugodnejša kot 1965. leta, kar je predvsem posledica vlaganja v moderni-

zacija opreme. Od vseh vlaganj v 1966. letu (80.287 tisoč N din) odpade na Železarno okoli 86,6 %, na vsa ostala podjetja pa 13,4 %.

Za področje turističnega prometa v 1966. letu sta značilni dve tendenci in sicer: velik porast tujkega turističnega prometa, ki se je, merjen po številu gostov, povečal za 32,6 %, ter padec domačega turističnega prometa za 6,1 %. Število prenočitev tujih gostov se je povečalo samo za 0,4 %, število prenočitev domačih gostov pa je padlo celo za 28 %. Takšno gibanje prenočitev je povzročilo slabšo izkoriščenost nastavitvenih kapacitet. Razpoložljiva stalna ležišča so bila izkoriščena z 25,6 % (1965 = 33,7 %), oziroma so bila zasedena 93 dni v celem 1966. letu (1965. = 123 dni).

V 1966. letu je bilo, če ne upoštevamo sredstev Elektro Žirovnice in drugih podjetij za elektrifikacijo, izvršenih komunalnih investicij za 7,82 milijonov N din. Zbrana namenska sredstva so krila izvršene komunalne investicije le v višini 75 %.

V letu 1966. je bilo dokončanih 254 stanovanj (družbeni sektor 233 in zasebni sektor 21), kar je za 8 stanovanj manj kot predhodnega leta.

Razvoj lokalne samouprave t.j. krajevnih skupnosti je bil v letu 1966. zelo viden. Reševanje vrste manjših pa tudi večjih komunalnih, socialnih in drugih problemov v skupnosti kaže, da se občani združeni v skupnostih vse bolj povezujejo in hkrati vključujejo v akcije na svojem terenu. Pri tem nedvomno prednjačijo skupnosti Hrušica, Bl. Dobrava, Podmežaklja pa tudi Žirovnica, ki so mnogo problemov z malo denarja rešile povsem samostojno.

Močan razvoj krajevnih skupnosti narekuje, naj skupščina občine dodeli KS vsako leto več sredstev, ki se zlasti za komunalno dejavnost zbirajo ter centralno usmerjajo v proračunu ali na drugih računih (prispevek od zemljišč). Krajevne skupnosti bodo z dodeljenimi sredstvi opravile znatno več del, predvsem pa boljše in hitrejšje reševale drobne probleme na svojem območju (popravila potov, manjših mostov, vaška pokopališča itd.). Z večjimi materialnimi možnostmi KS pa hkrati raste zanimanje prebivalstva, ki se zato v vse večjem številu vključuje v razne akcije, ki jih skupnost izvaja.

Dohodki in poraba sklada za zdravstveno zavarovanje kažeta v 1966. letu določene disproporce in nevsklajenosti z intencami gospodarske reforme. 1965. leta so dohodki sklada presežali izdatke za okoli 101 tisoč N din, medtem ko so bili izdatki 1966. leta večji kot dohodki za okoli 1,8 milijonov N din. Dohodki sklada so v primerjavi z dohodki 1965. leta manjši za 1,4 %, izdatki pa so porasli za 8,4 %. Ta oblika splošne potrošnje je še vedno predimenzionirana in ne ustreza možnostim ustvarjenega narodnega dohodka komune. Zato je toliko bolj nujna boljše organizacija celotnega zdravstva, zakaj ne vzdržno je v tako majhni občini, kot je naša imeti kar štiri samostojne zdravstvene zavode.

II. DEL

SMERI RAZVOJA V 1967. LETU

Dosedanje uspešno prilagajanje večine delovnih organizacij naše komune zahtevnejšim pogojem gospodarjenja je slonelo predvsem na aktiviranju lažjih možnosti učinkovitejšega gospodarjenja, ki so v precejšnji meri obstojali znotraj organizacij samih.

Ti uspehi so tudi posledica nekaterih ugodnosti kot so: neizvedena revalorizacija osnovnih sredstev, zmanjšan delež skupnosti pri delitvi neto produkta, še vedno ugodna možnost realizacije na domačem tržišču zaradi zaprtosti trga, sorazmerno ugodna kreditno-devizna politika ter samo delni ukrepi na področju negospodarske dejavnosti.

S takšnimi ugodnostmi v 1967. letu ne moremo več računati, pač pa bodo pogoji gospodarjenja veliko ostrejši.

To izhaja predvsem iz tega, da je letos v ustreznih kreditno-monetarni politiki teže priti do denarnih sredstev, tako, da bodo morale delovne organizacije same več vlagati v obratna sredstva. Delna sprostitev uvoza bo tudi nekaterim našim gospodarskim organizacijam otežila plasman na domačem trgu. Prav tako bo revalorizacija osnovnih sredstev določenim delovnim organizacijam spremenila dosedanje pogoje za oblikovanje dohodka.

Na področju družbenih služb so letos sprejeti dosti ostrejši ukrepi kot v začetku izvajanja reforme. Cilj teh ukrepov je, da se družbene službe razvijajo smotrno in v skladu z možnostmi in potrebami gospodarstva in družbe.

Zato se bodo morale delovne organizacije v svoji poslovni aktivnosti opirati na to, da bodo svoje probleme reševale z boljšim gospodarjenjem v okviru danih pogojev, ne da bi čakale na ukrepe izven gospodarskih faktorjev.

Nadaljnji razvoj gospodarstva občine mora v večji meri kot do sedaj sloneti na zahtevnejših kvalitativnih spremembah, ki imajo večji učinek na pozitivno gospodarjenje. V ta namen je treba uveljaviti vse možne in gospodarskim organizacijam ustrezne oblike poslovnega sodelovanja. Ravno tako je treba krepiti nove usmeritve v proizvodnjo, ki bo bolj prilagojena tržnim razmeram.

Stalna naloga dviga produktivnosti dela mora zlasti vsebovati izboljšanje organizacije dela in večjo izrabo obstoječih zmogljivosti.

Ostrejše pogoje gospodarjenja glede oblikovanja dohodka podjetij je treba v prvi vrsti nadomeščati z notranjimi ukrepi na področju produkcijskih oziroma celotnih poslovnih stroškov.

Ena bistvenih nalog delovnih organizacij komune je tudi večje izkoriščanje rezerv delovnega časa.

Upoštevajoč že doseženo materialno osnovo gospodarjenja v delovnih organizacijah, izvršeno modernizacijo in odločno prizadevanje delovnih kolektivov za uspešno realizacijo smotrov reforme, je pričakovati, da se bo tudi letos nadaljevala dinamična rast gospodarstva.

V letošnjem letu bo predvidoma znašal porast družbenega proizvoda komune okoli 15 %. Pri tem pa bo znašal porast v družbenem sektorju 15,4 % ter v zasebnem sektorju 4,4 %.

Zaradi spremenjenih pogojev gospodarjenja je pričakovati, da bosta imela narodni dohodek in dohodek podjetij dosti manjšo dinamiko porasta kot družbeni produkt. Porast narodnega dohodka bo predvidoma znašal 8,8 %, porast dohodka podjetij pa 7,6 %.

Zavedati se je treba, da je porast dohodka podjetij odvisen predvsem od dinamike in strukture poslovnih stroškov. Zato se priporoča vsem delovnim organizacijam, da izpopolnijo sistem zasledovanja in analize stroškov in na podlagi teh rezultatov pravočasno ukrepajo. V industriji lahko pričakujemo količinski porast proizvodnje za nekaj več kot 17 % (aktiviranje moderniziranih obratov).

Porast osebnih dohodkov naj sloni na doseženi učinkovitosti gospodarjenja in večji produktivnosti dela. Glede na to bi osebni dohodki porasli za nekaj več kot 8 %. (Če se realizira ta stopnja rasti, bodo znašali poprečni OD na zaposlenega okoli 900 N din).

V družbenem sektorju gospodarstva se bo predvidoma povečalo število zaposlenih za cca 0,3 %. V primarni in sekundarni dejavnosti bo ostalo število zaposlenih isto kot lani, povečanje se predvideva samo v terciarnih dejavnostih in sicer za 1,2 %.

Blagovni izvoz, ki je znašal lani 3,6 milijonov \$ bo predvidoma dosežen tudi v letošnjem letu.

Na področju turizma je tudi letos pričakovati precejšen porast tujkega turističnega prometa. Število tujih gostov se bo predvidoma povečalo

za okoli 15,6 %, prenočitve tujih gostov pa za okoli 7 %. Pozitivni premiki bodo predvidoma tudi pri domačem turističnem prometu in sicer se bo povečalo število domačih gostov za okoli 3 % ter število prenočitev za 4 %. Realizacija tega turističnega prometa bi povečala izkoriščenost nastanitvenih turističnih kapacitet za cca. 2 %.

Letošnje gospodarske investicije, ki znašajo nekaj več kot 90 milijonov N din, so nominalno večje kot investicije preteklega leta za cca 13 %. Investicijska sredstva bodo letos vlagana predvsem v modernizacijo obstoječih kapacitet. Vlaganja v nove kapacitete se predvidevajo v trgovini ter samo delno v gostinstvu. 80 % od vseh planiranih investicijskih sredstev bo porabila Železarna Jesenice za gradnjo žične valjarne, električne peči I. faze aglomeracije, ter za zaključna dela pri predelovalnih obratih in energetskih objektih, ki so bila začeta v letu 1966 in so vezana na investicijska dela. Gradnja žične valjarne je letos prioriteta investicija. Ostala sredstva pa bodo porabljena: v kmetijstvu za gradnjo skladišč v Kranjski gori in Žirovnici; v gozdarstvu za gradnjo gozdnih poti; v gradbeništvu za gradnjo lastnih garaž in gradbeno mehanizacijo; v prometu za gradnjo vlečnice v Martuljku, modernizacijo železniških postaj, nov voznik park, gradnjo servisa v Kranjski gori; v trgovini z novogradnje v Žirovnici, v Breznici in na Plavžu in za dograditev trgovskega centra v Kranjski gori; v gostinstvu za gradnjo turistične poslovalnice z restavracijo na Korenskem sedlu in adaptacije obstoječih kapacitet; v obrti za gradnjo hladilnice in opremo; v drugih dejavnostih pa za gradnjo proizvodne hale in opremo.

V letu 1967 bo na območju občine tudi zgrajeno oz. dokončano 174 stanovanj v družbenem sektorju lastništva. Zasebniki bodo predvidoma letos zgradili okoli 50 stanovanj.

Letos bodo tudi izdelani načrti in izvršena priprava dela za industrijsko gradnjo stanovanj na Lipcah.

Nadaljnji razvoj družbenih služb je treba uskladiti z materialnimi možnostmi gospodarstva in razpoložljivimi proračunskimi sredstvi v občini.

Omejene možnosti financiranja teh dejavnosti naj bodo tudi pomemben impulz za racionalno potrošnje razpoložljivih sredstev in koriščenje rezerv znotraj posameznih služb.

Neustrezne organizacijske oblike določenih služb, neracionalna poraba delovnega časa in delovne sile kakor tudi pomanjkljivosti v materialnem poslovanju je treba reševati načrtno in v skladu z intencijami in ukrepi reforme na tem področju. Boljši materialni položaj družbenih služb bo torej letos odvisen predvsem od lastnih ukrepov, v smislu boljše organizacije dela in smotrnega gospodarjenja.

V tem letu bo dobilo šolstvo trdnjše samostojne vire financiranja, kar naj bi omogočilo nadaljnjo gospodarsko osamosvojitve in utrditev samoupravljanja na tem področju. Vendar tudi tako zbrana sredstva ne bodo zadostovala za financiranje osnovne dejavnosti in obenem za investicijska vlaganja v šolske objekte. Zaradi tega bodo vse delovne organizacije v občini zagotovile dodatna sredstva, s tem da bodo iz lastnih sredstev prispevale po 80.— N din letno na zaposlenega. Ta prispevek bodo zagotovile delovne organizacije v letih 1966., 1967. in 1968., ki bo služil samo za investicije v osnovno šolstvo.

Pristojni občinski organi naj pokrenejo vse potrebno, da se bodo sredstva delovnih organizacij iz leta 1966 po možnosti pa tudi za 1967. leto zbrala v prvi polovici leta, da bo na ta način možno pričeti z gradnjo osnovne šole v Kranjski gori. V ta namen naj se skuša najeti ustrezno posojilo, ki ga bo predvidoma zagotavljala SRS Slovenija iz namenskih sredstev. Krajevna skupnost in drugi organi v Kranjski gori, Podkorenju, Ratčah in Gozd Martuljku naj

proučijo možnosti za uvedbo krajevnega samopriskrbe občanov, da bi tudi na ta način pospešili gradnjo osnovne šole, ki je v tem kraju nujno potrebna.

Občinski organi, ki so pristojni za šolstvo naj že v letu 1967 pokrenejo vse potrebno, da se pripravi gradbena dokumentacija za novo šolo na Plavžu.

Na področju šolstva je treba v tem letu programsko in organizacijsko ter finančno utrditi posebno osnovno šolo, ki je v novih prostorskih pogojih razširila svojo dejavnost.

Razen tega pa naj samoupravni organi vseh šolskih zavodov utrdijo svoje delo in pokrenejo vse potrebno, da se bodo učni programi dosledno izvajali. Pristojni občinski organi pa naj bolj dosledno izvajajo svojo dolžnost glede nadzorstva nad zakonitostjo delovanja šolskih in drugih izobraževalnih ustanov.

Do uveljavitve novega zakona o finančnih sredstvih za izobraževanje in vzgojo naj se v šolskem skladu občine zagotovijo sredstva za osnovno dejavnost šol po možnosti pa tudi za razširjeno dejavnost, zlasti za tisto, ki temelji na obveznostih iz pretečenega obdobja. Pri financiranju osnovne dejavnosti naj imajo prioriteto tiste šolske ustanove, ki so po predpisih obvezne, šele v podrejenem vrstnem redu naj se v okviru možnosti financira tudi tiste šole in dejavnosti, ki niso po ustavi obvezne so pa družbeno pomembne.

		v starih dinarjih
— iz prispevka za uporabo mestnih zemljišč		229,000.000
— iz proračuna:		
— za vzdrževanje komunalnih objektov	75,000.000	
— za drobno komunalno dejavnost v kr. skup.	20,000.000	
— za načrte	20,000.000	
— za tokovino javne razsvetljave	10,000.000	125,000.000
— iz zbranega komunalnega prispevka		15,000.000
— iz republiškega vodnega sklada		60,400.000
v s e g a		429,400.000
— prispevki in sodelovanje gospodarskih organizacij in drugih pri izgr. urejanju komunal. objektov n naprav		345,490.000
v s e g a		774,890.000

Z zgoraj predvidenimi sredstvi pa se predlaga, da se financira:

v starih dinarjih

A. PORAVNAVA OBVEZ. IZ PRETEKL. LETA

	iz sred. prisp. za zemlj.	iz sredstev kom. prisp.	iz sredstev proračuna	iz sred. gosp. org., KS, zav. in drugi
	2	3	4	5
— za cesto od Javornika na Bl. Dobravo	40,000.000	—	—	—
— avtob. postajališča in utice	24,000.000	—	—	—
— asfaltiranje priključka ceste pred Zdravstvenim domom	15,000.000	—	—	—
— vrnitev prispevka od gradnje Zdravstvenega doma	31,000.000	—	—	—
v s e g a	110,000.000	—	—	—

B. ZA VZDRŽEVANJE

	planirano	iz sred. prisp. za zemlj.	iz sredstev kom. prisp.	iz sredstev proračuna	iz sred. gosp. org., KS, zav. in drugi
	1	2	3	4	5
— javna snaga	15,000.000	—	—	15,000.000	—
— vzdrževanje cest IV. reda	2,000.000	—	—	12,000.000	—
— zimsko oranje sr. ga	8,000.000	—	—	8,000.000	—
v s e g a	35,000.000	—	—	35,000.000	—

C. OBNOVA IN IZGRADNJA

1	2	3	4	5	6
1. Ceste:					
— finalni del ceste Jav. rovt	15,000.000	3,000.000	—	—	12,000.000
— obvoznica v Kr. gori	6,000.000	—	4,000.000	—	2,000.000
— popravilo ceste v Radovno	3,000.000	—	2,000.000	—	1,000.000
— popravilo ceste na Sr. vrh	12,000.000	—	—	—	12,000.000
— ureditev ceste na Breg	2,000.000	—	1,000.000	—	1,000.000
— popravilo ceste v Vrata	5,000.000	—	—	—	5,000.000
— asfaltiranje ceste v Ratečah	8,000.000	—	—	—	8,000.000
— popravilo ceste na Poljane	6,000.000	—	—	—	6,000.000
— asfaltiranje Verdnikove, Skladiščne in Prešernove ceste, Jesenice	46,000.000	—	—	—	46,000.000
— popravilo cest v mestu	10,000.000	10,000.000	—	—	—
— v s e g a	113,000.000	13,000.000	7,000.000	—	93,000.000
2. Pločniki, označbe cest in prometni znaki					
— ureditev pločnikov	15,000.000	—	—	5,000.000	10,000.000
— označbe in promet. znaki	11,000.000	—	—	6,000.000	5,000.000
— v s e g a	26,000.000	—	—	11,000.000	15,000.000
3. Mostovi					
— popravilo mostu Piškovci	2,500.000	—	2,500.000	—	—
— popravilo brežin ob mostu na Jesenicah	5,000.000	—	5,000.000	—	—
— obnova žvagnovega mostu	2,000.000	—	—	2,000.000	—
— popravilo mostu v Mojstrani	20,000.000	—	—	—	20,000.000
— v s e g a	29,500.000	—	7,500.000	2,000.000	20,000.000
4. Kanalizacija					
— nova kanalizacija pri Zdravstvenem domu Jes.	4,000.000	4,000.000	—	—	—
— ureditev kanalizacijskih iztokov v Savo	—	3,000.000	—	—	—
— ureditev kanalizacije v podvoz na Bl. Dobravi	3,000.000	—	—	—	—
— vzdrževanje in oprema	3,660.000	3,660.000	—	—	—
— v s e g a	5,000.000	—	—	—	5,000.000
— v s e g a	15,660.000	10,660.000	—	—	5,000.000
5. Vodovod					
— nadaljevanje grad. vodovoda Peričnik	30,000.000	30,000.000	—	—	—
— obnova in popravilo obstoječih vodovodov	20,000.000	—	—	—	20,000.000
— v s e g a	50,000.000	30,000.000	—	—	20,000.000
6. Javna razsvetljava					
— 35 kV Dv Jesenice — Podkuže	60,000.000	—	—	—	60,000.000
— daljnovodi — kablovodi 10 kW	12,200.000	—	—	—	12,200.000
— trafo postaje:	—	—	—	—	—
Zirovnica novogradnja	3,000.000	—	—	—	3,000.000
Mojstrana rekonstrukcija	6,000.000	—	—	—	6,000.000
— nizko napetostno omrežje	—	—	—	—	—
NNO Železarna	2,000.000	—	—	—	2,000.000
NNO Razor Kranjska gora	4,000.000	—	—	—	4,000.000
— ostalo	8,690.000	—	—	—	8,690.000
— vzdrževanje	29,200.000	—	—	—	29,200.000
— dopolnitev javne razsvetljave	10,000.000	—	—	10,000.000	—
— v s e g a	135,090.000	—	—	10,000.000	125,090.000
7. Hudourniki in regulacija					
— vzdrževanje hudournikov	80,400.000	—	—	—	80,400.000
— po programu PUH zaščita obrežja Save	10,000.000	10,000.000	—	—	—
— v s e g a	90,400.000	10,000.000	—	—	80,400.000
8. Hortikultura ureditev					
— parki, nasadi	10,000.000	5,000.000	—	—	5,000.000
9. Ostalo					
— za drobno dejavnost v KS	20,000.000	—	—	20,000.000	—
— izgradnja žal	15,000.000	—	—	15,000.000	—
— za načrte	20,000.000	—	—	20,000.000	—
— za tokovino javne razsvetljave	10,000.000	—	—	10,000.000	—
— ureditev okolice trgovskega centra v Kr. gori	10,000.000	10,000.000	—	—	—
— v s e g a	75,000.000	10,000.000	—	65,000.000	—

Dejavnost teh ustanov naj dobi širši družbeni obseg in naj se ne financira samo iz občinskega proračuna, temveč naj pri financiranju teh ustanov in dejavnosti bolj kot doslej neposredno sodelujejo delovne in družbene organizacije kakor tudi občani sami. Vsi pristojni organi v občini naj pokrenejo akcijo za zbiranje sredstev s katerimi bi se popravilo zgradbo gledališča na Jesenicah. Pristojni organi v občini naj podprejo družbeno akcijo za odkup in spomeniško ureditev Finžgarjeve rojstne hiše v Doslovačah.

Na področju telesno vzgojne dejavnosti je potrebno v tem letu storiti večje premike v smeri masovnega vključevanja otrok in mladine. V ta namen naj se prouči vzroke zaradi katerih se šolska športna društva niso formirala kot je bilo v letu 1966 predvideno. Telesna vzgoja naj se v letu 1967 utrdi zlasti na tistih šolah, kjer so za to dani prostorski in objektivni pogoji. Organi upravljanja v šolah naj temu vprašanju posvečajo večjo pozornost, za kar naj zagotovijo tudi ustrezne pogoje. Upravni odbor sklada za financiranje telesno vzgojne dejavnosti naj tudi finančno stimulira delovanje šolskih vzgojnih organizacij.

Na področju zdravstvenega varstva bo potrebno v letu 1967 v občini napraviti ustrezne organizacijske premike v smeri boljše organizacije zdravstvene službe. V ta namen je potrebno, da zdravstveni zavodi in organi njihovega upravljanja z vso odgovornostjo pristopijo k integraciji tistih dejavnosti, ki so v naši občini podvojene ali celo potrojene. V ta namen naj zdravstveni zavodi pristopijo k izvajanju republiškega akcijskega programa na področju zdravstvenega varstva.

V tem letu naj se dokočno reorganizira reševalna služba, s tem, da se reševalna postaja priključi k zdravstvenemu domu.

V občini je potrebno poostri tudi sanitarno nadzorstvo zlasti v živilskih obratih in na ta način doseči višjo higiensko raven, da bi se tudi na ta način prispevalo k preprečevanju obolenj. Poleg tega je potrebno, da se v tem letu utrdi in bolje organizira vse tiste komunalne dejavnosti, ki skrbijo za komunalno higieno. Zaradi širjenja nekaterih obolenj je potrebno razširiti zdravstveno vzgojno delo. Organizacija Rdečega križa naj organizira v okviru svoje dejavnosti zlasti tečaje prve pomoči, v katere naj se poleg mladine 7. in 8. razredov osnovnih šol vključi tudi odrasle občane, zlasti tiste, ki na svojih delovnih mestih nudijo ponesrečencem prvo pomoč.

Na področju socialnega varstva je potrebno v letu 1967 zagotoviti tiste dejavnosti, ki so v občinskem statutu in v drugih predpisih predvidene. V ta namen se zagotavlja v občinskem proračunu potrebna sredstva za priznavalnine borcem NOV. Pristojni organi naj s temi sredstvi gospodarno razpolagajo z upoštevanjem namenov, ki se pri tem zasledujejo. Tudi socialne podpore in druge oblike pomoči, ki se financirajo iz občinskega proračuna, naj se odobravajo s polno odgovornostjo v tistih primerih, ki so vsestransko opravičljivi.

Pri tem naj se dosledneje izvaja zakon o razmerju med starši in otroki, ki nalaga prizadetim občanom medsebojne pravice in obveznosti. Vprašanje družbenega varstva otrok naj se v letu 1967 programsko utrdi, z delovnimi organizacijami pa doseže večje sodelovanje tudi na tem področju. Delovne organizacije naj bi v tem letu prispevale več materialnih sredstev za otroško varstvo kot doslej. Sredstva za osnovno dejavnost varstvenih ustanov naj se tudi v tem letu predvidijo v šolskem skladu, medtem ko naj se materialni stroški v večji meri krijejo iz prispevkov staršev.

Vsako leto se vse bolj zožujejo možnosti za vzdrževanje še zlasti pa za izgradnjo novih komunal. objektov in naprav in iz do zdaj poznanih virov — proračun, komunalni prispevek. Tudi lani na novo uvedeni prispevek za urejanje mestnih

zemljišč, ki po svojem namenu lahko le delno služi za komunalno razdrobljene investicije za vzdrževanje pa niti ne, zraven tega se prispevek odmerja le uporabnikom na nacionaliziranih zemljiščih, ne more dati potrebnih sredstev za ureditve vse večjih komunalnih potreb. Zato je nujno potrebno, da se ta prispevek uvede na celotnem območju občine, plačujejo pa naj ga tako podjetja, kot občani. Pri tem pa seveda ne smemo prezreti dejanske možnosti, ki jih ima gospodarstvo in še zlasti občani z ozirom na počasen porast osebnih dohodkov. Toda druge izbire nimate, če hočemo, da bo naše mesto pa tudi vasi lepše, la enkrat rešimo vprašanje preskrbe prebivalstva z zadostno količino zdrave pitne vode, uredimo kanalizacijo, ceste in pločnike, pota po vaseh, več javne razsvetljave, avtobusna postajališča, prometne znake, da popravimo porušene nostove in kar je še zlasti važno, da zaščitimo občane pa tudi zemljišča pred sedaj vse bolj pogostimi poplavi, bo potrebno od našega skupnega dohodka prav za komunalne investicije nameniti več sredstev. Sicer nam nobeno jadtovanje ne ob prav nič pomagalo.

INFORMACIJA

o dohodkih in izdatkih proračuna občine Jesenice predvidenih v letu 1967

A BILANCA DOHODKOV	V N din Predvideni dohodki za leto 1967
Vrsta 1. Prispevki	9.785.589
Vrsta 2. Davki	4.651.966
Vrsta 3. Takse	414.875
Vrsta 6. Dohodki organov in razni drugi dohodki	230.000
Vrsta 8. Prenešana sredstva	1.026.270
SKUPAJ DOHODKI ZA RAZPORED	16.108.700
B RAZPOREDITEV DOHODKOV PREDLOG 1967	

01 — Dejavnost šol 5.810.000

02 — Kulturno prosvetna dejavnost	286.800
03 — Socialno varstvo	864.250
04 — Zdravstvena zaščita	331.000
05 — Komunalna dejavnost	1.131.700
06 — Delo državnih organov	2.933.850
12 — Dejavnost družbeno političnih društev in organizacij	296.300
13 — Negospodarske investicije	2.493.800
14 — Gospodarski posegi	128.000
16 — Proračunske obveznosti iz prejšnjih let	880.000
18 — Nerazporejeni dohodki	250.000
Vlaganje v rezervni sklad	—
Gasilski sklad	—
SREDSTVA RAZPOREJENA V % OD DOHODKOV	730.000
REKAPITULACIJA	16.108.700

Kumunisti in njihova aktivnost

(nadaljevanje iz 8. in 9. str.)
gačni od pogojev med NOB, vzgojili mladi rod, ki bi zamenjal starejšo generacijo v ZK.

Z naših fakultet prihajajo mladi izobraženi ljudje, vendar premalo pokažejo, da so obiskovali naše socialistične šole. Dokaj nerazumljivo je, če mlad ekonomist, ki je študiral socialistično ekonomiko in pozna tudi Marksistično ideologijo bolj kot povprečen član ZK, odkloni

sprejem v ZK. To pomeni, da ne verjame v tisto, kar je študiral. Kako čudno bi izgledalo, če bi električar ne verjel v Ohmov zakon? Zamisliti se moramo in poiskati vzroke za takšno stanje. Morda bi tudi sprememba pri višini članarine pripomogla k izboljšanju stanja. Vsekakor bo treba odstraniti suhe veje v našem partijskem organizmu, ZK pa dati več življenjskega soka za njeno rast in razvoj.

ni Bela, ki terjajo dodatna finančna sredstva. Zaenkrat še ne vemo, koliko bomo letos zgradili, ker še ni znano, če bodo banke izpolnile svoje obveznosti. Če jih bodo, potem bodo dela potekala zadovoljivo.

Prva faza rekonstrukcije bo kmalu pri kraju. To ne velja le za talilniške obrate. Zato moramo čimprej začeti z rekonstrukcijo v DE plavž in v jeklarni, nato pa z vsemi močmi delati pri izgradnji obratov s končnimi izdelki. Naša prihodnost je v tem, da pospešimo proizvodnjo jekla in da imamo takšne izdelke, pri katerih lahko računamo z največjo razliko med prodajno in lastno ceno, oziroma da lahko računamo na najvišjo stopnjo dohodka.

Op. ur.: Zaradi omejenega časa in zaradi prevelikega števila razprav na konferenci svoje razprave inž. Golc ni prebral, ampak je priložena zapisniku. Ker je njegova razprava zelo pomembna in aktualna, smo se odločili za kratek povzetek. Žal tudi v našem časopisu zaradi preobširnega gradiva ne moremo vseh razprav objaviti naenkrat, zato bomo tudi v prihodnje poleg razprave Viktorja Avblja poizkušali našim bralcem posredovati še katero od pomembnejših razprav.

Kulturna razgibanost upokoencev

Od kar imajo jeseniški upokoenci k svojemu domu dozidano lično in dovolj veliko dvorano, se je med njimi poleg družabne, razvila tudi kulturna dejavnost. Vsako drugo soboto jim prireja delavska univerza Jesenice po eno poljudno znanstveno predavanje, ki je demonstrirano z barvnimi diapozitivi. Na sobotnem predavanju je popeljal predavatelj, prof. Rado Kočevar številne gledalce-upokoence po zgornjesavski dolini in nje vrh, ter po Italiji in Švici in njihov vrh. Ker so predavanja kvalitetna, vlada od predavanja do predavanja med upokoenci večje zanimanje in so delavski univerzi Jesenice izredno hvaležni.

Pa ne samo pasivno s poslušanjem predavanj, tudi aktivno se jeseniški upokoenci ukvarjajo s kulturno dejavnostjo. Poleg že obstoječega okteta, so ustanovili svoj moški pevski zbor. Vsako nedeljo dopoldne se zbere v dvorani doma vedno večje število upokoencev — pevcev, ki študirajo pesmi za svoj prvi nastop. Ker sestavljajo zbor, ki šteje že blizu 30 pevcev nekdanjih jeseniških zborov in ga vodi pevovodja jeseniške Svobode tov. Uloga, ni dvoma, da se zbor koncem spomladi ne bi predstavil svojim sotočarjem in jeseniški javnosti.

S seje skupščine KZSZ delavcev Kranj Prispevek k stroškom zdravljenja

Na seji skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Kranj je bil zelo pereč dnevni red. Temu primeru je bila tudi precej živahna razprava po posameznih točkah dnevnega reda.

Pri obravnavi zaključnega računa za leto 1966 je bilo največ govora o primanjkljaju, ki ga izkazuje zaključni račun 479.023.007 S din. Skupščina je sprejela sklep, da se primanjkljaj krije delno iz obstoječe rezerve, delno pa iz tekoče rezerve v letu 1967. Za kritje primanjkljaja ne bo potrebno razpisati dodatnega prispevka.

V nadaljevanju je skupščina obravnavala in sprejela predračun dohodkov in izdatkov za leto 1967. Dohodki sklada zdravstvenega zavarovanja so v letu 1967 za skoraj eno in pol milijardo manjši od lanskega leta. Zato bo treba ta sredstva racionalneje koristiti, ne da bi zmanjševali zdravstvenega varstva res varstva potrebnim zavarovancem. Zdravstvena služba se bo morala organizirati tako, da bo lahko nudila cenejše in kvalitetnejše zdravstvene usluge. Pri tem delu bo moral tudi zdravstveni center, ki je organiziran na območju gorenjskih občin, opraviti vestno svoje delo. Skupščina je potrdila splošni sporazum med zdravstvenim centrom in komunalno skupnostjo.

Najbolj živahna je bila razprava o predlogu soudeležbe zavarovancev pri koriščenju zdravstvenih uslug. Novi zakon o zdravstvenem zavarovanju dovoljuje, da posamezne komunalne skupnosti določajo prispevek zavarovancev k stroškom zdravljenja. Republiška skupnost pa je predlagala, h katerim zdravstvenim uslugam je potrebno predpisati soudeležbo, komunalne skupnosti pa lahko določijo samo višino prispevka. Poleg tega komunalna skupnost lahko predpiše prispevke zavarovancem še za druge zdravstvene usluge. Predlog, ki je bil dan skupščini v razpravo, je obsegal prispevek zavarovancev pri koriščenju zdravstvenih uslug:

— pri prvem pregledu v dežurni ali splošni ambulanti,

— pri prvem obisku zdravnika na domu,

— pri prvem obisku v specialnih ambulantah,

— za prevoz z rešilnim avtomobilom

— za akutno zastrupitev z alkoholom, v kolikor je potrebna zdravniška pomoč.

Po temeljiti in živahni razpravi je skupnost sprejela sklep da se predpiše prispevek zavarovancev v teh primerih in zneskih:

1. Za prvi obisk dežurnega ali izbranega zdravnika na domu, na poziv zavarovanca 500 S din

2. Za prevoz z rešilnim avtomobilom 1.000 S din

Od soudeležbe za prevoz z

rešilnim avtomobilom so izzeti primeri, kadar gre za nalezljive bolezni, ali pri duševnih bolnikih, ki so za okolico nevarni.

3. V primeru zdravniške intervencije pri akutnih zastrupitvah z alkoholom plača zavarovanelec 90% stroškov.

Skupščina ni potrdila prispevka zavarovancev za prvi obisk v dežurni ali splošni ambulanti in pa za obisk v specialnih ambulantah, ker je smatrala, da bi bilo to preveliko breme za posameznika. Mnenje skupščine je bilo, da je to največ, kar moremo zahtevati od zavarovancev. Reforma mora zajeti tudi organizacije zdravstvenega varstva. Tudi v teh vodih mora zavladati štednja, toda ne na škodo zavarovancev.

Skupščina je sprejela tudi sklep o višini plačanega nadomestila osebnega dohodka zaradi bolezni za zavarovance pri zasebnih delodajalcih od prvega dneva odsotnosti. Za zavarovance v družbenem sektorju pa od 31. dneva bolezenske odsotnosti, ker do 30 dni plačujejo gospodarske organizacije same. Odstotek izplačil od osnove je za zavarovance, ki izpolnjujejo pogoje predzavarovanja, od 31. do 60. dneva 80 odstotkov od osnove, nad 60 dni pa 90 odstotkov od osnove. Zavarovancem, ki ne izpolnjujejo pogojev predhodnega zavarovanja, pa se nadomestila zmanjšajo za 10 odstotkov.

Skupščina smatra, da bodo ti ukrepi pripomogli k temu, da bo zavarovanelec koristil usluge zdravstvenega varstva res samo v primeru bolezni. Zavarovanci bodo morali odslej tudi bolj sodelovati pri urejanju služb zdravstvenega varstva. Značilen primer za nezanimanje za delo komunalne skupnosti je v tem, da se je 17 zborov zavarovancev udeležilo samo 700 ljudi. V bodoče bomo verjetno še imeli take zbere in bo potrebno, da zavarovanci aktivno sodelujejo. S tem bodo lahko pripomogli k boljšemu delu komunalne skupnosti.

Skupščina je bila seznanjena tudi o predpisu soudeležbe zavarovancev pri nabavi ortopedskih pripomočkov, očal in zobotehničnih del, katere je prevedel že zakon.

Stane Torkar

MISLI IN NACELA

Če hočemo izpeljati do konca velike stvari, moramo živeti kakor da ne bomo nikoli umrli.

Misel na smrt nas hromi kajti zaradi nje pozabljamo da živimo

Vauvenargues

Ing. Vinko Golc

Misli o naši rekonstrukciji

Znano je, da gre prva faza rekonstrukcije naše železarne h koncu. Letos ne bomo mogli dograditi objektov v talilnicah, dogradili pa bomo proizvodne enote, ki delajo končne izdelke. Obratovati naj bi začela tudi druga električna peč in del naprav v novi aglomeraciji. Prav tako ne bodo rekonstruirane naprave v delovni enoti plavž. Takoj v začetku naj poudarim, da nimamo zagotovljenih sredstev za dograditev oziroma rekonstrukcijo plavžev in sicer zaradi povišanja cen, podaljšanja rokov in zaradi sprememb na posameznih projektih. Na vsak način bo treba sredstva zagotoviti. To velja tudi za rekonstrukcijo jeklarne, ki jo je DSŽ že potrdil, ni pa še znano, kje bomo dobili potrebna sredstva v višini 15,5 milijarde S dinarjev.

Za rekonstrukcijo jeklarne in v DE plavž bi lahko lastno ceno izdelkom znižali in sicer:

— pri surovem železu 11 S din pri kg, kar pomeni pri 30.000 tonah letne proizvodnje 3,3 milijarde S din (upoštevano je obratovanje kisikovega konvertorja v jeklarni);
— pri surovem jeklu 10,3 S din za kg, kar pomeni pri sedanji višini proizvodnje 370.000 ton letno 3,8 milijarde S din.

Dve stvari sta zelo pomembni za našo rekonstrukcijo. Po sedanjih izračunih znaša vrednost rekonstrukcije brez jeklarne 47 milijard S din, realizirali pa smo že 40 milijard. Na osnovi pogodbe z banko nam je bila pred tremi leti odobrena vsota 34,9 milijard S din kreditov, naknadno pa še 6,8 milijard, ali skupaj 41,7 milijarde S din. Razlika v višini 5,3 milijarde S din še ni zagotovljena in je treba pri tem upoštevati vpliv gospodarske reforme, kar je v odnosu na predreformato ocenjena vrednost le 12,7% več. To pomeni, da smo imeli pred reformo kar dobro zagotovljena sredstva za rekonstrukcijo. Vprašanje je, kje naj dobimo 5,3 milijarde in še 15 milijard za jeklarno, torej v celoti 20,3 milijarde. Lastnih sredstev zaenkrat nimamo, toda proizvodnjo bomo morali nujno racionalizirati in s tem tudi poceniti surovo jeklo. To pa bomo dosegli z dokončanjem rekonstrukcije v DE plavž in v jeklarni. Žal pa nam prav tu primanjkujejo sredstva.

Precej je bilo že napisanega o tem, kako začenjajo s proizvodnjo posamezne nove naprave. O tem je bilo že precej povedanega na raznih konferencah in zaseda-

njih. Toda kljub temu se stanje ni izboljšalo. Zanimivo je, da tam, kjer nismo bili vezani na domačo odpremo ter na izgradnjo energetskih objektov, smo lahko začeli z obratovanjem v predvidenih rokih (ASEA peč, jeklovlek, HVŽ). Pri ostalih objektih pa z roki kasnimo prav zaradi dobave domače opreme. Najbolj problematična je dobava elektro opreme.

Da bi stanje izboljšali, je UOS hotela pomagati na vse mogoče načine. Dobavitelj smo zagotovili devize, posredovali prek izvršnega sveta, imenovali koordinatorje v njih, hovih podjetjih, naš uslužbenec stalno obiskuje podjetja, ki nam dobavljajo opremo. Razen tega smo jim dobavili baker, kable, pomagali z našimi materiali, ker jih na trgu ni bilo dovolj. Toda kljub temu imamo še vedno težave z dobavo domače opreme.

Težave nastajajo tudi v bankah, ki določajo vsakoletni obrok. Tako za sredstva, ki so odobrena za tekoče leto, zremo zelo pozno. Lani smo za dobljeni obrok zvedeli šele v septembru. Upamo, da bomo za letošnji obrok zvedeli v aprilu. Ker ne vemo pravočasno, kako je s sredstvi za tekoče leto, ne moremo razpisati licitacije za oddajo gradbenih del v aglomeraciji. Zato smo licitacijo odložili za tri mesece. To pa hkrati pomeni tudi poznejši termin za dograditev objektov. Težave imamo tudi pri oddajanju gradbenih dovoljenj na občini. Ko so projekti pregledani, pa na občini niso v stanju, da bi v treh mesecih izdelali odločbo za gradnjo.

Zaradi ekonomike trenutno pospešujemo izgradnjo žične valjarne, nove električne peči ter prvo fazo aglomeracije in zaključna dela v valjar-

Problemi vzdrževanja žerjavov

(nadalj. s 7. str.)
vprašanje reši, tako da bomo lahko zadovoljili vsem. Glavni problem, ki se pojavlja, je število vzdrževalcev žerjavov. Dovolj pove že podatek, da pride na enega ključavničarja žerjavnega oddelka 8 do 9 žerjavov. Ni treba biti ne vem kakšen strokovnjak, da človek takoj vidi, da je to odločno preveč, celo za tekoče vzdrževanje, kaj šele za opravljanje periodičnih pregledov in izvajanja HTV predpisov. Po grobi oceni naj bi prišlo na enega ključavničarja okrog pet žerjavov, torej bi bilo potrebno vsaj 43 ključavničarjev. Sicer pa trdim, da bi žerjavni oddelki že sedaj lahko zadovoljevali zahtevam proizvodnje, če ne bi nastopal drug problem. To je odnos proizvodnje napram žerjavom. Tukaj bi me na primer zanimal odgovor na vprašanje, kakšna je povprečna izobrazba žerjavovodij. Skoraj gotovo je, da ne daleč iznad meje, ki se zahteva za vstop v naš kolektiv. Včasih so bili na delovnih mestih žerjavovodij le najbolj vestni in strokovno usposobljeni delavci. Po vsem tem niti ni vredno razpravljati, kakšen odnos imajo žerjavovodje do sredstev, ki jih upravljajo. Temu, kar včasih doživljamo v praksi, jaz pravim brezčutnost, lahko bi rekel tudi diverzija. Ali lahko kdo zanika, da niso žerjavi slabo mazani, čiščeni, da ne nastopajo redne preobremenitve, vlečenja z mačkom ali mostom. Pri vsem tem pa naj izrečem toliko večjo pohvalo redkim izjemam.

Naj navedem samo primer. Žerjav z največjo nosilnostjo v sivi livarni ima 25 Mp, oziroma v jeklolivarni 32 Mp. Mi pa se celo po časopisu hvalimo, kako odlivamo 60 ton težke odlitke. Seveda jih tudi prenašamo z žerjavi. Zanima me odnos naše HTV službe proti tem postopkom, zanimiva pa bi bila tudi reakcija republiškega inšpektorja dela, če bi bil o tem obveščen. In še drug primer — namreč zelo zabavno je ogledovati, kako v naši jeklarni pri električni peči slačijo ingote s 15-tonskim žerjavom. Potem pa se prav cinično nedolžno vprašujemo, zakaj se pojavljajo lomi na žerjavih. Se se bodo, saj vsak strojni element vzdrži le toliko, za kolikor je dimenzioniran. Upam, da bo dovolj zanimiv podatek, da se življenjska doba žične vrvi manjša s kvadratom natezne obremenitve. Torej enkratna preobremenitev, štirikratna manjša življenjska doba. Več ali manj podobno je tudi z ostalimi elementi. Ko pa nazadnje vidimo, da se bodo okvare še naprej pojavljale, vemo, da jih bo treba tudi popravljati. Ampak ne ponoči, kot si mogoče to kdo zamišlja. Žerjav rabi za redne preglede in popravila okrog 15 dni na leto poleg nepredvidenih popravil, ki nastopa-

jo zaradi zgoraj naštetih razlogov.

Iz napisanega se vidi, da bomo morali vsi proti temu problemu zavzeti bistveno drugo stališče in sicer v zaščito interesov proizvodnje, ne pa lažjega in manj obsežnega dela vzdrževalcev. Glavno vlogo pri tem ima proizvodnja. Kdaj se zanjo plača žerjav ustaviti in popraviti, preden nas prehití nepredviden slučaj, ki je nazadnje tudi nevaren. Vzdrževalci lahko proizvodnji očitamo, da se premalo zavestno zaveza za vzdrževanje svojih osnovnih sredstev in da ne sodeluje z vzdrževanjem kot bi lahko, čeprav od nas mnogokrat prihajajo koristne iniciative in predlogi.

Razumljivo je, da se vzdrževanje podreja osnovni dejavnosti, ampak ne za vsako ceno, včasih tudi za ceno varnosti. Ne moremo biti za diktaturo proizvodnji, ampak za odnose na osnovi tehničnih zahtev in ekonomike. Upam, da ni nobenega, ki ne bo potrdil, da ima vsak vzdrževalec večji čut do stroja, zato bi mu bilo treba dati večji vpliv na možnost odločanja o uporabi proizvodnih sredstev, saj smo tudi vzdrževalci stimulirani na čim večji proizvodnji. Smatram, da je tu zelo zanimivo področje ne samo za tehniko in tehnike, ampak tudi za naše ekonomiste, ki bi lahko bolj neposredno proučevali odnose v proizvodnji in rekli svoje strokovno mnenje.

Naslednje vprašanje pri vzdrževanju žerjavov pa je zadostitev pravilnika o HTV ukrepih pri delu z žerjavi in tehnična pravila, ali kakor pravimo — registracija žerjavov. Po pravilu žerjav sploh ne sme obratovati brez registracije, kar pa je praktično nemogoče, ker bi potem morala tovarna prenehati z delom. Dovolj zgovoren je podatek, da je za zadovoljitev vsem predpisom za registracijo potrebno tudi do 600 ur in več dela na žerjavu po svoji električni plati. Glede na sedanje stanje je gotovo, da žerjavi ne bodo vsi registrirani niti v treh letih (pet na mesec).

Se eno je gotovo. Organi-

zacijan dnevnih, tedenskih in mesečnih pregledov pri nas uradno sploh ne obstaja. Mislim, da bi jo lahko pravno dokazali. Sicer se pregledi opravljajo, ampak v kontrolno knjigo žerjava se ne vpisujejo, ker enostavno ni ljudi, ki bi se s tem ukvarjali, če pa je že kdo včasih prost, pa se logično ne bo podpisoval pod svoje ugotovitve, če nima žerjava vsaj štiri ure na razpolago. Nikakor ne moremo mimo dejstva, da je za tedenske in mesečne preglede potrebno 14 ključavničarjev, ki bi se ukvarjali samo s to dejavnostjo. Tudi žerjavovodjem zgoraj omenjeni pravilnik v členu 80 predpisuje redni dnevni pregled. Ali se kje opravlja? Če se pa že, je vprašanje, ali se glede na strokovnost žerjavovodij lahko na to zanesemo. Še en dvom se pojavlja in sicer, ali je lahko izpolnjevanje in tekoče vodenje 400 matičnih in kontrolnih knjig postranska stvar kogar koli že v sedanji organizaciji strojnega vzdrževanja. Zaenkrat so v tej smeri vsi poizkusi propadli.

Upam, da je bilo o problematiki vzdrževanja žerjavov v grobem omenjeno o vseh problemih, ki se pri tem pojavljajo. Za ta sestanek pa sem se odločil predvsem zaradi informiranosti kolektiva, ki naj v bodoče posveča žerjavom in vzdrževalcem žerjavov manj kritike in več pozornosti.

F. J. ml.

ANEKDOTE

V petem stoletju pred našim štetjem je nastopil v Grčiji filozof Sokrat, ki se je vse življenje trudil, da bi pripeljal ljudi do objektivnih spoznanj. O sebi je trdil, da »ve samo to, da nič ne ve«, v razgovorih z ljudmi pa si je prizadeval, da bi sogovorniki sami spoznali pravilnost ali nepravilnost svojih trditev.

Nekoč so ga vprašali, katera žival najnevarneje grize, in odgovoril jim je:

»Izmed divjih — obrekovalec, izmed udomačenih pa lizun.«

Že majhna koncentracija vode lahko povzroči veliko škodo

V boj proti poplavam!

Lanskoletnih poplav se vsi še dobro spominjamo. Najstarejši prebivalci našega kraja ne pomnijo takih. Laki smo takrat vsak po svoje iskali vzroke. Marsikdo je menil, da so posledica nenormalno obilnega deževja, nekaj pa jih je menilo, da je vsemu temu kriva neurejenost rečnih strug in hudournikov. In ti so imeli prav. Strokovnjaki pravijo, da so bile padavine v normalnem obsegu. Pravijo pa tudi, da je vzrok vedno pogostejših poplav v neurejenosti vodozbirnega oziroma hudourniškega zaledja.

Najboljši regulator vodnega režima je gozd. Tla v gozdu so rahla in dobro povezana s koreninami. Istočasno drevje prestreza nalive in vode zlahka poniknejo in odteka enakomerno skozi daljše časovo obdobje. Slabše je stanje na travnatih površinah, še slabše je na golčavah, kjer voda po zbirih in nepropustnih tleh hitro odteka in odnaša plodno zemljo. Pridružijo pa se še snežni in zemeljski plazovi in ponekod ostrejša klimatske razmere. Zaradi takih vplivov se vse bolj širijo erozijska žarišča, plazovi, s tem pa se seveda poveča tudi prodornost hudournikov. Že majhna količina vode lahko v nekaj urah izkoplje pomemben hudourniški jarek, ki se potem zelo hitro širi. Za primer naj navedem, da starejši prebivalci še vedo, da je bilo mogoče pred prvo svetovno vojno hudournik Suhelj v Podkorenju še preskočiti, sedaj pa je usad globok okrog 50 metrov in odnese voda, pri vsaki nadaljnji poglobitvi usada za 1 meter, v dolino kar blizu 70.000 m³ nanosa.

Takih hudournikov je v Zgornjesavski dolini okrog 35 in lahko si predstavljamo, kako postopno zasipavajo struge v spodnjem delu toka — nivo vodnih korit se viša — in vode potem začnejo poplavljeni in ubirati vedno nove poti. Z zaplavljenjem vodne struge pa se manjša tudi možnost odtoka stranskih pritokov in kanalizacij, kar povzroča dodatne poplave. Tak primer smo imeli lani na Plavžu, ko je voda, ki ni mogla odteči v Savo, vdrla v klet novega zdravstvenega doma in poplavlila cesto.

V Sloveniji imamo specializirano podjetje za urejanje hudournikov, ki zaposluje priznane potrebne strokovnjake. Toda žal ni denarja za načrtno urejanje teh problemov. Zato so v zadnjih desetih letih gradili predvsem zaplavne pregrade, ki zadržujejo prod. Toda s tem niso odpravljeni vzroki erozijske aktivnosti in uničevalno delo hudournikov se nadaljuje. Zaplavne pregrade so namreč polne in edina možnost, ki ostane za ureditev vodnega režima, je ustavitev erozije, kar pa ni enostavno, posebno še zato, ker smo zanemarili načrtno saniranje teh problemov.

Tako bi na primer lahko pred nekaj desetletji uredili hudournik Suhelj ali Smeč z nekaj pragovi, sedaj pa bi potrebovali za njuno ureditev, ker je usad že tako velik in erozija tako razširjena, več sto milijonov S dinarjev. Urejevanje pa je nujno potrebno. Na to nas je lani opozoril na primer hudournik Hladnik v Martuljku, ki je v štirih dneh nanesel preko 100.000 m³ gramoza in ogrozil preko 30 hiš, dve popolnoma porušil in dve izpodkopal. Prebivalci s strahom pričakujejo spomladansko deževje in to upravičeno, saj so v srednjem toku Hladnika izpodkopani strmi bregovi peska in gruša, ki lahko v še večjih količinah pridruže v dolino. Takrat bo prepozno in bo verjetno edina rešitev preseljevanje naselij in prestavljanje komunikacijskih objektov.

Tako je na primer s hudournikom Hladnikom. Nič boljše pa ni stanje s Savo. Struga Save se naglo polni in se zaporeditev hitro bliža Mojstrani. Če se to zgodi, potem ob večjem deževju Bistrica ne bo mela kam odtekati in bo nujno Mojstrana pod vodo. Rečno korito Save je vedno višje in zato so nujno bolj pogoste tudi poplave. Toda nič ne bo pomagalo, če bomo urejevali strugo Save, ne bomo pa se lotili odstranjevanja vzrokov pri izvoru, to je utrjevanje erozijskih območij, da bi tako preprečili nanos materiala. Lep primer za to je hudournik Belca. Skoraj deset let so urejevali ta hudournik po točno vnaprej pripravljenem programu. Žal so morali dela v letu 1961 prekiniti zaradi pomanjkanja denarja. In kaj se je zgodilo lani. Nevezan material iz grabna Zgoša je dva metra visoko zasul strugo v spodnjem toku ter znova izpodkopal že utrjena pobočja in s tem praktično uničil ves dolgoletni trud ter vloženi denar.

Iz vsega, kar sem navedel, lahko zaključimo, da je skrajni čas, da začnemo načrtno urejati hudournike in da za to moramo najti denar, kajti vsako odlašanje samo povečuje nevarnost poplav in stroške za potrebna dela. V Sloveniji imamo, kot sem že omenil, specializirano podjetje za urejanje hudournikov, ki ima tudi potrebne strokovnjake. Žal pa se ukvarja, ker ni naročnikov, ne le z urejanjem hudournikov, ampak tudi z drugimi posli. Ali ni to škoda! Premislimo, kaj se nam bolj splača. Sedaj že skoraj vsakoletna ogromna škoda nam sama odgovori na to vprašanje. Lani je bila ocenjena v naši občini na 1.344.000.000 S dinarjev, kaj pa predlanskim, kaj pa letos! Če ne bomo nič storili, če ne bomo hitro ukrepali, se nam bo zgodilo, da bodo te številke še precej višje. — Jn

Radio Jesenice v letu 1966

Vsak torek, četrtek, soboto in nedeljo se na naših sprejemnikih oglasi radio Jesenice in seznanja občane o najnovejših dogodkih in aktualnostih v občini. Za vsakogar se najde nekaj zanimivega. V lanskem letu so na radiu Jesenice skupaj s sodelavci pripravili 207 oddaj v skupnem času 433 ur. Tako je povprečno ena oddaja

trajala 2 uri in 5 minut, kar je nekaj več kot prejšnje leto. Od tega skupnega trajanja je treba odšteti 60 ur prenosa popoldanskih poročil RTV Ljubljana, tako da ostane lastnega programa 373 ur.

Celotni program radia Jesenice delimo na govorni in glasbeni program. Razmerje med obema deloma je pri-

bližno pol na pol ali točno 51:49 v korist govornega dela. Samo govornega programa je bilo lansko leto 221 ur ali če to spremenimo v tipkane strani in vrstice: 4420 tipkanih strani na normalnem formatu oz. okroglo 155.000 tipkanih vrstic. Izmed oddaj govornega programa so na prvem mestu lokalna poročila (45 ur ali 20%), oddaja

mladinskega radijskega kluba (20 ur ali 9%), Mi pa nismo se uklonili (16 ur ali 7%) ter ostale oddaje kot Jeseniške aktualnosti, Kulturno prosvetne zanimivosti in problemi, Športnih deset minut, Delavska univerza, povprečno po 10 ur ali 4,5%. Vse večji razmah in pomen dobivajo tudi radijski oglasi in reklame, saj je ta oddaja skupaj z glasbo trajala v lanskem letu 42 ur. Glasbenega programa je bilo v celoti nekaj manj kot govornega — 212 ur. Po vrstah glasbe je bilo največ — 50% predvajane narodno zabavne in narodne glasbe, 46% zabavne glasbe in 4% resne glasbe. Marsikdo bo imel pomislek zaradi nizkega procenta resne glasbe. Vendar je treba upoštevati, da je razen 20 minut tedensko vsa ostala glasba rezultat želja in zahtev poslušalcev v oddaji čestitke in želje. Kljub temu pa bi bilo potrebno glede na statistični pregled, da bi nekaj več časa posvetili resni glasbi, ne da bi pri tem izhajali preveč iz lokalnih okvirov.

Morda je tudi nekoliko preveč govornega in premalo glasbenega programa, saj je to razmerje n. pr. pri glavnih radijskih postajah 36:64, pri lokalnih radijskih postajah, ki jih je v Jugoslaviji že 49, pa še nekoliko večje v korist glasbenega dela.

Sicer pa naj bi se s svojimi mnenji in predlogi oglašili tudi poslušalci, tako da bi skupno ustvarili še bolj »naš« program.

L. T.

Primariju dr. Hafnerju še na mnoga leta

Primarij dr. Jože Hafner je v sredo 22. februarja, praznoval 60-letnico rojstva. Ob njegovem življenjskem jubileju so mu v sredo zjutraj čestitali njegovi najožji sodelavci, njim pa se pridružuje tudi delovni kolektiv naše železarnice.

Rojen je bil 22. 2. 1907 v Skofji Loki, maturiral pa je 18 let pozneje na gimnaziji v Kranju. Odločil se je za medicino in študiral v Ljubljani in Gradcu. Izpiti za specialista je naredil v Ljubljani leta 1938. Tik pred drugo svetovno vojno je prišel na Jesenice in bil zdravnik pri takratni Bratovski skladnici.

Kot odličan kirurg je rešil veliko človeških življenj. Mnogo je tudi naših sodelavcev, ki so utrpeli poškodbe pri delu in se zatekli k njemu po zdravniško pomoč. Na kirurškem oddelku vzorno in skoraj očetovsko skrb za njihovo zdravje. Na operacijski mizi rešuje njihova življenja in mnogim tudi podaljša življenjsko pot, čeprav morda samo za nekaj let. S svojim nesebičnim, dolgoletnim in požrtvovalnim delom si je kmalu pridobil ugled, danes pa ga spoštujemo kot zdravniška specialista.

Ob njegovi 60-letnici želimo, da bi še dolgo vrsto ruskem oddelku je vzorno vodil delo na kirurškem oddelku in prav tako tudi kot predstojnik bolnišnice. Hkrati želimo, da bi tudi v prihodnje posvetil tolikšno pozornost in skrb našim sodelavcem, ki bodo prišli k njemu še po pomoč in nasvete. Čestitkam, ki jih je prejel v teh dneh, se pridružuje tudi uradništvo našega časopisa.

- or

V marcu dve premieri

V sredo popoldan je bila redna seja gledališkega sveta amaterskega gledališča »Tone Čufar« na Jesenicah. Najprej je bila na dnevnem redu razprava o predlogu proračuna za letošnje leto. Gledališki svet se je s predlogom strinjal, toda dokončno bodo o njem sklepali šele takrat, ko bodo na razpolago podatki o višini sredstev, ki naj bi jih gledališče dobilo za svojo dejavnost pri skladu za kulturo SOB Jesenice. V zvezi s predlaganim proračunom je bila zanimiva tudi postavka, ki je predvidena za gostovanja v večjih krajih naše občine.

Po zunanjem izgledu bi kdo domneval, da v gledališču delo ne napreduje, ker v zadnjem času ni bilo premier. Vendar ni tako. Upravičeno in režiser tov. Srečko Tič je na seji povedal, da v gledališču pripravljajo kar štiri dela. Prva premiera bo že v četrtek. Gledali bomo dramatizacijo romana J. Knittla VIA MALA, ki jo

pripravlja režiser Srečko Tič. Razen te dramatizacije bo v marcu premiera komedije TARTUFFE v režiji Bojana Čebulja.

Tudi v aprilu se nam obeta živahna gledališka dejavnost. Predvidene so kar tri premiere. V prvih dneh aprila bo na vrsti premiera odskega dela PROSTI DAN, ki ga režira Srečko Tič, kmalu za tem pa komedija KAPETAN PIPELFOKS v režiji Bojana Čebulja. Okrog 15. aprila bo na vrsti opereta PRI BELEM KONJICKU, v kateri nastopa okrog 80 ljudi.

Poleg premier in predstav, ki bodo v našem gledališču, pa ne smemo pozabiti na gostovanja. Gledališče namestila gostovati s svojim ansamblom v marcu in aprilu na Primorskem ter v radovljiski občini, medtem ko se bodo ljubiteljem gledališča v Žirovnici predstavili s Prežihovimi SAMORASTNIKI.

Ob koncu naj ljubitelje gledališča opozorimo, da se bo v marcu predstavilo Slovensko narodno gledališče iz

Ljubljane z odrskim delom DELAVNICA OBLAKOV. Kot protagonisti nastopajo prvaki ljubljanske drame Stane Sever, Bert Sotlar, Štefka Drolčeva, Majda Potokarjeva in drugi.

- or

ANEKDOTA

»Ideal« zlobne zakonske žene je bila Sokratova Ksantipa. Nekoč se je ujezila in moža pošteno ozmerjala, nazadnje pa je pljusnila vanj še golido umazane vode. Sokrat je čisto mirno rekel:

»Sem si kar mislil, da bo za grmenjem še deževalo.«

— — —

Sosed pek je tožil Sokratu, da ima na vrtu drevo, ki mu prinaša nesrečo. Na njem so se obesile že tri njegove žene.

Sokrat se je domislil prijazne Ksantipe in zaprosil peka:

»Dragi prijatelj, dovoli, da presadim tvoje drevo na svoj vrt.«

Ekскурzija v Štore

Nič kaj prijazen ni bil dan, ko smo z malim avtobusom podjetja Transturist zapuščali železarske Jesenice. Novo zapadli sneg v soboto ni preprečil našega namena, da obiščemo železarno v Štorah.

Pot nas je peljala prek Brnika, Domžal naprej do Celja. Od Celja proti vzhodu sega raven svet do Teharij, nekakšnega predmestja Štor. Na Teharijih vstopata cesta in železnica v ožjo dolino Voglajne, kateri so spremenili strugo zaradi novih obratov železarnice, ki jih gradijo ob samem bregu. Voglajno obdajajo gozdni griči in v dolini obroljeni z njimi stoje Štore, nekdanji zaselek vasi Kresnice, danes pa pomemben industrijski kraj z najstarejšo železarno na Balkanu in mnogimi delavskimi hišami. Industrija se je začela, ko je skozi dolino stekla južna železnica. Po bližnjih gričih je bilo nekaj železne rude, v Počevju pod Šrobnikom pa so skoraj do druge svetovne vojne kopali dober rjavi premog. Po osvoboditvi se je železarna povečala. Ravno sedaj gradi-

jo novo valjarno, dolgo 264 metrov, za katero mislijo, da bo stekla v letu 1970. Letos pa bodo končana rekonstrukcijska dela v livarni. Leta 1954 so zgradili prvi električni plavž v Jugoslaviji. Tovarna se je specializirala predvsem na izdelavo raznih odlitkov in valjev za industrijske obrate. Tovarna zaposluje približno 2000 ljudi iz samih Štor ter bližnje in daljne okolice.

Naš namen je bil torej ogled same tovarne, najbolj pa nas je zanimal električni plavž, ki ga na Jesenicah nimamo. Plavž ima na samem vrhu štiri glavne in štiri stranske bunkerje za zakladanje vsipa, ki se sestoji iz aglomerata, indijske rude, ostružkov, koksa in apnenca. Ta vsip zakladajo predvsem skozi glavne vsipne cevi, medtem ko s stranskimi samo korigirajo vsip v peči.

Plavž ima tri elektrode višine 12 — 13 metrov, napolnjene z elektrodno maso v višini do 7 metrov. Elektrodno maso dobivajo iz Sibenika in jo pred uporabo segrevajo v posebnih pečeh. Elektrode spuščajo v peč s pomočjo kontaktnih čeljusti. V peči lahko z elektrodami opravljajo 19 regulacijskih stopenj. Dno peči se vrti za 120 do 60° v levo, 60° v desno, vendar pa se vrti z zelo majhno hitrostjo — za primerjavo samo podatek, da bi v 80 urah napravila peč en obrat. Prvotno je bila peč grajena za 80 ton in je imel transformator 12 MW. Sedaj predela 140 — 160 ton grodlja in transformator ima 18 MVA, dela v trikotu. Premier peči je 7 metrov, višina pa 22 metrov. Porabi okoli 2000 kWh za eno tono grodlja in približno 400 — 450 kg koksa. Rudo za zakladanje drobijo na 15 do 17 mm, koks pa na 5 do 20 mm veliki. Na 24 m imajo 9 šaržev, poraba elektrod 8 do 12 kilogramov na tono grodlja.

Plavžni plin, ki ima ob izhodu iz plavža okoli 450°C, najprej očistijo, potem pa ga uporabljajo v drugih obratih v različne namene. Ruda in koks morata biti drobno zrnata, predvsem zaradi tega, ker ima peč majhen reakcijski prostor. Tri petine vse energije, ki se porabi v peči, krije električna energija, dve petini pa koks. Delež indirektnih redukcij je majhen, kar opazimo tudi na sestavi plavžnega plina. Električni plavž ima nekatere prednosti in sicer:

— manjši investicijski stroški, (nadalj. na 12. strani)

ANEKDOTA

Ko je nekega dne Platon zagledal svoje učence, ki so kockali, se je stranš razjezil.

»Toda, saj ne igramo za denar,« so se opravičevali učenci.

»Tem slabše,« se je hudoval Platon. »Saj se ne jezim zato, ker kockate, temveč zato, ker izgubljate dragoceni čas.«

Obvestilo

Zaradi novozapadlega snega je bil **spominski pohod planincev na Stol** v dneh 18. in 19. februarja odpo-vedan.

Pohoč bo 25. in 26. februarja in sicer:

v soboto, 25. februarja: prihod udeležencev do Val-
vazorjevega doma, kjer prenočijo;

v nedeljo, 26. februarja: vzpon do Prešernove koče
na Stolu. Tu bo majhna svečanost v počastitev 25-let-
nice borbe na Stolu.

Povratek po isti poti. V zelo dobrih snežnih razme-
rah sestop pod Srednjim vrhom v Zingarico, Završnico
in v dolino.

Planinci, taborniki, lovci, člani ZB in SZDL ter dru-
gi, udeležite se pohoda v čim večjem številu!

Vodijo izkušeni alpinisti!

Dobrodošli!

Planinsko društvo
Jesenice

Šoferski izpiti vedno ostrejši

Cestni promet narašča pri
nas z izredno hitrostjo, saj
je bilo v Sloveniji leta 1966
registriranih že 116.072 mo-
tornih in priklopnih vozil,
kar je za 13 odstotkov več,
kot leto dni prej. Največji
porast je bil dosežen pri
osebni avtomobili, ki jih
je 68.022, ali 22,8 % več kot
koncem leta 1965. Z ozirom
na močno povečanje gostote

prometa na naših cestah je
bila nujno potrebna tudi
zostroitev voznških izpitov.
Medtem ko je leta 1963 opravi-
lo od prijavljenih 65 %, leta
1964 59 % in leta 1965
51 %, jih je v letu 1966 po-
lagalo voznški izpit 69.584,
napravilo pa le 27.792, ali
40 %. Vsekakor je to zaostri-
tev v interesu varnosti pro-
meta na naših cestah potreb-
no samo pozdraviti.

Uporabniki cest

Ob koncu lanskega leta je bilo v naši občini prijav-
ljenih 1813 motornih vozil, h katerim moramo prišteti
še približno 800 mopedov. Od tega je bilo kar 1092 oseb-
nih motornih vozil, medtem ko je bilo ob koncu leta
1965 prijavljenih osebnih vozil 845, vseh vozil pa je bilo
1563. Vozniška dovoljenja ima 4.608 občanov, oziroma
2.422 občanov ima dovoljenja B kategorije. Lani se je
881 prebivalcev prijavilo za opravljanje voznškega iz-
pita. Po vsem tem lahko zaključimo, da v prihodnjih
letih moramo pričakovati zelo velik porast števila mo-
tornih vozil.

Seveda pa te številke ne predstavljajo vsega prome-
ta na naših cestah. Sem moramo všteti še motorna vo-
zila iz drugih občin, predvsem pa turiste. Lani je bilo
na mejnih prehodih na Koroško in v Ratečah registrira-
nih 865.678 tujih motornih vozil in večina teh je šla
skozi Jesenice. Številka je precej velika in letos v med-
narodnem letu turizma bo še večja. Samo v januarju
letos se je število mejnih prehodov nasproti istemu ob-
dobju lani povečalo za 104 %.

Pri tako gostem prometu ne gre brez prometnih pre-
krškov in karambolov. Lansko leto smo zabeležili na
cestah naše občine 239 nesreč, od katerih je ena zahte-
vala življenje, 39 težjih in 61 lažjih telesnih poškodb.
Materialno škodo cenijo na dobrih 55 milijonov starih
dinarjev. Največ nesreč je bilo julija in avgusta: 29 ozi-
roma 30, ko je bil promet najbolj gost. Zanimivo je
tudi to, da je bilo novembra, ko na naših cestah sko-
raj ni bilo tujih voznikov, kar 24 prometnih nesreč.

Vsekakor se naši vozniki ne ozirajo preveč na pra-
vilo, da je treba vožnjo prilagoditi razmeram na cesti,
stanju vozila in voznikovi sposobnosti. V tem mesecu
je bilo vreme slabo, vozili pa smo tako, kot smo nava-
jeni v lepem vremenu in 24 voznikov ni moglo obvla-
dati jeklenega konjička.

Občinski sodnik za prekrške je v lanskem letu prejel
593 prijav zaradi kršenja cestno-prometnih predpisov,
od tega pa je bilo 108 prijav zaradi karambolov, med-
tem ko so ostali kršili prometne predpise brez večje
škode. Število prometnih prekrškov je seveda nepri-
merno večje, kot jih je zabeležila prometna služba.

Vse te številke so dovolj zgovorne, da vožnja z mo-
tornim vozilom ni in ne sme biti lahkomišeln zabava,
kjer lahko vozi vsak po svoje. Opozarjajo pa tudi druge
uporabnike cest na previdnost in discipliniranost, mo-
rali pa bi jih pretehtati tudi tisti, ki naše ceste vzdr-
žujejo.

S. H.

Sovražnik v gorah pozimi

Snežni plazovi so kruto orožje zim v gorah. Plazovi se prožijo
od prvih snežnih padavin v zgodnji jeseni, čez vso zimo do
pozne pomladi in zgodnjega poletja. Najbolj nevarna območ-
ja plazov so strma travnata pobočja nad drevesno mejo, na
višini 1800 m. Plazovi so enako nevarni izkušnim in dobro
opremljenim obiskovalcem gora, še mnogo bolj pa neizkuše-
nim in slabo opremljenim smučarjem, izletnikom, turistom
in planincem.

Takoj po manjših ali več-
jih snežnih padavinah ne ho-
dimo v zasnežen gorski svet.
S snežnimi plazovi so se mo-
rali boriti prvi prebivalci in
pozneje drzni obiskovalci
osamljenih dolin, okrešljivi
in krni pod gorami. Plazo-
vi so doslej terjali ogromen
krvni davek. Na svoji poti
z vrhov v doline pa so uni-
čevali gozdove, osamljene
kmetije in naselja ter vasi
pod gorami in ogrožali živ-
ljenja domačinov in obisko-
valcev gora. Plazovi so tudi
v vseh vojnah na bojiščih
zahtevali veliko smrtnih žr-

tev. Dobro pa so nam v spo-
minu zime 1950/51 in 1952, ko
so plazovi uničevali gozdove,
imetja in življenja v našem
gorskem svetu. Svoje žrtve so
zahtevali v Mavrovem, na
Bjelašnici, Korošici, Lipanci,
pod Brano in Krvavcem, na
Vršču, Zelenici, povsod tam,
kjer se pozimi zadržuje več-
je število neizkušenih in
premalo previdnih smučar-
jev in planincev. V zasneže-
nih gorah moramo biti vedno

skrajno previdni in dobri ter
plemeniti tovariši. V primeru
plazu moramo takoj, kljub
mrazu, utrujenosti in novim
nevarnostim pričeti z orga-
niziranim in vztrajnim iska-
njem ter reševanjem pogre-
šanih tovarišev. To delo mo-
ramo izvrševati vztrajno in
po potrebi tudi z najbolj pri-
mitivnimi sredstvi (smučmi
ali rokami). Danes nam pri
reševanju iz objema bele
smrti uspešno pomaga dobro
organizirana lavinska služba.

Vsi obiskovalci zasneženih
gora pa morajo vedeti, da je
lastno znanje in maksimalna
previdnost največje jamstvo
za varno bivanje in prijetno
hojo po zasneženih in v led
ukovanih gorah.

Žuro

Obvestilo

Osnovna šola Koroška Bela obvešča starše otrok,
rojnih v letu 1960, da bo vpis otrok v 1. razred v
dneh od 1. do vključno 8. marca 1967 vsak dan od 8.
do 12. ure, v sredo, 1. marca pa tudi popoldne od
15. do 18. ure.

Pri vpisu je potrebno predložiti poročilo o rojstvu
ali rojstni list in potrdilo o cepljenju.

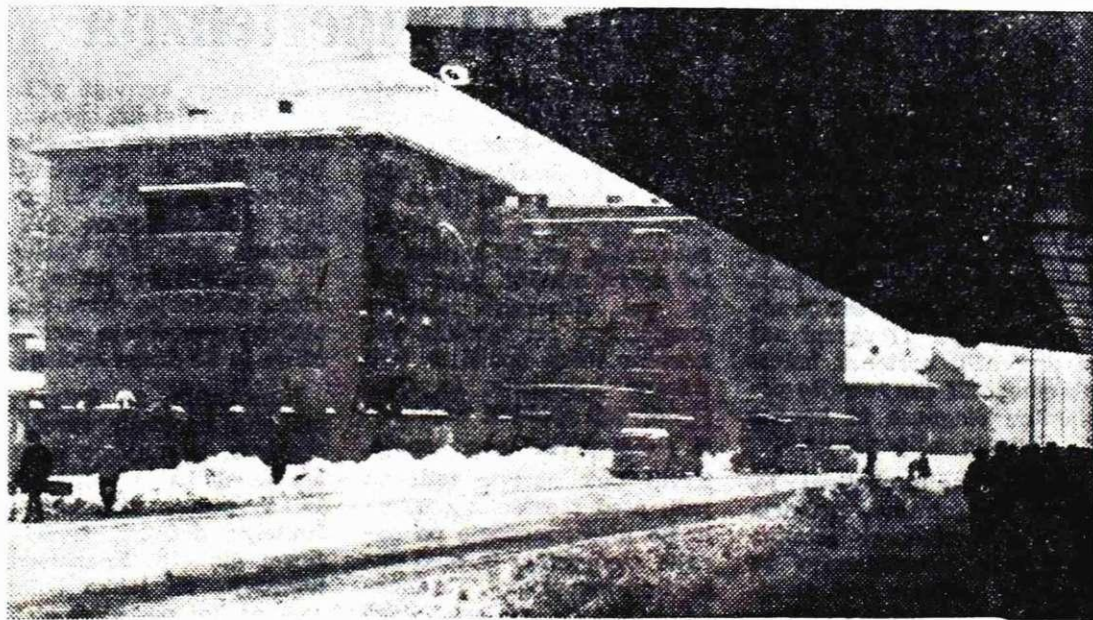
Starši otrok, rojenih v prvi polovici leta 1961, lahko
vpišejo otroke v šolo pogojno, dolžni pa so do začetka
šolskega leta predložiti potrdilo šolskega zdravnika in
psihologa, da je otrok telesno in duševno dovolj razvit.

Osnovna šola
Koroška Bela

Cesta talcev je lepša

Z rekonstrukcijo Ceste tal-
cev so začeli lani. Cesto so
razširili in uredili pločnik za
pešce. Ker so se dela zavle-
kla, so položili le eno plast
asfalta, medtem ko bodo dru-
go plast položili v bližnji
prihodnosti. Že lani so pri-
pravili vse potrebno za raz-
svetlavo. Ker smo imeli v
zimskih mesecih ugodne vre-
menske razmere, so z delom
lahko nadaljevali ter vzdolž
Ceste talcev in delno tudi na
Prosvetni cesti namestili
svetlobna telesa. Obe cesti
sta lepo razsvetljeni. Skraj-
ni čas je že bil, da so do-

končno uredili razsvetlavo
obeh cest, kajti na Cesti tal-
cev je precejšen promet, ker
iz valjarne Bela vozijo s to-
vornjaki in prikolicami pol-
izdelke v valjarno 2400. Pro-
met na tej cesti se bo še po-
večal, ker bodo začeli preva-
žati polizdelke tudi za valjar-
no 1300. Odprto je še vpraša-
nje javne razsvetljave na
Prosvetni cesti od stolpičev
na Koroško Belo. Želja pre-
bivalcev Koroške Bele je, da
končno tudi na Koroški Beli
dobi ustrezno razsvetlavo,
saj je vas skoraj vsak večer
zavita v temo. —or

Februarski zimski dnevi na Jesenicah

Nekaj o rojstni hiši F. S. Finžgarja v Doslovičah 9 Nova vlečnica v Mojstrani

Na pobudo sveta šole »Tone Čufar« je znova oživel akcija za odkup Finžgarjeve rojstne hiše; v ta namen delujeta že dva odpora, širši in ožji, ustanovljena pod okriljem zveze kulturno-prosvetnih društev občine Jesenice. Po odkupu bo rojstna hiša spremenjena v spominski muzej, hkrati pa bo urejena tako, kot je bila takrat, ko so v njej bivali še njeni takratni lastniki Finžgarjevi.

Cedalje več častilcev pisatelja zgodovinskega romana »Pod svobodnim soncem« in ljudske igre »Divji lovec«; ti obiskujejo poleg Prešernove rojstne hiše v Vrbi

tudi rojstno hišo Finžgarjevo, zlasti po osvoboditvi.

Številni obiskovalci so po ogledu rojstne hiše želeli izvedeti še več zanimivih podatkov od sedanjih lastnikov Knafljevih; na njihovo prošnjo je pisatelj sam opisal svojo rojstno hišo, besedilo je natipkal s strojem in ga lastnoročno datiral z dne 13. junija 1952 ter podpisal.

Velik list je vokvirjen in pod steklom, visi pa na steni v veliki sobi, tako da si ga vsak obiskovalec lahko sam prebere. Zaradi zanimivosti in že zgodovinsko — literarne vrednosti ga objavljamo dobesedno v celoti.

»Kdaj bi bila ta hiša zidana, bi bilo težko dognati. Gotovo pa je, da je ta ena izmed prvih kajž (koč, bajt) priseljencev, ki so od drugod prišli v vas Dosloviče. To dokazujejo imena: Kokrčan (iz Kokre), Zaborščnik (izza Udnega boršta nad Kranjem), Kovač, hiša je dobila ime po lastniku, ki je bil po obrti kovač. Naša bivša hiša pa ima domače ime pri Dolencu, to je dokaz, da je prvotni priseljenec prišel iz spodnjih krajev. Prvotni stanovalci so zidali hiše na ravnem ob studentu: Brenc, France, Kralj, Rožič, Ještin, Lazar. To je bilo jedro te vasi. Priseljenci so se naseljevali ob robu, v Reber. Da je bila ta hiša izmed prvih, dokazuje tudi nizka hišna številka 9. Ime Dosloviče je zelo staro. V listinah iz 12. stoletja so našli prvotno ime, ki se glasi: Vidoslavič. Jasnó je, da je bil prvotni slovenski naseljenec Vidoslav in vsi krog njega zato (ker je bil bržkone starosta) Vidoslovič.

Moj ded in tudi pred njim pa so se pisali Ažman. Po vsem soditi, je to pisanje nastalo iz nemškega Aschmann. Tako so bili imenovani delavci (nemški naseljenci) iz Tržiča, Kroke, Železnikov. Ti so bili žebjarji, tistim, ki so stregli pri vigencih in odnašali pepel in žerjavico iz delavnic kovačev — Aschmanni (pepelarji). Novo pisanje je prinesel oče Finžgar. Tudi to ime je brez dvoma iz Fintschgau, to so bili tisti, zlasti rokodelci, ki so jih lastniki blejske graščine s seboj pripeljali iz Nemčije, ko tedaj takih obrtnikov pri nas ni bilo.

Hiša je bila prvotno lesena, kakor vse staroslovenske. Šele kasneje (morda pove to številka nad kamrnim oknom) so lesene stene ometali (porodenili, tako so to imenovali). Zato se zdi na zunaj taka, kakor bi bila zidana, pa je lesena pod tem ometom.

Slika hiše v Tovarišu je foto posnetek s slike iz leta 1908. To je eno prvih del umetnice Anice Zupanc. Roko sem si dvakrat zlomil; prvič sem kakih 6 let star padel izpred vežnih vrat pred hlevna vrata, drugič pa sem se gugal na največji lipi ob plotu in potem poskočil po bregu navzdol in si zlomil levico dvakrat (obe podlehni kosti). Oče je imel svojo delavnico v sobi, kjer je hišna peč. Ko sem bil pred nekaj leti

v hiši, sem ugotovil, da je ta krušna peč ista, samo zelo zakrpana. Oče je šivaril ob veliki javorovi mizi, ki je stala, kakor po vseh hišah v desnem voglu. V letih moje prve mladosti so stale v hiši tudi statve. Oče je bil tudi odličen tkalec in z njim moja teta Neža. Suknarstvo je bilo od nekdaj pri hiši. V kamri pa je bila spalnica za očeta in mater in za naju z bratom.

Spodaj (rekli smo v čevdrcu) je bila pred vhodom v sobico shramba za zelje (kad). V sobici sta bili dve postelji, kjer sta prenočevala ded in teta Neža.

Posestvo je bilo na Breznici — od farovža do velike ceste — v začetku ledina, ki jo je zasadil z drevjem moj oče, potem je bila drevesnica, za njo zelnik, potem še dve njivi. Dve majhni njivici sta bili pod Doslovičami. Oče je kasneje

prikupil tam v bližini še tri njive. Prvotno smo imeli kravo in dve kozi. Pod skednjem pa je bil hlev za konjiča, ki ga pa oče ni obdržal, češ da je za tako hišo zapravljivec in si je oskrbel vola za deio na polju.

Hiša je bila krita s slamo. Oče je dodal k prvotnemu skednju še več ostrešja. Kot otrok sem bil vedno v družbi z otroki Becčevimi (sosedje Jalen), z Brencetovimi, Revovim Jožem in pač z vsemi drugimi vaškimi otroki, ko smo se igrali na Rebru, se sankali in hodili skupaj v Planine.

To naj bo za prvo radovednost dovolj. Nikoli nisem utegnil, da bi se prav temeljito pobavil z zgodovino naše hiše. Prvi jo je kupil Papler, ta jo je prodal nekemu svojemu strojarskemu pomočniku, nekaj časa pa jo je imela moja sestrična, sedaj Šoklič Reza.«

13. junija 1952

Fr. S. Finžgar

P. K.

Mladi pevci so nam peli

Ustanovitev in do danes zelo uspešno delovanje mladinskega pevskega zbora jeseniških srednjih šol predstavljaja v današnjem času lep uspeh pri vključevanju naše mladine v aktivno glasbeno dejavnost. Seveda je s tem tesno povezano neumorno in lahko rečemo tudi garaško delo njegovega dirigenta prof. Janka Pribošiča. Upelo mu je v sorazmerno kratkem obdobju od ustanovitve doseči zavidljivo višino. Programska politika zbora, ki obsega dela domačih in tudi tujih skladateljev, je napredna in vzgojna tako za pevce kakor tudi za poslušalce.

Preteklo soboto se je na povabilo DPD Svobode France Mencinger mladinski pev.

ski zbor predstavil v dvorani osnovne šole na Koroški Beli s samostojnim koncertom. Imeli smo priliko poslušati skupno šestnajst pesmi, od katerih je tri zapel ženski zbor, preostalih trinajst pa mešani zbor. Sedemdeset mladih pevcev je odpelo svoj delno precej zahteven program z znatno pevsko kulturo, doživeto in tehnično na višini. Kdor je že večkrat imel priliko slišati ta simpatični vokalni ansambel, je brez dvoma lahko občutil, kako se postopno razvija in raste.

Koncert je bil posvečen obletnici smrti dr. Franceta Prešerna. Morda bi mu edino lahko očitali, da je bil nekoliko kratek, sicer pa je lepo

uspel in zadovoljil poslušalce v dvorani. Zato čestitamo tako zboru kakor tudi njegovemu dirigentu in jim želimo še mnogo uspehov pri njihovi dejavnosti tudi v bodoče!

K.

IZREKA

Če dajemo ljudem hvalo, ki se omejuje le na njihove resnične zasluge, jih to prizadene, zakaj le malo jih je tako skromnih, da bi brez prizadetosti prenesli pravilno sodbo.

• • •

Težko je dati komu tisto ceno, ki jo sam hoče.

Vauvenargues

ČLOVEK IN ZDRAVJE Zvečanje krvnega pritiska ali hipertenzija ali hipertenzija

Vse pogostejše srečujemo po zdravniških ordinacijah bolnike in bolnice, ki tožijo zaradi obolenja zvečanega krvnega pritiska. Velika obolenost, ki povzroča ne samo človeške izgube, temveč tudi gospodarsko škodo, terja že določene medicinske in socialne ukrepe. Ti ukrepi naj bi preprečili nastanek bolezni, omogočili čim hitrejšo postavitev diagnoze in končno čimprejše ozdravljenje.

Značilno za to obolenje je, da je dolgotrajno, ustvarja prikrito invalidnost oziroma zmanjšuje koncentracijo za delo. Za kroženje krvi po žilah je potreben nek minimalen tlak. Ta minimalni tlak

je odvisen od srčnega in žilnega faktorja. Krvni tlak merimo po Riva-Roccijevi metodi in ga izražamo v mm Hg. Pri ljudeh med 20 in 40. letom starosti je tlak 120 do 140 mm Hg, pri 60 letniku pa 140 do 150 mm Hg. Krvni tlak je pri ženskah nekoliko manjši kot pri moških. Pri krvnem tlaku opazamo tudi dnevna kolebanja, in sicer je največji opoldne, najmanjši pa v prvih urah spanja.

Krvni tlak naraste tudi po jedi, pred mesečnim perilom in po njem; močnejše pa naraste med delom in med duševnimi razburjenji. Ta dnevna kolebanja pa so največ 10 do 20 mm Hg.

Zvečanega krvnega pritiska nad 140 mm Hg, pri starosti 60 do 80 let nad 160 imenujemo hipertenzijo ali hipertenzijo. Ločimo hipertenzije, ki nastajajo kot posledica nekega znanega začetnega obolenja. Ta obolenja so lahko: ledvična obolenja, hormonalna obolenja, obolenja srca in ožilja in še druga obolenja.

Hipertenzijo, za katero ne moremo ugotoviti vzročnega obolenja, imenujemo primarno. Ta oblika je najpogostejša. V poštev prihajajo tile činitelji: dednost, živčni in žlezni činitelji. Znanstveniki tolmačijo, da lahko bolezen nastane kot posledica stalnih neugodnih živčnih dražljajev,

ki prihajajo iz okolice. Ti dražljaji povzročajo krče v žilah dovodnicah in s tem nastajajo spremembe, ki so lahko bolezenske.

Pri nastanku začetne hipertenzije razločujemo dve stopnji: menjajočo fazo, ko krvni tlak še niha, narašča ob obremenitvi, pri duševni sprostitvi pa se normalizira. Druga stopnja pa je, ko je obolenje že ustaljeno. Ko je obolenje že fiksirano, je krvni tlak trajno zvečan.

Bolniki tožijo o glavobolu, o omotici, o zdražljivosti, o nervoznosti, o šumenju v ušesih, o razbijanju srca, o hitri duševni in telesni utrujenosti. Krvavitve zlasti iz nosu so lahko prvi resnejši znak bolezni. Bolečine v mišicah končin in v križu so posledica žilnih krčev. Žilni krči povzročajo napade omedlevice, migren, itd., bolniki umirajo zaradi možganske kap, zastran opešanja srca in

zavoljo srčnega infarkta. Statistike kažejo, da število za hipertenzijo obolenih narašča. Bolezen pa narašča predvsem tam, kjer so ljudje izpostavljeni živahnemu utripu modernega življenja. Zdravljenje je dolgotrajno in izključna domena zdravnika. Bolnik se mora tudi pozneje izogibati čezmernim duševnim in telesnim naporom. Koristni so dnevi počitka. V prehrani je važno, da omejimo sol: v začetku je hrana neslana, pozneje pa rahlo slana. Količina celotne soli ne sme presežati 2–5 gr. na dan. Bolnik se ne sme zrediti, oziroma debeluh mora shujšati. Bolniki s povečanim krvnim tlakom so zaradi svoje bolezni plašni in zaskrbljeni. Okolica mora takšnega bolnika pomiriti. Omogočiti mu moramo dobro spanje. Med zdravljenjem mora bolnik redno hoditi na pregled in se držati zdravnikovih navodil.

Telesna kultura

HOKEJ NA LEDU

Priprave tudi v Ljubljani

V ponedeljek zvečer so se v hotelu Pošta na Jesenicah zbrali predstavniki Hokejske zveze Jugoslavije na čelu s predsednikom Kresatom ter igralci državne jugoslovanske reprezentance, ki te dni trenirajo na drsališču pod Mežakljo. Sestanek so prisostvovali tudi predsednik občinske skupščine tov. Ludvik Slamnik.

Na sestanku so igralci brez zadržanosti povedali vse težave, ki so jih imeli do sedaj. V popolnoma sproščenem razgovoru so se

končno domenili, da bodo priprave do sobote na Jesenicah, nato pa v hali Tivoli v Ljubljani. Tako željo so izrazili sami igralci. Istočasno so se zaobljubili vsak posamezno, da se bodo borili kar najbolj častno za državne barve. Na sestanku so tudi dokončno sprejeli sklep, da bodo potovali na Dunaj, kjer bo letos od 18. do 28. marca svetovno prvenstvo v hokeju na ledu.

Trenerju Bubniku so se na priprave prijavili: Knez, Ravnik, Ivo Jan, Bogo Jan, Franc Smolej, Roman Smolej, Hiti, Beravs, Tišler, Felc, Jug, Razinger, Mlakar, Eržen, Gale in Mihajlovski. Iz neznanih vzrokov pa ni sta prišla na priprave člana zagrebškega Medveščaka Renaud in Rataj. Sodelovanje v državni reprezentanci pa je zaradi študija odpovedal Georgijević. P. K.

Pečar državni prvak

Na 65-metrski skakalnici v Črni na Koroškem je bilo v nedeljo XXII. državno prvenstvo v smučarskih skokih. Ta najvišji naslov si je priboril Marjan Pečar iz Mojstrane. Drugi je Ludvik Zajc, tretji pa Stanko Smolej — oba z Javornika.

Slabo južno vreme je privabilo k skakalnici več kot 500 gledalcev, na startu pa se je zbralo 52 tekmovalcev.

Po prvi seriji v konkurenci se je najbolje izkazal Jeseničan Dolžan s skokom 55 m. Precej časa je preteklo, ko je Dolhar skočil 64 m in se s tem približal rekordu skakalnice, ki ga je imel Peter Eržen. Najlepše je skakal, hkrati pa dosegel nov rekord skakalnice Marjan Pečar s skokom 65,5 m.

V drugi seriji so zalet nekoliko skrajšali, zato so bili

tudi skoki krajši. Zelo solidno sta skakala Zajc in Smolej, ki sta pristala pri 62 in 63,5 m.

Letošnje državno prvenstvo je dobro uspelo, toda med kvalitetnimi skakalci, ki redno trenirajo, in ostalo glavnino, je kvaliteta razlika še vedno prevelika. Po nedeljskem tekmovanju je komisija sestavila tudi ekipo, ki bo zastopala našo državo na letošnjem tekmovanju za pokal Kongsberg v Garmischu. V članski ekipi so: Zajc, Pečar, Mesec, Stefančič in Smolej, v mladinski pa: Dolhar, Prelovšek, D. Pudgar in Demšar.

KEGLJANJE NA LEDU

Pokal ostane na Jesenicah

Pod pokroviteljstvom predsednika jeseniške občinske skupščine Ludvika Slamnika je bil v nedeljo na drsališču pod Mežakljo odigran XI. mednarodni turnir v kegljanju na ledu za prihodnji pokal mesta Jesenice. Ponovno, že drugič zapored, je to trofejo osvojila ekipa Jesenic Hudrič.

Ko so se v soboto zvečer pričeli zbirati tekmovalci iz Italije, Avstrije, Zahodne Nemčije in Slovenije, je na Jesenicah divjal pravi metež. Malo je bilo upanja, da se

bo vreme izboljšalo. V nedeljo zjutraj pa je vso zgornjesavsko dolino obsijalo sonce in tekmovalje se je nemoteno začelo. Skupno je nastopilo 17 ekip, najmočnejše pa so bili zastopani Avstrijci, saj so na Jesenice prišli z najboljšimi kegljači iz Weiza. Boj za prvo mesto je bil zelo hud. Po naporu osemurnem tekmovanju je ponovno osvojila prvo mesto ekipa Jesenic Hudrič v postavi: Hudrič I, Hudrič II, Hafner in Rozman s 24 točkami. Na drugem mestu je ekipa Radenthein s 23 točkami, tretja pa ekipa ESV Krottendorf z 21 točkami. Na četrtem mestu je zopet ekipa Jesenic Drinovec. P. K.

Streliški treningi na Javorniku

Streliška družina Triglav Javornik obvešča vse svoje člane, kakor tudi ljubitelje streljanja, da bodo redni treningi z zračno puško vsak četrtek v spodnjem hodniku osnovne šole na Koroški Beli. Treningi za pionirje in ponirke bodo od 16. do 17.30 ure, od 17.30 do 19. ure pa za vse ostale ljubitelje streljanja.

Na treninge lahko pridejo tudi nečlani, če se hočejo potem vključiti v našo strelsko družino.

Tehnični odbor strelske družine Triglav Javornik

P. K.

SMUČANJE

Najboljši alpski smučarji v Kranjski gori?

Vso Zgornjesavsko dolino je prekril nov sneg. V Kranjski gori pa je snežna plast debela več kot 70 cm.

Tega snega so se najbolj razveselili predstavniki organizacijskega odbora FIS-I. A tekmovanja, ki bo v Kranjski gori od 10. do 12. marca. Priprave za to tekmovanje so že v polnem teku. Vse komisije so imele že več sestankov in sej, na katerih so obravnavale težave v zvezi s tekmovanjem. Največ dela ima propagand-

na komisija, ki bo že v soboto izdala prve lepake in prospekte. Lepake bodo poslali vsem smučarskim zvezam v Evropi ter novinarskim agencijam doma in v tujini. Organizatorji tega največjega smučarskega dogodka pri nas pričakujejo letos rekordno udeležbo najboljših alpskih smučarjev sveta. Avstrijci, Nemci in Švicarji bodo skušali v Kranjski gori dokazati, da so pokorni mednarodnim predpisom FIS, in bodo s svojo prisotnostjo po številu tekmovalcev prekosili vse dosedanje. Popravili bodo tudi vtis, ki so ga napravili na predolimpijskih prizoriščih Chamroussa v Franciji. To dokazuje že prva prijava Švicarjev, saj so prijavili kar osem tekmovalcev. Prijave so poslali tudi že Poljaki 4 tekmovalce in Angleži 4 tekmovalce. ZRN je že potrdila udeležbo, toda število tekmovalcev še ni znano. Organizatorji se trudijo, da bi zadovoljili tekmovalce in njihove vodje. Po dosedanjih vesteh, ki smo jih dobili, bodo vsi nastanjeni v hotelu Prisank.

O vseh nadaljnjih pripravah vas bomo obveščali sproti. P. K.

Občni zbor košarkarjev

Pred nedavnim so imeli svoj redni letni občni zbor košarkarji Jesenic. Na zboru so pregledali delo v preteklem letu in začrtali smernice za prihodnje.

Po poročilih, ki sta jih prebrala podpredsednik kluba in tehnični vodja, so živahno razpravljali o tekočih

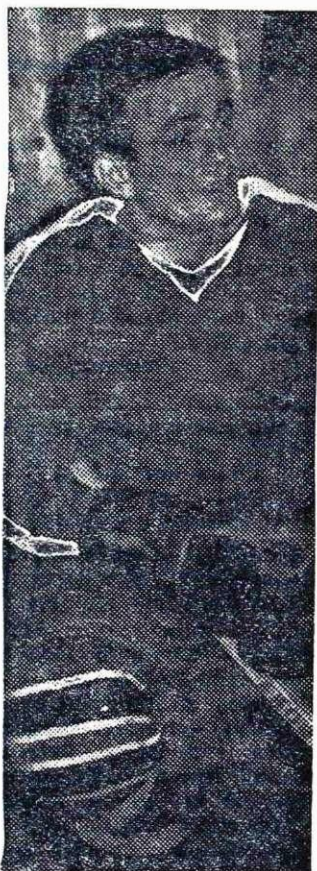
problemih. Največ so se zadržali ob incidentu lani med prvenstveno tekmo Jesenice : Maribor. Enoglasno so sklenili, da ne želijo, da sodnik Brumen še hodi na Jesenice, istočasno pa so sprejeli sklep, da naj o tem razpravlja košarkaška zveza Slovenije na letni konferenci. Precej kritično so tudi ocenili delo v preteklem letu. Najboljšemu strelcu inž. Ladotu Senčarju in najboljši strelki Joli Bertoncelj so izročili lične pokale.

Ob koncu občnega zbora so izvolili še 11-članski upravni odbor s predsednikom Francem Božičem na čelu. P. K.

NOGOMET Prijateljska tekma v Novi Gorici

Naši nogometaši se že delj časa pod vodstvom trenerja Milana Kobana pripravljajo na prvenstvene nogometne tekme. Da bi bile priprave popolnejše in bolj učinkovite, so se dogovorili za prijateljsko tekmo z nogometaši iz Nove Gorice. Tekma bo jutri v Novi Gorici. Poleg srečanja v Novi Gorici, namestitev v prihodnjih tednih obiskati še Tolmin in Anhovo, tik pred začetkom prvenstvenega tekmovanja pa naj bi odigrali še prijateljsko tekmo na domačem igrišču, medtem ko bo prva prvenstvena tekma na Jesenicah v nedeljo, 26. marca z enajstorico iz Tolmina.

or

Bogo Jan med izbranimi

Seja športnega društva Jesenice

V ponedeljek zvečer je bila redna seja športnega društva Jesenice, katero je vodil podpredsednik Viktor Brun.

Poročilo zavoda za vzdrževanje športnih objektov in gradbenega odbora kulturno športnega objekta pod Mežakljo je prebral predsednik gradbenega odbora Lojze Božič. Iz obširnega poročila smo lahko videli, da so dela v začetku zelo lepo napredovala, nato pa so nekateri člani gradbenega odbora popolnoma odpovedali in tako je gradnja ostala v rokah peščice ljudi, ki je kljub temu spodrselaju izvedla vsa dela. Na seji so nato odborniki precej časa razpravljali

o gradbenem problemu in končno sprejeli načelni sklep, da se z gradnjo nadaljuje po etapah. Predlagali so, da bi najprej zgradili streho nad drsališčem, saj bi tako zaščitili dosednji objekt pred razpadanjem. Propagandna komisija naj bi s polno močjo začela delati. Njena naloga naj bi bila nabirati sredstva za ta prepotrebni kulturno športni objekt.

Tako gradbeni odbor, kakor tudi športno društvo upajo, da bodo v prihodnje našli dovolj razumevanja pri vseh tistih, ki bi lahko v tej ali oni obliki pomagali pri gradnji kulturno športnega objekta.

P. K.

OBVESTILO

Vse člane kolektiva obveščamo, da bo komisija za športno rekreacijo, skupaj s klubom za kegljanje na ledu, tudi v bližnji sezoni organizirala medobratna tekmovanja. Tekmovanje bo od 1. do 4. marca in od 6. do 8. marca od 15. do 18. ure popoldan. Razpored delovnih enot bo objavljen z razpisom.

Člane kolektiva pozivamo, da se tega tekmovanja udeležijo v čim večjem številu.

KOMISIJA ZA ŠPORTNO REKREACIJO

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

25. in 26. februarja ameriški barvni CS film MOJA PESEM — MOJE SANJE, ob 17. in 20. uri.

27. februarja ameriški barvni CS film NAVARONSKA TOPOVA, ob 17. in 19.30 uri.

28. februarja in 1. marca angleški film DARLING, ob 17. in 19.30 uri.

2. marca jugoslovanski film NEVESINJSKA PUSKA, ob 17. in 19. uri.

3. marca francoski film PUSTOLOVSCINA LEMMY. JA CAUTIONA, ob 17. in 19. uri.

4. marca ameriški barvni CS film SINOVI KATIE ELDER, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

25. in 26. februarja angleški film DARLING, ob 17.30 in 20. uri.

27. in 28. februarja ameriški barvni CS film MOJA PESEM — MOJE SANJE, ob 17. in 20. uri.

1. marca jugoslovanski film NEVESINJSKA PUSKA, ob 18. in 20. uri.

2. in 3. marca ameriški barvni CS film ZIVETI SVOBODNO, ob 18. in 20. uri.

4. marca angleški barvni film TRIJE KLOBUKI ZA LIZO, ob 18. in 20. uri.

Kino ŽIROVNICA

25. februarja ital. franc. barvni film CASANOVA 70.

26. februarja francoski film JO-JO.

1. marca ameriški barvni CS film MOJA PESEM — MOJE SANJE.

4. marca angleški film DARLING.

Kino DOVJE

25. februarja francoski film JO-JO.

26. februarja ital. franc. barvni film CASANOVA 70.

2. marca ameriški barvni CS film MOJA PESEM — MOJE SANJE.

4. marca ameriški barvni CS film ZIVETI SVOBODNO.

Kino KOROSKA BELA

25. februarja ameriški barvni CS film ZIVETI SVOBODNO.

26. februarja franc. ital. barvni CS film ANGELIKA, ANGELSKA MARKIZA.

27. februarja angleški film DARLING.

4. marca francoski film PUSTOLOVSCINA LEMMY. JA CAUTIONA.

Kino KRANJSKA GORA

25. februarja franc. ital. barvni CS film ANGELIKA, ANGELSKA MARKIZA.

26. februarja ameriški barvni CS film ZIVETI SVOBODNO.

2. marca angleški film DARLING.

3. in 4. marca ameriški barvni CS film MOJA PESEM — MOJE SANJE.

Gledališče

ČETRTEK — 2. marca

ob 19.30 J. Knittel: VIA MALA, premiera za abonma četrtek in izven

SOBOTA — 4. marca

ob 19.30 J. Knittel: VIA MALA, za abonma sobota in izven

NEDELJA — 5. marca

ob 19.30 J. Knittel: VIA MALA, za abonma nedelja in izven

Vstopnice so že v prodaji in jih lahko rezervirate na telefon 82-200.

Dopisujte v »Železarja«

ZAHVALA

7. 2. 1967, približno ob 22. uri, mi je bil pred domom TVD Partizan Jesenice ukraden moped. Ko sem tatvino prijavil postaji LM Jesenice, so mi takoj sporočili, da so na parkirnem prostoru pred železarno prijeli tatu, ko se je ravno ukvarjal z mopedom, ki mu ni hotel vžgati. Bil je seveda brez dokaza o lastništvu vozila in brez vozniškega dovoljenja. Za tako hitro in uspešno ukrepanje se javno zahvaljujem postaji LM Jesenice.

Peter Prevc,
delovodja v predelovalnih obratih ZJ

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše drage in skrbne mame ter stare mame

MARJETA PESJAK

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so jo spremili na zadnji poti, darovali vence in nam izrekli sožalje. Zahvaljujem se dr. Brandstetterju in osebjem internega oddelka za skrb in zdravljenje, posebno pa še terenu Plavž, govnici za poslovlne besede ob odprtem grobu ter vsem lastnikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zaljubljeni: hčerke in sinovi z družinami, sestra, brat in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Upravnemu odboru železarne in izvršnemu odboru sindikalne organizacije se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila ob boleči izgubi mojega moža Stanka Brusa zelo dobrodošla.

Zena Jožica Brus

ZAHVALA

Ob smrti našega očeta

IGNACIJA HORVATA

Iskreno se zahvaljujem dr. Marčiču in dr. Čehu za njuno požrtvovalno zdravljenje in pomoč v vsakem času, kakor tudi osebjem v jeseniški bolnici, kjer je naš dobi oče zatisnil svoje trudne oči.

Nadalje vsem, ki ste našega očeta spremili v njegov tihi dom pod Karavankami. Onemeli smo ob tolikem spoštovanju njegovih poslovnih tovarišev, dobrih prijateljev, znancev in dragih sosedov.

Topla zahvala vsem govornikom za poslovlne besede, pevcem in lastnikom osebnih avtomobilov za tako množične usluge.

Za gomilo cvetja, tolažilne besede in topla čustva vsem in vsakomur — naša srčna hvala!

HROVAT-ovi

Čestitamo

Tred kratkim je na komandi VP 5065 v Ljubljani prejel odlikovanje tov. ROMAN STANA. Z ordenom za vojne zasluge s srebrnim mečem ga je odlikoval predsednik republike Josip Broz Tito.

Odlikovanje mu je izročil komandant — polkovnik tov. Franc Usenik ob navzočnosti predstavnikov sekretariata za NO in socialistične zveze.

Čestitamo!

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru in obratovodstvu žične valjarne se najtopleje zahvaljujem za prejeto darilo. To je dokaz, da me še niste pozabili. Tudi jaz vas nisem pozabil in vam želim veliko uspeha pri vašem nadaljnjem delu.

Andrej Pleš

MISEL

Razum je oko duše, ne pa njena moč. Njena moč je v srcu, to je v strasteh. Najbolj prosvetljen razum ne navaja k dejavnosti in volji. Če hočeš hoditi, ni dovolj, da dobro vidiš. Kaj ni treba še nog in volje hkrati z močjo, da jih giblješ?

Vauvenargues

Ekskurzija v Štore

(nadalj. z 12. strani)

— obratovanje lahko prilagodimo trenutnim razmeram, — količina plina, ki nastane, je dosti manjša (kalorična vrednost okoli 2600 kcal),

— proizvaja kvaliteten grodelj, — uporablja slabše vrste goriva, ker odpade jašek peči.

Tako smo lahko videli in spoznali delovanje električnega plavža, ki so ga v Štoreh zgradili po načrtih

DEMAG, ki jim je dobavil tudi nekaj delov.

Ostalih obratov si nismo podrobneje ogledali, kajti večinoma so vsi manjši od naših obratov, princip delovanja pa je v železarskih obratih tako ali tako enak.

Zadovoljni z ekskurzijo in s prijaznostjo vodičev železarne Štore smo se poslovili in jim zaželeli še mnogo delovnih uspehov pri nadaljnjem delu.

Ljubo Jasnič
TSS Jesenice

ŽELEZAR

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, Železarna Jesenice. Telefon int. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«.

Tehnični feljton Največje nahajališče kromove rude na svetu

Skupne svetovne zaloge kromove rude brez socialističnih držav cenijo na okoli 2,64 milijarde. Od te količine se nahaja približno 2 milijardi ton v provinci Transvaal Južnoafriške Unije. Strokovnjaki v ZDA cenijo, da bo v letu 1957 to nahajališče krilo okoli 70 % potreb po kromovi rudni v državah zahodnega sveta.

Te zaloge kromove rude se razprostirajo v dveh lokih, od katerih je prvi dolg 160 km, medtem ko je drugi nekoliko krajši. Sama žila je debela okoli enega metra. V rudi se nahaja v povprečju približno 40 % kromovega oksida, ki pa se zviša včasih tudi na 50 %. Prej so lahko kopali to rudo na dnevnem kopu, danes pa jo morajo že pod zemljo.

Ruda je po sejanju že do 90 % nakopane količine primerna brez nadaljnje predelave za prodajo. Najvažnejša ostala primes je železo in sicer je razmerje med kromom in železom 1,6, medtem ko škodljivih primesi praktično nima.

V zadnjih dvajsetih letih je narastel izvoz kromove rude iz Južnoafriške Unije od približno 200 tisoč ton letno na 900.000 ton. Približno dve tretjini te količine jo izvozijo v ZDA.

Današnja proizvodnja nerjavečega jekla v svetu se giblje okoli 2,5 milijona ton letno. Ta količina odgovarja letni porabi kroma v višini približno 500.000 ton. Že leta 1970 predvidevajo povečanje proizvodnje nerjavečega jekla na okoli 4 milijone ton in v letu 1980 na 6 milijonov ton letno. Zato računajo v Južnoafriški Uniji, da bodo lahko v prihodnjih desetih do petnajstih letih prodali na svetovnem tržišču in doma vsaj 700.000 ton kroma letno.

Cena ferokroma s 4 do 10 % ogljika je približno desetkrat večja kot je cena fine kromove rude. Zato je razumljivo, da se znatno bolj izplaša predelati doma kromovo rudo v ferokrom in ga prodajati, saj s tem prodajajo že industrijski proizvod, ne pa surovino. To je tudi vzrok, da posvečajo v tej afriški državi veliko pozornost razvoju industrije, ki lahko predeluje kromovo rudo.

Pri tem nastopa še en faktor, ki je z gospodarske strani zelo važen. V Južnoafriški Uniji so izredno velike zaloge kvalitetnega premoga, kar omogoča proizvodnjo električne energije v kaloričnih centralah, ki spada med najcenejše na sve-

tu. Ker so potrebne za proizvodnjo ferokroma velike količine električne energije, izvažajo Južnoafriška Unija praktično skupaj s ferokromom indirektno tudi svoj kvaliteten in cenen premog.

Končni korak pri plemenitjenju kromove rude je proizvodnja različnih s kromom legiranih jekel, kar daje možnost izvažati krom po najvišjih cenah. Zato gradijo v tej državi novo železarno, ki bo proizvajala različne vrste legiranih plemenitih jekel.

Znano je, da ima Južnoafriška Unija velike zaloge kvalitetne železne rude in dobrega koksa za koksiranje. Če dodamo k temu še diamante, zlato, kromovo rudo in še nekatere druge surovine za proizvodnjo kovin, potem je jasno, da spada ta država po rudnih bogastvih in drugih surovinah med najbogatejše na svetu. To pa je tudi osnovni razlog, zakaj manjšina belcev z različnimi rasističnimi ukrepi in zakoni tako trdovratno brani svoje pozicije pred domačim črnim prebivalstvom. Jasno jim je, da če bo črnsko prebivalstvo doseglo neodvisnost, enakopravnost ter svoje pravice, da bodo s tem postopno izgubili tudi sedanje možnosti za izkoriščanje ogromnega agrarnega bogastva, ki se nahaja v zemeljski skorji te afriške dežele.

K.